

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

5º Educación Primaria

1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

1.1. XUSTIFICACIÓN DA PROGRAMACIÓN

1.2. CONTEXTUALIZACIÓN

1.2.1. PRINCIPIOS DO SISTEMA EDUCATIVO

1.2.2. ELEMENTOS DO CURRÍCULO NA LOMCE

2. PREVISIÓN DO DESENVOLVEMENTO DA PROGRAMACIÓN NOS ESCENARIOS DE ACTIVIDADE LECTIVA PRESENCIAL, SEMIPRESENCIAL E/OU NON PRESENCIAL

3. OBXECTIVOS DA EDUCACIÓN PRIMARIA

4. AS COMPETENCIAS CLAVE NO CURRÍCULO DA LOMCE

5.ÁREAS CURRICULARES. RELACIÓN DE ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES DA ÁREA QUE FORMAN PARTE DOS PERFÍS COMPETENCIAIS

6. TEMPORALIZACIÓN

7.METODOLOXÍA. ORIENTACIÓNS DIDÁCTICAS

8.1. METODOLOXÍA XERAL E ESPECÍFICA

8.2. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

8. AVALIACIÓN DO ALUMNADO

8.1. INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

8.2. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN

8.3. DESEÑO DA AVALIACIÓN INICIAI

9. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

10.ELEMENTOS TRANSVERSAIS QUE SE TRABALLAN NO CURRÍCULO

11.APLICACIÓN DOS PLANS QUE SE TRABALLAN NO CENTRO

11.1. FOMENTO DA LECTURA. PLAN LECTOR

**11.2. COMUNICACIÓN AUDIOVISUAL. TECNOLOXÍAS DA
INFORMACIÓN E DA COMUNICACIÓN**

11.3 EMPRENDEMENTO

11.4. EDUCACIÓN CÍVICA E CONSTITUCIONAL

12.ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

13.AVALIACIÓN DA PRÁCTICA DOCENTE E DA PROGRAMACIÓN

1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

A presente Programación Didáctica está pensada para o 5º curso de educación primaria do CEIP PLURILINGÜE OS TILOS, e terá en conta o **Real decreto 126/2014, do 28 de febreiro**, polo que se establece o currículo básico da educación primaria, no que desenvolve os aspectos do mesmo en atención á nova configuración do currículo e tamén o **DECRETO 105/2014, do 4 de setembro**, polo que se establece o currículo da educación primaria na **Comunidade Autónoma de Galicia**.

A finalidade da educación primaria é facilitarlle ao alumnado as aprendizaxes da expresión e da comprensión oral, a lectura, a escritura, o cálculo, a adquisición de noções básicas da cultura, os hábitos de convivencia, de estudo e de traballo, o sentido artístico, a creatividade e a afectividade, co fin de garantir unha formación integral que contribúa ao pleno desenvolvemento da súa personalidade e de preparalo para cursar con aproveitamento a educación secundaria obrigatoria.

A acción educativa nesta etapa procurará a integración das experiencias e as aprendizaxes do alumnado e adaptarse aos seus ritmos de traballo.

Este curso traballarase en colaboración co programa **PLAMBE** "TILANDRA NO CAMIÑO"; deste xeito realizaranse actividades relacionadas con este tema entre os distintos niveis educativos.

Ademais continúaase coas seccións bilingües en 5º de E.P. , polo cal a área de PLÁSTICA será impartida na lingua inglesa . Nesta área contamos coa colaboración dun auxiliar de conversa.

Continuamos tamén co programa EDIXGAL, iniciado no centro durante o curso académico 2018-19.

1.1. Xustificación da programación

Propoñemos un modelo de ensino-aprendizaxe comprensivo que se enmarca dentro do paradigma da educación universal (global ou integral) que debe preparar todos os cidadáns para ter éxito na vida, a través da adquisición e o desenvolvemento das Competencias Clave.

Entendemos que a función do ensino é facilitar a aprendizaxe dos nenos e nenas, axudándoos a construír, adquirir e desenvolver as Competencias Clave que lles permitan integrarse na sociedade do coñecemento e enfrontar os continuos cambios que impoñen en todas as ordes da nosa vida os rápidos avances científicos e a nova economía global.

Por competencias enténdese, nun sentido amplo, a concatenación de saberes que artellan unha concepción do ser, do saber, saber facer e saber convivir, tal e como se indica no informe da Unesco da Comisión Internacional sobre a educación para o século XXI.

A inclusión das competencias clave no currículo ten como finalidade que os nenos e nenas poidan facer posible o pleno exercicio da cidadanía no marco da sociedade de referencia; constrúan un proxecto de vida satisfactorio; acaden un desenvolvemento persoal emocional e afectivo equilibrado; e accedan a outros procesos educativos e formativos posteriores con garantías de éxito.

Ser competente, desde este enfoque, significa ser capaz de activar e utilizar ante un problema o coñecemento que o alumno ou a alumna ten. Esta concepción está alineada cos principios da aprendizaxe significativa e funcional das teorías construtivistas. Por aprendizaxe funcional entendemos que as competencias poidan ser aplicadas e transferidas a situacións e contextos diferentes para lograr diversos obxectivos, resolver diferentes tipos de problemas e levar a cabo diferentes tipos de tarefas.

A esta funcionalidade cabe darlle outra dimensión: que os alumnos e alumnas aprendan a aprender. Un aprendiz competente é aquel que coñece e regula os seus procesos de construción do coñecemento, tanto desde o punto de vista cognitivo como emocional, e pode facer un uso estratéxico dos seus coñecementos, axustándoos ás circunstancias específicas do problema ao que se enfrenta.

Así, a aprendizaxe das competencias clave, aínda que vai ligada ás áreas de coñecemento e aos estándares de aprendizaxe fixados nelas, é global e adquirese a partir da súa contextualización en situacións reais e próximas ao alumno para que poida integrar diferentes aprendizaxes, tanto as formais, como as informais e non formais, e utilízalas de forma efectiva cando lle resulten necesarias en diferentes situacións e contextos.

1.2. Contextualización

Esta programación está pensada para o 5º curso da Educación Primaria do CEIP Plurilingüe Os Tilos, no Concello de Teo, na urbanización do mesmo nome do colexio. A urbanización dos Tilos é unha zona semiurbana moi preto da cidade de Santiago de Compostela.

Entre as características do alumnado podemos sinalar que a maior parte dos nenos e nenas que acoden a este centro teñen un nivel socio cultural medio .

No concello de Teo atópase o Centro de Rehabilitación Neurolóxica Foltra coa particularidade de que os nenos e nenas en idade escolar que acoden a el, escolarízanse na súa meirande parte no noso centro por corresponderlle zona e por proximidade. Isto supón que cada ano o centro recibe alumnado de integración procedente deste centro de rehabilitación, feito que teremos en conta á hora de desenvolver a presente programación.

O alumnado de 5º de Educación Primaria está distribuído da seguinte forma:

	GRUPO A	GRUPO B
Nº ALUMNADO	24	23

En 5ºA hai unha alumna que non promocionou o curso pasado e outros dous alumnos-as que reciben apoio da mestra especialista de AL.

O profesorado que imparte clase en 5º de Primaria é o seguinte:

- M.ª Teresa Abella Gil: titora de 5ºA. Imparte Plástica en 5ºA e 5ºB.
- Diana Taboada Rey: titora de 5ºB. Imparte Ciencias Naturais en 5ºA
- Susana Matos Daparte : mestra especialista en Lingua Inglesa
- Sonia Iglesias Barreiro: mestra especialista en Música
- Jorge Tojo Rodríguez: mestre especialista en Educación Física.
- M.ª Virtudes Rodríguez: mestra especialista en Relixión
- Elva Aradas Carollo: mestra especialista en Pedagogía Terapéutica
- M.ª Inmaculada García Abalo: mestra especialista en Audición e Linguaxe

1.2.1. Principios do Sistema Educativo

Para levar a cabo todos os ámbitos de actuación detallados no epígrafe anterior, concíbese a LOMCE como unha lei orgánica que só modifica parcialmente a previa Lei Orgánica de Educación (LOE) do ano 2006. Neste sentido, e polo que se refire aos principios que inspiran o Sistema Educativo Español, incorporáronse os seguintes:

- A equidade e a igualdade de dereitos e oportunidades que garantan o pleno desenvolvemento da personalidade do alumnado a través da educación.
- O recoñecemento dos proxenitores e titores como primeiros responsables da educación dos seus fillos.
- A educación para a prevención e resolución pacífica de conflitos, así como o fomento da non violencia e a prevención do acoso escolar.
- O desenvolvemento de valores que fomenten a igualdade efectiva entre homes e mulleres e que axuden a previr a violencia de xénero.
- A liberdade de ensino, que lles recoñece ás familias a elección do tipo de educación e a selección do centro educativo.

Para garantir o desenvolvemento destes principios defínese o Sistema Educativo como o conxunto de Administracións educativas, profesionais da educación e outros axentes, públicos e privados, que desenvolven funcións de regulación, de financiamento ou de prestación de servizos para o exercicio do dereito á educación en España.

Ademais establécense os órganos de participación da comunidade educativa na programación e asesoramento do goberno.

1.2.2. Elementos do currículo na LOMCE

A LOMCE modifica os elementos que compoñen o currículo como regulador dos procesos de ensino e aprendizaxe para cada unha das etapas educativas. Estes elementos pasan a ser os seguintes:

- Os obxectivos de cada ensino e etapa educativa.
- As competencias ou capacidades para aplicar os contidos de cada ensino e etapa educativa.
- Os contidos, ou conxuntos de coñecementos, habilidades, destrezas e actitudes que contribúen ao logro dos obxectivos e á adquisición de competencias.
- Os contidos ordénanse en materias, que se clasifican en materias, ámbitos, áreas e módulos en función das ensinanzas e as etapas educativas.
- Os estándares e resultados de aprendizaxe avaliábeles, que permiten definir os resultados das aprendizaxes en cada materia.
- Os criterios de avaliación do grao de adquisición das competencias e do logro dos obxectivos de cada ensino e etapa educativa.
- A metodoloxía didáctica, que comprende tanto a descrición das prácticas docentes como a organización do traballo dos docentes.

2. PREVISIÓN DO DESENVOLVEMENTO DA PROGRAMACIÓN NOS ESCENARIOS DE ACTIVIDADE LECTIVA PRESENCIAL, SEMIPRESENCIAL E/OU NON PRESENCIAL.

No caso de actividade lectiva semipresencial e/ou non presencial empregárase o mesmo sistema que no caso presencial, a través da plataforma EDIXGAL. Todo o alumnado de 5º curso dispón de ordenador/tablet no seu domicilio e non ten problemas de conexión.

O sistema de comunicación co alumnado realizarase a través da mensaxería desta plataforma. A información ás familias será mediante Abalar ou a páxina web do centro. En casos puntuais ou cando a situación así o requira, empregárase a comunicación telefónica ou videochamada.

En canto á proposta de actividades para que o alumnado realice no seu domicilio, seguiríamos coa mesma liña de traballo empregada nas aulas.

Diariamente, a través da axenda da plataforma, infórmase ao alumnado das tarefas das distintas áreas que teñen que realizar. Engádense contidos, vídeos explicativos e diversos enlaces para que poidan reforzar os seus coñecementos.

O tipo de actividades abrangue dende exercicios autocorrexibles no ordenador, exercicios que poden enviar ao profesorado para que os corrixa, pdf para descargar e outras actividades que teñen que facer nos seus cadernos.

As titoras e os/as especialistas traballarán conxuntamente á hora de propoñer estas actividades para non sobrecargar ao alumnado.

Ante calquera dúbida ou incidencia, contactarán co profesorado a través de mensaxes, onde se lles dará resposta (individual ou colectivamente), mantendo sempre unha comunicación bidireccional.

3. OBXECTIVOS DA EDUCACIÓN PRIMARIA.

OBXECTIVOS	COMPETENCIAS CLAVE
<p>a) Coñecer e apreciar os valores e as normas de convivencia, aprender a obrar de acordo con elas, prepararse para o exercicio activo da cidadanía e respectar os dereitos humanos, así como o pluralismo propio dunha sociedade democrática.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Competencias sociais e cívicas. • Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.
<p>b) Desenvolver hábitos de traballo individual e de equipo, de esforzo e de responsabilidade no estudo, así como actitudes de confianza en si mesmo, sentido crítico, iniciativa persoal, curiosidade, interese e creatividade na aprendizaxe, e espírito emprendedor.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Competencias sociais e cívicas. • Sentido de iniciativa e espírito emprendedor. • Aprender a aprender
<p>c) Adquirir habilidades para a prevención e para a resolución pacífica de conflitos, que lles permitan desenvolverse con autonomía no ámbito familiar e doméstico, así como nos grupos sociais cos que se relacionan.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Competencias sociais e cívicas. • Sentido de iniciativa e espírito emprendedor. • Aprender a aprender • Comunicación lingüística.

d) Coñecer, comprender e respectar as diferentes culturas e as diferenzas entre as persoas, a igualdade de dereitos e oportunidades de homes e mulleres e a non discriminación de persoas con discapacidade.

e) Coñecer e utilizar de forma apropiada a lingua galega e a lingua castelá, e desenvolver hábitos de lectura en ambas as dúas linguas.

f) Adquirir, cando menos, nunha lingua estranxeira a competencia comunicativa básica que lles permita expresar e comprender mensaxes sinxelas e desenvolverse en situacións cotiás.

g) Desenvolver as competencias matemáticas básicas e iniciarse na resolución de problemas que requiran a realización de operacións elementais de cálculo, coñecementos xeométricos e estimacións, así como ser capaces de aplicalos na vida cotiá.

h) Coñecer os aspectos fundamentais das ciencias da natureza, as ciencias sociais, a xeografía, a historia e cultura, con especial atención aos relacionados con Galicia.

i) Iniciarse no uso das tecnoloxías da información e da comunicación, para a aprendizaxe, desenvolvendo un espírito crítico ante as mensaxes que reciban e elaboren.

j) Utilizar diferentes representacións e expresións artísticas e iniciarse na construción de propostas visuais e audiovisuais.

2021- 2022

- Competencias sociais e cívicas.
- Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.
- Conciencia e expresións culturais
- Comunicación lingüística.
- Aprender a aprender.
- Competencias sociais e cívicas.
- Comunicación lingüística.
- Aprender a aprender.
- Competencias sociais e cívicas.
- Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.
- Aprender a aprender.
- Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.
- Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.
- Aprender a aprender.
- Sociais e cívicas.
- Conciencia e expresións culturais.
- Dixital.
- Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.
- Conciencia e expresións culturais.
- Comunicación lingüística.
- Dixital.

k) Valorar a hixiene e a saúde, aceptar o propio corpo e o dos outros, respectar as diferenzas e utilizar a educación física e o deporte como medios para favorecer o desenvolvemento persoal e social.

l) Coñecer e valorar os animais máis próximos ao ser humano e adoptar modos de comportamento que favorezan o seu coidado.

m) Desenvolver as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como unha actitude contraria á violencia e aos estereotipos sexistas e de discriminación por cuestións de diversidade afectivo-sexual.

n) Fomentar a educación vial e actitudes de respecto que incidan na prevención dos accidentes de tráfico.

2021- 2022

- Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.
- Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.
- Sociais e cívicas.
- Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.
- Sociais e cívicas.

- Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.
- Sociais e cívicas.
- Conciencia e expresións culturais.

- Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.
- Sociais e cívicas.

4. AS COMPETENCIAS CLAVE NO CURRÍCULO DA LOMCE

A adquisición de competencias é un longo proceso que abrangue toda a vida de cada ser humano. Iníciase na etapa académica e prosegue na vida adulta. Pero os anos de formación escolar son fundamentais para o posterior desenvolvemento persoal, social e profesional. Precisamente para favorecer ao máximo este desenvolvemento, identificáronse un grupo de sete competencias, que, polo seu rol vertebrador, se denominaron como Competencias Clave:

COMPETENCIA LINGÜÍSTICA

A competencia en comunicación lingüística é o resultado da acción comunicativa nun contexto social e cultural determinado.

COMPETENCIA MATEMÁTICA E COMPETENCIA BÁSICAS EN CIENCIA E TECNOLOXÍA

a) A competencia matemática.

A competencia matemática implica a capacidade de aplicar o razoamento matemático e as súas ferramentas para describir, interpretar e predicir distintos fenómenos no seu contexto. Esta competencia require de coñecementos sobre:

- Os números, as medidas e as estruturas.
- As operacións e as representacións matemáticas.
- A comprensión dos termos e conceptos matemáticos.

A competencia matemática supón, ao mesmo tempo, o desenvolvemento dunha serie de destrezas que se centran en:

- A aplicación das ferramentas e coñecementos matemáticos a distintos contextos persoais, sociais, profesionais ou científicos.
- A realización de xuízos fundados e de cadeas argumentais na realización de cálculos.
- A análise de gráficos e representacións matemáticas e a manipulación de expresións alxebraicas.

b) As competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

As competencias básicas en ciencia e tecnoloxía proporcionan un achegamento ao mundo físico favorecendo:

- A interacción responsable co medio natural a través de accións que favorezan a conservación do medio natural.
- O desenvolvemento do pensamento científico coa aplicación dos métodos propios da racionalidade científica e as destrezas tecnolóxicas.

COMPETENCIA DIXITAL

A competencia dixital implica o uso creativo, crítico e seguro das tecnoloxías da información e da comunicación para favorecer o seu uso na redonda laboral, potenciar a aprendizaxe, xestionar o tempo libre e contribuír á participación na sociedade.

APRENDER A APRENDER

A competencia aprender a aprender caracterízase pola habilidade para iniciar, organizar e persistir na aprendizaxe.

É unha competencia fundamental para facilitar a aprendizaxe ao longo da vida e articúlase arredor de:

- A capacidade para motivarse a aprender, que depende da curiosidade e da conciencia da necesidade de aprender do alumnado.
- A organización e xestión da aprendizaxe, que require coñecer e controlar os propios procesos de aprendizaxe na realización das tarefas de aprendizaxe.

COMPETENCIAS SOCIAIS E CÍVICAS

A competencia social relaciónase co benestar persoal e colectivo en relación á saúde, tanto física como mental, e ao estilo de vida saudable que a favorece.

A competencia cívica baséase no coñecemento dos conceptos de democracia, xustiza, igualdade, cidadanía e dereitos civís.

SENTIDO DE INICIATIVA E ESPÍRITO EMPRENDEDOR

A competencia sentido de iniciativa e espírito emprendedor implica a capacidade de transformar as ideas en actos, para o que se require:

- Adquirir conciencia da situación que se quere intervir ou resolver.
- Planificar e xestionar os coñecementos, destrezas ou habilidades e actitudes necesarios con criterio propio, coa fin de alcanzar o obxectivo previsto.

CONCIENCIA E EXPRESIÓNS CULTURAI

A competencia en conciencia e expresións culturais artículase arredor dos seguintes aspectos:

- Coñecer as manifestacións culturais e artísticas valorándoas como unha fonte de enriquecemento persoal e como parte do patrimonio dos pobos.
- Desenvolver a propia capacidade estética e creadora vinculada ao dominio das capacidades relacionadas con distintos códigos artísticos e culturais.

5. ÁREAS CURRICULARES. RELACIÓN DE ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES QUE FORMAN PARTE DOS PERFÍS COMPETENCIAIS

MATEMÁTICAS

Nivel	Área	Obxect.	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares - [C.C]
Bloque 1: Procesos, métodos e actitudes en matemáticas					
5º	MT	b,g	MT-B1.1-Proposta de pequenas investigacións en contextos numéricos, xeométricos e funcionais.	MT-B1.1-Describir e analizar situacións de cambio para encontrar patróns, regularidades e leis matemáticas, en contextos numéricos, xeométricos e funcionais, valorando a súa utilidade para facer predicións.	5º-MTB1.1.1-Identifica patróns, regularidades e leis matemáticas en situacións de cambio, en contextos numéricos, xeométricos e funcionais. [CMCT CAA]
5º	MT	b,g	MT-B1.2-Achegamento ao método de traballo científico mediante o estudo dalgunhas das súas características e a súa práctica en situacións sinxelas.	MT-B1.2-Coñecer algunhas características do método do traballo científico en contextos de situacións problemáticas a resolver.	5º-MTB1.2.1-Realiza estimacións sobre os resultados esperados e contrasta a súa validez valorando as vantaxes e os inconvenientes do seu uso. [CMCT CAA]
5º	MT	b,g,e	MT-B1.3-Confianza nas propias capacidades para desenvolver actitudes apropiadas e afrontar as dificultades propias do traballo científico.	MT-B1.3-Desenvolver e cultivar as actitudes persoais inherentes ao traballo matemático.	5º-MTB1.3.1-Distingue entre problemas e exercicios e aplica as estratexias idóneas para cada caso. [CMCT CSIEE CAA] 5º-MTB1.3.2-Iniciase na formulación de preguntas e na busca de respostas apropiadas, tanto no estudo dos conceptos coma na resolución de problemas. [CMCT CAA CCL]

5º	MT	g,b	MT-B1.4-Utilización de medios tecnolóxicos no proceso de aprendizaxe para obter información, realizar cálculos numéricos, resolver problemas e presentar resultados.	MT-B1.4-Identificar e resolver problemas da vida cotiá, axeitados ao seu nivel, establecendo conexións entre a realidade e as matemáticas e valorando a utilidade dos coñecementos matemáticos axeitados para a resolución de problemas.	5º-MTB1.4.1-Toma decisións nos procesos de resolucións de problemas valorando as consecuencias destas e a súa conveniencia pola súa sinxeleza e utilidade. [CMCT CAA CSIEE]
5º	MT	b,g	MT-B1.3-Confianza nas propias capacidades para desenvolver actitudes apropiadas e afrontar as dificultades propias do traballo científico.	MT-B1.5-Reflexionar sobre as decisións tomadas, aprendendo para situacións semellantes futuras.	5º-MTB1.5.1-Iníciase na reflexión sobre os problemas resoltos e os procesos desenvolto, valorando as ideas claves, aprendendo para situacións futuras semellantes. [CMCT CAA CSIEE]
Bloque 2: Números					
5º	MT	b,e,g,h	<p>MT-B2.1-Números enteiros, decimais e fraccións.</p> <p>MT-B2.2-. A numeración romana.</p> <p>MT-B2.3-Orde numérica. Utilización dos números ordinais. Comparación de números.</p> <p>MT-B2.4-. Nome e grafía dos números de máis de seis cifras.</p> <p>MT-B2.5-Equivalencias entre os elementos do sistema de numeración decimal: unidades, decenas, centenas etc.</p> <p>MT-B2.6-O sistema de numeración decimal: valor de posición das cifras.</p> <p>MT-B2.7-O número decimal: décimas, centésimas e milésimas.</p> <p>MT-B2.8-Fraccións propias e impropias. Número mixto. Representación gráfica</p> <p>MT-B2.9-Os números decimais: valor de posición.</p> <p>MT-B2.10-Ordenación de conxuntos de números de distinto tipo.</p>	<p>MT-B2.1-Ler, escribir e ordenar utilizando razoamentos apropiados, distintos tipos de números (romanos, naturais, fraccións e decimais ata as milésimas).</p>	<p>5º-MTB2.1.1-Identifica os números romanos aplicando o coñecemento á comprensión de datacións. [CMCT CCEC]</p> <p>5º-MTB2.1.2-Le, escribe e ordena en textos numéricos e da vida cotiá, números (naturais, fraccións e decimais ata as milésimas), utilizando razoamentos apropiados e interpretando o valor de posición de cada unha das súas cifras. [CMCT CAA CCL]</p>

5°	MT	b,e,g	<p>MT-B2.3-Orde numérica. Utilización dos números ordinais. Comparación de números.</p> <p>MT-B2.5-Equivalencias entre os elementos do sistema de numeración decimal: unidades, decenas, centenas etc.</p> <p>MT-B2.11-Concepto de fracción como relación entre as partes o todo.</p> <p>MT-B2.8-Fraccións propias e impropias. Número mixto. Representación gráfica</p> <p>MT-B2.9-Os números decimais: valor de posición.</p> <p>MT-B2.12-Redondeo de números decimais ás décima, centésima ou milésima máis próxima.</p> <p>MT-B2.13-Redondeo de números naturais ás decenas, centenas e millares</p>	<p>MT-B2.2-Interpretar diferentes tipos de números segundo o seu valor, en situacións da vida cotiá.</p>	<p>5°-MTB2.2.1-Interpreta en textos numéricos e da vida cotiá, números (naturais, fraccións e decimais ata as milésimas), utilizando razoamentos apropiados e interpretando o valor de posición de cada unha das súas cifras. [CMCT CAA CCL]</p> <p>5°-MTB2.2.2-Ordena números enteiros, decimais e fraccións básicas por comparación, representación na recta numérica e transformación duns noutros [CMCT]</p>
5°	MT	g	<p>MT-B2.14-Fraccións equivalentes, redución de dúas ou máis fraccións a común denominador</p> <p>MT-B2.12-Redondeo de números decimais á décima, centésima ou milésima máis próxima.</p> <p>MT-B2.15-Relación entre fracción e número decimal, aplicación á ordenación de fraccións.</p>	<p>MT-B2.3-Coñecer as unidades de medida do tempo e as súas relación, utilizándoas para resolver problemas da vida diaria.</p>	<p>5°-MTB2.3.1-Reduce dúas ou máis fraccións a común denominador e calcula fraccións equivalentes. [CMCT]</p> <p>5°-MTB2.3.2-Redondea números decimais á décima, centésima ou milésima máis próxima. [CMCT]</p> <p>5°-MTB2.3.3-Ordena fraccións aplicando á relación entre fracción e número decimal. [CMCT]</p>

5°	MT	g	<p>MT-B2.16-Estimación de resultados.</p> <p>MT-B2.17-Comprobación de resultados mediante estratexias aritméticas.</p> <p>MT-B2.18-Propiedades das operacións e relacións entre elas utilizando números naturais.</p>	<p>MT-B2.4-Coñecer o sistema sesaxesimal para realizar cálculos con medidas angulares.</p>	<p>5°-MTB2.4.1-Opera cos números coñecendo a xerarquía das operacións. [CMCT]</p> <p>5°-MTB2.4.2-Utiliza diferentes tipos de números en contextos reais, establecendo equivalencias entre eles, identificándoos e utilizándoos como operadores na interpretación e resolución de problemas. [CMCT CCL]</p> <p>5°-MTB2.4.3-Estima e comproba resultados mediante diferentes estratexias. [CMCT CAA]</p>
5°	MT	b,g	<p>MT-B2.19-Operacións con números naturais: suma, resta, multiplicación e división.</p> <p>MT-B2.20-Identificación e uso dos termos propios da división.</p> <p>MT-B2.21-Propiedades das operacións e relacións entre elas utilizando números naturais</p> <p>MT-B2.22-Operacións con fraccións</p> <p>MT-B2.23-Operacións con números decimais.</p> <p>MT-B2.24-Utilización dos algoritmos estándar de suma, resta, multiplicación e división</p>	<p>MT-B2.5-Operar cos números tendo en conta a xerarquía nas operacións, aplicando as propiedades destas, as estratexias persoais e os diferentes procedementos que se utilizan segundo a natureza do cálculo que se realizará (algoritmos escritos, cálculo mental, tenteo, estimación, calculadora), usando o máis adecuado.</p>	<p>5°-MTB2.5.1-Realiza sumas e restas de fraccións co mesmo denominador. Calcula o produto dunha fracción por un número. [CMCT]</p> <p>5°-MTB2.5.2-Realiza operacións con números decimais. [CMCT]</p>

5º	MT	b,g	<p>MT-B2.16-Estimación de resultados.</p> <p>MT-B2.24-Utilización dos algoritmos estándar de suma, resta, multiplicación e división.</p> <p>MT-B2.25-Automatización de algoritmos</p> <p>MT-B2.26-Descomposición de forma aditiva e de forma aditivo-multiplicativa.</p> <p>MT-B2.27-Descomposición de números naturais atendendo o valor de posición das súas cifras.</p> <p>MT-B2.28-Construción de series ascendentes e descendentes</p> <p>MT-B2.29-Obtención dos primeiros múltiplos dun número dado.</p> <p>MT-B2.30-Obtención de todos os divisores de calquera número menor 100.</p> <p>MT-B2.31-Descomposición de números decimais atendendo o valor de posición das súas cifras.</p> <p>MT-B2.32-Elaboración e uso de estratexias de cálculo mental.</p> <p>MT-B2.33-Utilización da calculadora</p>	<p>MT-B2.6-Coñecer, utilizar e automatizar algoritmos estándar de suma, resta, multiplicación e división con distintos tipos de números, en comprobación de resultados en contextos de resolución de problemas e en situacións da vida cotiá.</p>	<p>5º-MTB2.6.1-Emprega e automatiza algoritmos estándar de suma, resta, multiplicación ,división con distintos tipos de números.comprobaresultados na resolución de problemas e en situacións cotiás. [CMCT CAA]</p> <p>5º-MTB2.6.2-Descompón de forma aditiva e de forma aditivo-multiplicativa, números menores de un millón, atendendo o valor de posición das súas cifras. [CMCT]</p> <p>5º-MTB2.6.3-Identifica múltiplos e divisores empregando as táboas de multiplicar. [CMCT]</p> <p>5º-MTB2.6.4-Calcula os primeiros múltiplos dun número dado. [CMCT]</p> <p>5º-MTB2.6.5-Calcula todos os divisores de calquera número menor de 100. [CMCT]</p> <p>5º-MTB2.6.6-Calcula o mcm e o mcd. [CMCT]</p> <p>5º-MTB2.6.7-Descompón números decimais atendendo o valor de posición das súas cifras. [CMCT]</p> <p>5º-MTB2.6.8-Elabora e emprega estratexias de cálculo mental. [CMCT CAA]</p> <p>5º-MTB2.6.9-Estima e redondea o resultado de un cálculo valorando a resposta. [CMCT CAA]</p>
----	----	-----	---	---	---

5º	MT	b,e,g	<p>MT-B2.17-Comprobación de resultados mediante estratexias aritméticas.</p> <p>MT-B2.34-Resolución de problemas da vida cotiá.</p>	<p>MT-B2.7-Identificar, resolver problemas da vida cotiá, adecuados ao seu nivel, establecer conexións entre a realidade e as matemáticas e valorar a utilidade dos coñecementos matemáticos adecuados reflexionando sobre o proceso aplicado para a resolución de problemas.</p>	<p>5º-MTB2.7.1-Resolve problemas que impliquen o dominio dos contidos traballados, empregando estratexias heurísticas, de razoamento (clasificación, recoñecemento das relacións, uso de exemplos contrarios), creando conxecturas, construíndo, argumentando e tomando decisións, valorando as súas consecuencias e a conveniencia do seu uso. [CMCT CAA CCL CSIEE]</p> <p>5º-MTB2.7.2-Reflexiona sobre o procedemento aplicado á resolución de problemas: revisando as operacións empregadas, as unidades dos resultados, comprobando e interpretando as solucións no contexto e buscando outras formas de resolvelo. [CMCT CAA CCL CSIEE]</p>
Bloque 3: Medida					
5º	MT	b,g	<p>MT-B3.1-Elección da unidade máis axeitada para a expresión dunha medida.</p> <p>MT-B3.2-Realización de medicións.</p> <p>MT-B3.3-Estimación de lonxitudes, capacidades, masas e superficies de obxectos e espazos coñecidos; elección da unidade e dos instrumentos máis axeitados para medir e expresar unha medida.</p>	<p>MT-B3.1-Escoller os instrumentos de medida máis pertinentes en cada caso, estimando a medida de magnitudes de lonxitude, capacidade, masa e tempo facendo previsións razoables.</p>	<p>5º-MTB3.1.1-Estima lonxitudes, capacidades, masas e superficies; elixindo a unidade e os instrumentos máis axeitados para medir e expresar unha medida, explicando de forma oral o proceso seguido e a estratexia utilizada. [CMCT CCL CAA]</p> <p>5º-MTB3.1.2-Mide con instrumentos, utilizando estratexias e unidades convencionais e non convencionais, elixindo a unidade máis axeitada para a expresión dunha medida. [CMCT CAA]</p>

5º	MT	b,e,g	<p>MT-B3.4-Comparación e ordenación de medidas dunha mesma magnitude.</p> <p>MT-B3.5-Desenvolvemento de estratexias para medir figuras de maneira exacta e aproximada.</p> <p>MT-B3.6-Comparación de superficies de figuras planas por superposición, descomposición e medición.</p> <p>MT-B3.7-Sumar e restar medidas de lonxitude, capacidade, masa, superficie e volume.</p>	MT-B3.2-Operar con diferentes medidas	<p>5º-MTB3.2.1-Suma e resta medidas de lonxitude, capacidade, masa e superficie en forma simple dando o resultado na unidade determinada de antemán. [CMCT]</p> <p>5º-MTB3.2.2-Expresa en forma simple a medición da lonxitude, capacidade ou masa dada en forma complexa e viceversa. [CMCT]</p> <p>5º-MTB3.2.3-Compara e ordena medidas dunha mesma magnitude. [CMCT]</p> <p>5º-MTB3.2.4-Compara superficies de figuras planas por superposición, descomposición e medición. [CMCT]</p>
5º	MT	g	<p>MT-B3.8-Unidades de medida do tempo e as súas relación.</p> <p>MT-B3.9-Equivalencias e transformacións entre horas, minutos e segundos.</p> <p>MT-B3.10-Lectura en reloxos analóxicos e dixitais.</p> <p>MT-B3.11-Cálculos con medidas temporais.</p>	MT-B3.3-Coñecer as unidades de medida do tempo e as súas relación, utilizándoas para resolver problemas da vida diaria.	5º-MTB3.3.1-Realiza equivalencias e transformacións entre horas, minutos e segundos. [CMCT]
5º	MT	g,b	<p>MT-B3.12-O sistema sesaxesimal.</p> <p>MT-B3.13-O ángulo como unidade de medida dun ángulo. Medida de ángulos.</p>	MT-B3.4-Coñecer o sistema sesaxesimal para realizar cálculos con medidas angulares	<p>5º-MTB3.4.1-Identifica o ángulo como medida dun xiro ou abertura. [CMCT]</p> <p>5º-MTB3.4.2-Mide ángulos usando instrumentos convencionais. [CMCT]</p>

5º	MT	b,g	MT-B3.14-Resolución de problemas de medida.	MT-B3.5-Identificar e resolver problemas da vida cotiá adecuados ao seu nivel, establecendo conexións entre a realidade e as matemáticas e valorando a utilidade dos coñecementos matemáticos axeitados e reflexionando sobre o proceso aplicado para a resolución de problemas.	5º-MTB3.5.1-Resolve problemas de medida, utilizando estratexias heurísticas, de razoamento (clasificación, recoñecemento das relacións, uso de exemplos contrarios...), creando conxecturas, construíndo, argumentando e tomando decisións, valorando as súas consecuencias e a conveniencia da súa utilización. [CMCT CAA CSIEE]
Bloque 4: Xeometría					
5º	MT	g	MT-B4.1-Posicións relativas de rectas e circunferencias. MT-B4.2-Ángulos en distintas posicións: consecutivos, adxacentes, opostos polo vértice... MT-B4.3-Sistema de coordenadas cartesianas. Descrición de posicións e movementos. MT-B4.4-A representación elemental do espazo, escalas e gráficas sinxelas.	MT-B4.1-Utilizar as nocións xeométricas de paralelismo, perpendicularidade, simetría, xeometría, perímetro e superficie para describir e comprender situacións da vida cotiá.	5º-MTB4.1.1-Identifica e representa ángulos en diferentes posicións: consecutivos, adxacentes, opostos polo vértice? [CMCT] 5º-MTB4.1.2-Traza unha figura plana simétrica doutra respecto dun eixe. [CMCT] 5º-MTB4.1.3-Realiza ampliacións e reducións. [CMCT]
5º	MT	b,g	MT-B4.5-Formas planas e espaciais: figuras planas: elementos, relación e clasificación. MT-B4.6-Clasificación de triángulos atendendo aos seus lados e os seus ángulos.	MT-B4.2-Comprender o método de calcular a área dun paralelogramo, triángulo, trapecio e rombo. Calcular a área de figuras planas.	5º-MTB4.2.1-Calcula a área e o perímetro de: rectángulo, cadrado e triángulo. [CMCT] 5º-MTB4.2.2-Aplica os conceptos de perímetro e superficie de figuras para a realización de cálculos sobre planos e espazos reais e para interpretar situacións da vida diaria. [CMCT CAA]

5º	MT	g	<p>MT-B4.7-Clasificación de cuadriláteros atendendo ao paralelismo dos seus lados. Clasificación dos paralelepípedos.</p> <p>MT-B4.8-Concavidade e convexidade de figuras planas</p> <p>MT-B4.9-A circunferencia e o círculo. Elementos básicos: centro, raio, diámetro, corda, arco, tanxente e sector circular.</p>	<p>MT-B4.3-Utilizar as propiedades das figuras planas para resolver problemas.</p>	<p>5º-MTB4.3.1-Identifica e diferencia os elementos básicos da circunferencia e círculo: centro, raio, diámetro, corda, arco, tanxente e sector circular [CMCT]</p> <p>5º-MTB4.3.2-Utiliza a composición e descomposición para formar figuras planas e corpos xeométricos a partir doutras. [CMCT]</p>
5º	MT	b,e,g	<p>MT-B4.10-Resolución de problemas de xeometría relacionados coa vida cotiá.</p>	<p>MT-B4.4-Identificar, resolver problemas da vida cotiá axeitados ao seu nivel, establecendo conexións entre a realidade e as matemáticas e valorando a utilidade dos coñecementos matemáticos axeitados e reflexionando sobre o proceso aplicado para a resolución de problemas.</p>	<p>5º-MTB4.4.1-Resolve problemas xeométricos que impliquen dominio dos contidos traballados, utilizando estratexias heurísticas de razoamento (clasificación, recoñecemento das relacións, uso de exemplos contrarios), creando conxecturas, construíndo, argumentando, e tomando decisións, valorando as súas consecuencias e a conveniencia da súa utilización. [CMCT CAA CCL CSIEE]</p> <p>5º-MTB4.4.2-Reflexiona sobre o proceso de resolución de problemas revisando as operacións utilizadas, as unidades dos resultados, comprobando e interpretando as solucións no contexto e propoñendo outras formas de resolvelo [CMCT CAA]</p>

Bloque 5: Estatística e probabilidade					
5º	MT	b,g	<p>MT-B5.1-Construción de táboas de frecuencias absolutas e relativas.</p> <p>MT-B5.2-Iniciación intuitiva ás medidas de centralización: a media aritmética, a moda e o rango.</p> <p>MT-B5.3-Realización e interpretación de gráficas sinxelas: diagramas de barras, poligonais e sectoriais.</p>	<p>MT-B5.1-Realizar, ler e interpretar representacións gráficas dun conxunto de datos relativos ao contorno inmediato.</p>	<p>5º-MTB5.1.1-Aplica de forma intuitiva a situacións familiares as medidas de centralización: a media aritmética, a moda e o rango. [CMCT CAA]</p> <p>5º-MTB5.1.2-Realiza e interpreta gráficos moi sinxelos: diagramas de barras, poligonais e sectoriais, con datos obtidos de situacións moi próximas. [CMCT CAA]</p>
5º	MT	b,e,g	<p>MT-B5.4-Análise crítica das informacións que se presentan mediante gráficas estatísticas.</p>	<p>MT-B5.2-Facer estimacións baseadas na experiencia sobre o resultado (posible, imposible, seguro, máis ou menos probable) de situacións sinxelas nas que interveña o azar e comprobar o dito resultado.</p>	<p>5º-MTB5.2.1-Realiza análise crítica e argumentada sobre as informacións que se presentan mediante gráficas estatísticas. [CMCT CAA CCL]</p>
5º	MT	b,g	<p>MT-B5.5-Carácter aleatorio dalgunhas experiencias.</p>	<p>MT-B5.3-Observar e constatar que hai sucesos imposibles, sucesos que con case toda seguridade prodúcense ou que se repiten, sendo máis ou menos probable esta repetición.</p>	<p>5º-MTB5.3.1-Identifica situacións de carácter aleatorio. [CMCT]</p> <p>5º-MTB5.3.2-Realiza conxecturas e estimacións sobre algúns xogos (moedas, dados, cartas, loterías). [CMCT CAA]</p>
5º	MT	b,e,g	<p>MT-B5.6-Iniciación intuitiva ao cálculo da probabilidade dun suceso.</p>	<p>MT-B5.4-Identificar e resolver problemas da vida cotiá axeitados ao seu nivel, establecer conexións entre a realidade e as matemáticas e valorar a utilidade dos coñecementos matemáticos axeitados reflexionando sobre o proceso aplicado para a resolución de problemas.</p>	<p>5º-MTB5.4.1-Resolve problemas que impliquen dominio dos contidos propios da estatística e probabilidade, utilizando estratexias heurísticas, de razoamento (clasificación, recoñecemento das relacións, uso de exemplos contrarios), creando conxecturas, construíndo, argumentando e tomando decisións, valorando as consecuencias destas e a conveniencia da súa utilización. [CMCT CAA CCL CSIEE]</p>

					5º-MTB5.4.2-Reflexiona sobre o proceso de resolución de problemas revisando as operaci3n3s utilizadas, as unidades dos resultados, comprobando e interpretando as soluci3n3s no contexto e proponiendo outras formas de resolvelo. [CMCT CAA CCL CSIEE]
--	--	--	--	--	---

Perfil competencial

BLOQUE 1: PROCESOS, MÉTODOS Y ACTITUDES EN MATEMÁTICAS

ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCT	CSIE
1.1.1. Identifica patrones, regularidades y leyes matemáticas en situaciones de cambio, en contextos numéricos, geométricos y funcionales.			X			X	
1.2.1. Realiza estimaciones sobre los resultados esperados y contrasta su validez valorando las ventajas y los inconvenientes de su uso.			X			X	
1.3.1. Distingue entre problemas y ejercicios y aplica las estrategias idóneas para cada caso.			X			X	X
1.3.2. Se inicia en el planteamiento de preguntas y en la búsqueda de respuestas apropiadas, tanto en el estudio de los conceptos como en la resolución de problemas.	X		X			X	

ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCT	CSIE
1.4.1. Toma decisiones en los procesos de resoluciones de problemas valorando las consecuencias de estas y su conveniencia por su sencillez y utilidad.			X			X	X
1.5.1. Se inicia en la reflexión sobre los problemas resueltos y los procesos desenvueltos, valorando las ideas claves, aprendiendo para situaciones futuras semejantes.			X			X	X
TOTAL	1		6			6	3

BLOQUE 2: NÚMEROS

ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCT	CSIE
2.1.1. Identifica los números romanos aplicando el conocimiento a la comprensión de dataciones.					X	X	
2.1.2. Lee, escribe y ordena en textos numéricos y de la vida cotidiana, números (naturales, fracciones y decimales hasta las milésimas), utilizando razonamientos apropiados e interpretando el valor de posición de cada una de sus cifras.	X		X			X	
2.2.1. Interpreta en textos numéricos y de la vida cotidiana, números (naturales, fracciones y decimales hasta las milésimas), utilizando razonamientos apropiados e interpretando el valor de posición de cada una de sus cifras.	X		X			X	

ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCT	CSIE
2.2.2. Ordena números enteros, decimales y fracciones básicas por comparación, representación en la recta numérica y transformación de unos en otros.						X	
2.3.1. Reduce dos o más fracciones a común denominador y calcula fracciones equivalentes.						X	
2.3.2. Redondea números decimales a la décima, centésima o milésima más próxima.						X	
2.3.3. Ordena fracciones aplicando a la relación entre fracción y número decimal.						X	
2.4.1. Opera con los números conociendo la jerarquía de las operaciones.						X	
2.4.2. Utiliza diferentes tipos de números en contextos reales, estableciendo equivalencias entre ellos, identificándolos y utilizándolos como operadores en la interpretación y resolución de problemas.	X					X	
2.4.3. Estima y comprueba resultados mediante diferentes estrategias.			X			X	
2.5.1. Realiza sumas y restas de fracciones con el mismo denominador. Calcula el producto de una fracción por un número.						X	

ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCT	CSIE
2.5.2. Realiza operaciones con números decimales.						X	
2.6.1. Emplea y automatiza algoritmos estándar de suma, resta, multiplicación y división con distintos tipos de números, en comprobación de resultados en contextos de resolución de problemas y en situaciones cotidianas.			X			X	
2.6.2. Descompone de forma aditiva y de forma aditivomultiplicativa, números menores de un millón, atendiendo al valor de posición de sus cifras.						X	
2.6.3. Identifica múltiplos y divisores empleando las tablas de multiplicar.						X	
2.6.4. Calcula los primeros múltiplos de un número dado.						X	
2.6.5. Calcula todos los divisores de cualquier número menor de 100.						X	
2.6.6. Calcula el mcm y el mcd.						X	
2.6.7. Descompone números decimales atendiendo al valor de posición de sus cifras.						X	
2.6.8. Elabora y emplea estrategias de cálculo mental.			X			X	

ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCT	CSIE
2.6.9. Estima y redondea el resultado de un cálculo valorando la respuesta.			X			X	
2.7.1. Resuelve problemas que impliquen el dominio de los contenidos trabajados, empleando estrategias heurísticas, de razonamiento (clasificación, reconocimiento de las relaciones, uso de ejemplos contrarios), creando conjeturas, construyendo, argumentando y tomando decisiones, valorando sus consecuencias y la conveniencia de su uso.	X		X			X	X
2.7.2. Reflexiona sobre el procedimiento aplicado a la resolución de problemas: revisando las operaciones empleadas, las unidades de los resultados, comprobando e interpretando las soluciones en el contexto y buscando otras formas de resolverlo.	X		X			X	X
TOTAL	5		8		1	19	2

BLOQUE 3: MEDIDA

ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCT	CSIE
3.1.1. Estima longitudes, capacidades, masas y superficies; eligiendo la unidad y los instrumentos más adecuados para medir y expresar una medida, explicando de forma oral el proceso seguido y la estrategia utilizada.	X		X			X	
3.1.2. Mide con instrumentos, utilizando estrategias y unidades convencionales y no convencionales, eligiendo la unidad más idónea para la expresión de una medida.			X			X	

ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCT	CSIE
3.2.1. Suma y resta medidas de longitud, capacidad, masa y superficie en forma simple dando el resultado en la unidad determinada de antemano.						X	
3.2.2. Expresa en forma simple la medición de la longitud, capacidad o masa dada en forma compleja y viceversa.						X	
3.2.3. Compara y ordena medidas de una misma magnitud.						X	
3.2.4. Compara superficies de figuras planas por superposición, descomposición y medición.						X	
3.3.1. Realiza equivalencias y transformaciones entre horas, minutos y segundos.						X	
3.4.1. Identifica el ángulo como medida de un giro o abertura.						X	
3.4.2. Mide ángulos usando instrumentos convencionales.						X	
3.5.1. Resuelve problemas de medida, utilizando estrategias heurísticas, de razonamiento (clasificación, reconocimiento de las relaciones, uso de ejemplos contrarios...), creando conjeturas, construyendo, argumentando... y tomando decisiones, valorando sus consecuencias y la conveniencia de su utilización.			X			X	X
TOTAL	1		3			10	1

BLOQUE 4: GEOMETRÍA

ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCT	CSIE
4.1.1. Identifica y representa ángulos en diferentes posiciones: consecutivos, adyacentes, opuestos por el vértice...						X	
4.1.2. Traza una figura plana simétrica de otra respecto de un eje.						X	
4.1.3. Realiza ampliaciones y reducciones.						X	
4.2.1. Calcula el área y el perímetro de: rectángulo, cuadrado y triángulo.						X	
4.2.2. Aplica los conceptos de perímetro y superficie de figuras para la realización de cálculos sobre planos y espacios reales y para interpretar situaciones de la vida diaria.			X			X	
4.3.1. Identifica y diferencia los elementos básicos de la circunferencia y círculo: centro, radio, diámetro, cuerda, arco, tangente y sector circular.						X	
4.3.2. Utiliza la composición y descomposición para formar figuras planas y cuerpos geométricos a partir de otras.						X	

ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCT	CSIE
4.4.1. Resuelve problemas geométricos que impliquen dominio de los contenidos trabajados, utilizando estrategias heurísticas de razonamiento (clasificación, reconocimiento de las relaciones, uso de ejemplos contrarios), creando conjeturas, construyendo, argumentando, y tomando decisiones, valorando sus consecuencias y la conveniencia de su utilización.	X		X			X	X
4.4.2. Reflexiona sobre el proceso de resolución de problemas revisando las operaciones utilizadas, las unidades de los resultados, comprobando e interpretando las soluciones en el contexto y proponiendo otras formas de resolverlo.			X			X	
TOTAL	1		3			9	1

BLOQUE 5: ESTADÍSTICA Y PROBABILIDAD

ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCT	CSIE
5.1.1. Aplica de forma intuitiva a situaciones familiares las medidas de centralización: la media aritmética, la moda y el rango.			X			X	
5.1.2. Realiza e interpreta gráficos muy sencillos: diagramas de barras, poligonales y sectoriales, con datos obtenidos de situaciones muy próximas.			X			X	
5.2.1. Realiza análisis crítico y argumentado sobre las informaciones que se presentan mediante gráficas estadísticas.	X		X			X	
5.3.1. Identifica situaciones de carácter aleatorio.						X	

ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCT	CSIE
5.3.2. Realiza conjeturas y estimaciones sobre algunos juegos (monedas, dados, cartas, loterías...).			X			X	
5.4.1. Resuelve problemas que impliquen dominio de los contenidos propios de la estadística y probabilidad, utilizando estrategias heurísticas, de razonamiento	X		X			X	X
5.4.2. Reflexiona sobre el proceso de resolución de problemas revisando las operaciones utilizadas, las unidades de los resultados, comprobando e interpretando las soluciones en el contexto y proponiendo otras formas de resolverlo.	X		X			X	X
TOTAL	3		6			7	2

LENGUA CASTELLANA Y LITERATURA

Nivel	Área	Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares - [C.C]
Bloque 1: Comunicación oral: Falar e escoitar					
5º	LC	a,c,e	LC-B1.1-Estratexias e normas para o intercambio comunicativo: participación; exposición clara; escoita; respecto á quenda de palabra; entoación adecuada; respecto polos sentimentos, experiencias, ideas, opinións e coñecementos dos e das demais.	LC-B1.1-Participar en situacións de comunicación, dirixidas ou espontáneas, respectando as normas da comunicación: quenda de palabra, escoita atenta e incorporación ás intervencións dos e das demais.	5º-LCB1.1.1-Emprega a lingua oral e axusta os rexistros lingüísticos ao grao de formalidade dos contextos nos que produce o seu discurso: debates, exposicións planificadas, conversas. [CCL CAA CSC] 5º-LCB1.1.2-Expresa ideas, pensamentos, opinións, sentimentos e emocións con claridade. [CCL CAA]

					5º-LCB1.1.3-Aplica as normas sociocomunicativas: escoita activa, espera de quendas, participación respectuosa, adecuación á intervención da persoa interlocutora e normas básicas de cortesía. [CCL CAA CSC]
5º	LC	e	LC-B1.2-Comprensión e expresión de mensaxes verbais e non verbais.	LC-B1.2-Recoñecer a información verbal e non verbal dos discursos orais e integrala nas producións propias.	5º-LCB1.2.1-Emprega recursos lingüísticos e non lingüísticos para comunicarse nas interaccións orais, recoñecendo o valor complementario e modificador destes. [CCL] 5º-LCB1.2.2-Exprésase cunha pronunciación e unha dicción correctas: articulación, ritmo, entoación e volume axeitados. [CCL] 5º-LCB1.2.3-Interpreta de forma global o sentido de elementos básicos do texto (léxico e locucións). [CCL]
5º	LC	a,b,e	LC-B1.3-Participación en situacións de comunicación, espontáneas e dirixidas, utilizando un discurso ordenado e coherente.	LC-B1.3-Expresarse de forma oral para satisfacer necesidades de comunicación en diferentes situacións con vocabulario axeitado e estrutura coherente.	5º-LCB1.3.1-Expresa as súas propias ideas comprensiblemente, substituíndo elementos básicos do modelo dado. [CCL] 5º-LCB1.3.2-Participa activamente e con coherencia na secuencia das súas ideas en diversas situacións de comunicación: - diálogos -exposicións orais seguindo modelos e guiadas, con axuda, cando cumpra, das tecnoloxías da información e comunicación. [CCL CD CAA CSC CSIEE]

					5º-LCB1.3.3-Participa activamente nas tarefas de aula, cooperando en situación de aprendizaxe compartida. [CCL CAA CSC CSIEE]
5º	LC	e	LC-B1.4-Dedución das palabras polo contexto. Interese pola ampliación do vocabulario. Creación de redes semánticas sinxelas.	LC-B1.4-Facer hipóteses sobre o significado de palabras a partir do seu contexto de uso	5º-LCB1.4.1-Utiliza o vocabulario axeitado a súa idade para expresarse con progresiva precisión nos diferentes contextos de comunicación. [CCL] 5º-LCB1.4.2-Diferencia polo contexto o significado de correspondencias fonema-grafía idénticas. [CCL]
5º	LC	b,e	LC-B1.5-Comprensión global e específica de textos orais de diversa tipoloxía: atendendo á forma da mensaxe (descritivos, narrativos, dialogados, expositivos e argumentativos) e a súa intención comunicativa (informativos, literarios, prescritivos e persuasivos).	LC-B1.5-Recoñecer o tema e as ideas principais dos textos orais, e identificar ideas ou valores non explícitos accesibles á súa idade.	5º-LCB1.5.1-Comprende de forma global a información xeral de textos orais de uso habitual, do ámbito escolar e social, identifica o tema e selecciona as ideas principais [CCL CAA] 5º-LCB1.5.2-Recoñece a tipoloxía de textos orais atendendo á forma da mensaxe (descritivos, narrativos, dialogados, expositivos e argumentativos) e a súa intención comunicativa (informativos, literarios, prescritivos e persuasivos). [CCL CAA] 5º-LCB1.5.3-Responde preguntas correspondentes á comprensión interpretativa. [CCL] 5º-LCB1.5.4-Utiliza a información recollida para levar a cabo diversas actividades en situación de aprendizaxe individual ou colectivo. [CCL CAA CSC CSIEE]

5º	LC	b,e	LC-B1.6-Reproducción de textos adecuados ao nivel que estimulen o seu interese.	LC-B1.6-Memorizar e reproducir textos axeitados á súa idade, seus gustos e intereses, utilizando con creatividade as distintas estratexias de comunicación oral.de comunicación oral.	5º-LCB1.6.1-Reproduce de memoria breves textos literarios ou non literarios e propios, axeitados aos seus gustos e intereses.. [CCL CAA CCEC]
5º	LC	b,e	LC-B1.7-Producción de textos orais segundo a súa tipoloxía segundo os diferentes formatos e intencións comunicativas.	LC-B1.7-Producir textos orais breves e sinxelos adecuados ao nivel dos xéneros máis habituais imitando modelos: atendendo á forma da mensaxe (descritivos, narrativos, dialogados, expositivos e argumentativos) e a súa intención comunicativa (informativos, literarios, prescritivos e persuasivos).	5º-LCB1.7.1-Elabora comprensiblemente textos orais do ámbito escolar e social e de diferente tipoloxía, seguindo unha secuencia lineal, adecuados ao nivel e imitando modelos [CCL CAA CSIEE] 5º-LCB1.7.2-Organiza e planifica o discurso axeitándose aos diferentes modos discursivos(narrar, expoñer, describir, informarse, dialogar) [CCL CAA CSIEE]
5º	LC	a,b,e	LC-B1.8-Estratexias para utilizar a linguaxe oral como instrumento de comunicación e aprendizaxe: escoitar, recoller datos, preguntar. Participación en enquisas e entrevistas. Comentario oral e xuízo persoal.	LC-B1.8-Utilizar de xeito efectivo a linguaxe oral: escoitar, recoller datos, preguntar e repreguntar, participar nas enquisas e entrevistas e expresar oralmente con claridade o propio xuízo persoal, de acordo á súa idade.	5º-LCB1.8.1-Emprega de xeito efectivo a linguaxe oral para comunicarse e aprender: escoita activa, recollida de datos, pregunta e repregunta, para obter información e verificar a comprensión. [CCL CAA CSC CSIEE] 5º-LCB1.8.2-Participa en enquisas e entrevistas, asegurándose mediante preguntas adecuadas, da comprensión propia e por parte da persoa interlocutora. [CCL CAA CSC CSIEE] 5º-LCB1.8.3-Participa en debates explicando as súas opinións e ideas, emitindo xuízos persoais fundamentados sobre os temas e coa profundidade propia da súa idade. [CCL CAA CSC CSIEE]
5º	LC	b,d,e	LC-B1.8-Estratexias para utilizar a	LC-B1.9-Valorar os medios de	5º-LCB1.9.1-Resume entrevistas, noticias e

			linguaxe oral como instrumento de comunicación e aprendizaxe: escoitar, recoller datos, preguntar. Participación en enquisas e entrevistas. Comentario oral e xuízo persoal.	comunicación social como instrumento de aprendizaxe e de acceso a informacións e experiencias de outras persoas.	debates infantís procedentes da radio, televisión e da internet. [CCL CD CAA CSC] 5º-LCB1.9.2-Transforma en noticias feitos cotiás próximos á súa realidade, imitando modelos. [CCL CSC] 5º-LCB1.9.3-Realiza entrevistas e reportaxes sobre temas de interese, seguindo modelos. [CCL CAA CSIEE]
Bloque 2: Comunicación escrita: ler					
5º	LC	e	LC-B2.1-Lectura en silencio e voz alta de distintos tipos de texto.	LC-B2.1-Ler, en voz alta e en silencio, diferentes textos, con fluidez e entoación adecuada.	5º-LCB2.1.1-Le en voz alta diferentes tipos de textos apropiados á súa idade con velocidade, fluidez e entoación adecuada. [CCL] 5º-LCB2.1.2-Lee en silencio coa velocidade adecuada textos de diferente complexidade. [CCL] 5º-LCB2.1.3-Comprende información global e específica en textos de diferente tipoloxía do ámbito escolar e social: [CCL CAA] 5º-LCB2.1.4-Resume textos lidos de diferente tipoloxía e adecuados a súa idade, reflectindo a estrutura e destacando as ideas principais. [CCL CAA]
5º	LC	e	LC-B2.2-Utilización de estratexias para a comprensión lectora de textos: consideración do título e das ilustracións. Identificación de palabras clave. Capítulos. Relectura. Anticipación de hipótese de significado e	LC-B2.2-Utilizar as estratexias de control do proceso lector (anticipación do significado, formulación de hipóteses, uso do dicionario, relectura).	5º-LCB2.2.1-Utiliza o título e as ilustracións para activar coñecementos previos sobre o tema, axudándose deles para acceder máis doadamente ao contido dun texto. [CCL CAA] 5º-LCB2.2.3-Identifica as palabras clave dun

			comprobación. Recoñecemento básico da tipoloxía textual.		<p>texto. [CCL CAA]</p> <p>5º-LCB2.2.4-Formula hipóteses sobre o contido do texto a partir do título e das ilustracións e esquemas que o acompañan. [CCL CAA]</p> <p>5º-LCB2.2.5-Relaciona a información contida nos gráficos e ilustracións e a relaciona coa información que aparece no texto [CCL CMCT CAA]</p> <p>5º-LCB2.2.6-Interpreta mapas conceptuais sinxelos. [CCL CAA]</p>
5º	LC	b,e	<p>LC-B2.3-Lectura habitual de diferentes textos como fonte de información, de deleite e de diversión.</p> <p>LC-B2.4-Selección de libros segundo o gusto persoal.</p> <p>LC-B2.5-Lectura dos libros establecidos no Plan lector.</p>	LC-B2.3-Ler por propia iniciativa e con diferentes finalidades textos de tipoloxía diversa.	<p>5º-LCB2.3.1-Programa de xeito autónomo un tempo semanal para ler diferentes textos. [CCL CAA CSIEE]</p> <p>5º-LCB2.3.2-Le voluntariamente en función dos seus gustos e finalidade persoal. [CCL CAA CSIEE]</p>
5º	LC	b,e,i	<p>LC-B2.6-Usa da biblioteca para a procura de información e utilización da mesma como fonte de aprendizaxe, información e lecer.</p> <p>LC-B2.7-Lecturas dos libros establecidos no Plan lector.</p>	LC-B2.4-Utilizar diferentes fontes e soportes para seleccionar e recoller información, ampliar coñecementos e aplicalos en traballos persoais.	<p>5º-LCB2.4.1-Consulta na biblioteca diferentes fontes bibliográficas e textos de soporte informático para obter información para realizar traballos individuais ou en grupo. [CCL CD CAA]</p> <p>5º-LCB2.4.2-Localiza na biblioteca de aula e centro lecturas axeitadas ao seu gusto persoal e intereses, aplicando as normas básicas de funcionamento da mesma. [CCL CD CAA CSIEE]</p> <p>5º-LCB2.4.3-Identifica o argumento de lecturas</p>

					realizadas dando conta dalgunhas referencias bibliográficas: autor ou autora, xénero. [CCL CAA CSIEE] 5º-LCB2.4.4-Selecciona lecturas con criterio persoal e manifesta a súa opinión sobre os textos lidos. [CCL CAA CSIEE]
5º	LC	a,b,e	LC-B2.8-Iniciación á creación da biblioteca persoal.	LC-B2.5-Mostra interese por manter unha biblioteca propia.	5º-LCB2.5.1-Coida, conserva e organiza os seus libros. [CCL]
5º	LC	a,b	LC-B2.9-Identificación e valoración crítica das mensaxes e valores transmitidos polo texto.	LC-B2.6-Identificar a estrutura organizativa de diferentes textos lidos, centrándose na interpretación da súa intención e significado.	5º-LCB2.6.1-Identifica a intención comunicativa de textos xornalísticos e publicitarios. Diferenza entre información e publicidade. [CCL CAA] 5º-LCB2.6.2-Interpreta a linguaxe figurada, en textos publicitarios. [CCL CSC]
5º	LC	e,i	LC-B2.10-Utilización guiada das Tecnoloxías da Información e Comunicación para a procura e tratamento guiado da información.	LC-B2.7-Utilizar as Tecnoloxías da Información e Comunicación para a procura e tratamento guiado da información.	5º-LCB2.7.1-Utiliza as Tecnoloxías da Información e Comunicación para a procura e tratamento guiado da información. [CCL CD CAA]
Bloque 3: Comunicación escrita: escribir					
5º	LC	e,i	LC-B3.1-Producción de textos para comunicar coñecementos, experiencias e necesidades LC-B3.2-Cohesión do texto: mantemento do tempo verbal, puntuación, concordancia e substitucións básicas. LC-B3.3-Coherencia nas secuencias de ideas e feitos e no mantemento do tema. LC-B3.4-Aplicación das normas ortográficas. Acentuación	LC-B3.1-Producir textos segundo un modelo con diferentes intencións comunicativas, con coherencia, aplicando as regras ortográficas e coidando a caligrafía, a orde e a presentación.	5º-LCB3.1.1-Escribe, en diferentes soportes, textos sinxelos propios da vida cotiá e do ámbito social e escolar, atendendo á forma da mensaxe (descritivos, narrativos, dialogados, expositivos e argumentativos) e a súa intención comunicativa (informativos, literarios, prescritivos e persuasivos): diarios, cartas, correos electrónicos, noticias, contos, folletos informativos e literarios, narracións, textos científicos, anuncios publicitarios, regulamentos, receitas, instrucións, normas... [CCL CD CAA] 5º-LCB3.1.2-Escribe textos organizando as

					<p>ideas con cohesión básica e respectando as normas gramaticais e ortográficas. [CCL CAA]</p> <p>5º-LCB3.1.3-Escribe, de forma creativa, diferentes tipos de textos adecuando a linguaxe ás características do xénero. [CCL CCA CSIEE]</p> <p>5º-LCB3.1.4-Elabora un informe seguindo un guión establecido que supoña a procura, selección e organización da información de textos de carácter científico, xeográfico ou histórico. [CCL CD CAA CSIEE CCEC]</p> <p>5º-LCB3.1.5-Presenta un informe, utilizando soporte papel e informático, sobre situacións sinxelas, recollendo información de diferentes fontes (directas, libros, Internet), seguindo un plan de traballo e expresando conclusións. [CCL CD CAA CSIEE]</p> <p>5º-LCB3.1.6-Presenta os seus textos con caligrafía clara e limpeza. [CCL CAA]</p>
5º	LC	b,e	LC-B3.5-Valoración da propia produción escrita, así como da produción escrita dos seus compañeiros.	LC-B3.2-Valorar a súa propia produción escrita, así como a produción escrita dos seus compañeiros.	5º-LCB3.2.1-Valora a súa propia produción escrita, así como a produción escrita dos seus compañeiros. [CCL CSC]
5º	LC	b,e,i	<p>LC-B3.6-Normas e estratexias para a produción de textos: planificación (función, destinatario, xeración de ideas, estrutura...)</p> <p>LC-B3.7-Textualización en frases con secuencia lineal.</p> <p>LC-B3.8-Revisión e mellora do texto.</p> <p>LC-B3.9-Realización de ditados, interpretando previamente o seu contido.</p>	<p>LC-B3.3-Aplicar todas as fases do proceso de escritura na produción de textos escritos de distinta índole: planificación, textualización, revisión e reescritura, utilizando esquemas e mapas conceptuais, aplicando estratexias de tratamento da información, redactando os seus textos con claridade, precisión e corrección e avaliando, coa axuda de guías, as producións propias e alleas.</p>	<p>5º-LCB3.3.1-Aplica correctamente os signos de puntuación, as regras de acentuación e ortográficas propias do nivel nos seus textos escritos. [CCL]</p> <p>5º-LCB3.3.2-Reproduce textos ditados, logo de identificar o sentido global e a información específica neles. [CCL]</p> <p>5º-LCB3.3.3-Emprega, de xeito guiado e seguindo modelos, estratexias de planificación,</p>

					<p>procura e selección da información: tomar notas, elaborar esquemas, guións, borradores e mapas conceptuais. [CCL CD CAA CSIEE]</p> <p>5º-LCB3.3.4-Redacta o texto e revísao para melloralo, utilizando borradores que amosan: a xeración e selección de ideas, a revisión ortográfica e da secuencia coherente do escrito. [CCL CAA CSIEE]</p> <p>5º-LCB3.3.5-Amosa na evolución dos seus escritos interese e esforzo por escribir correctamente de forma persoal. [CCL CAA CSIEE]</p>
5º	LC	e	LC-B3.10-Use autónomo do dicionario, incorporando a súa consulta aos seus hábitos de escritura.	LC-B3.4-Utilizar de xeito autónomo o dicionario.	5º-LCB3.4.1-Utiliza habitualmente o dicionario, en diferentes soportes, no proceso de escritura. [CCL CAA]
5º	LC	b,e,h,i	LC-B3.11-Creación de textos utilizando a linguaxe verbal e non verbal con intención informativa: carteis publicitarios. Anuncios. Cómic.	LC-B3.5-Elaborar proxectos individuais ou colectivos sobre diferentes temas do área.	<p>5º-LCB3.5.1-Elabora gráficas a partir de datos seleccionados e organizados procedentes de diferentes textos (libros de consulta, xornais, revistas etc.) [CCL CAA]</p> <p>5º-LCB3.5.2-Elabora con creatividade textos do seu interese: contos, anuncios, rimas, cancións, cómics, carteis facendo ilustracións e buscando imaxes dixitais para facilitar a súa comprensión ou mellorar a súa presentación. [CCL CD CAA CSIEE]</p>
5º	LC	a,d,e	LC-B3.12-Use da linguaxe non discriminatoria e respectuosa coas	LC-B3.6-Favorecer a través da linguaxe a formación dun pensamento crítico que	5º-LCB3.6.1-Expresa, por escrito, utilizando de xeito habitual, unha linguaxe non sexista e

			diferenzas.	impida discriminacións e prexuízos.	respectuosa coas diferenzas. [CCL CSC]
5º	LC	b,e,i	LC-B3.13-Utilización guiada das Tecnoloxías da Información e a Comunicación de modo eficiente e responsable para presentar as súas producións.	LC-B3.7-Utilizar as Tecnoloxías da Información e a Comunicación de modo eficiente e responsable para presentar as súas producións.	5º-LCB3.7.1-Usa con axuda Internet e as Tecnoloxías da Información e a Comunicación para escribir, presentar e ilustrar os textos, buscar información, crear táboas e gráficas [CCL CD CAA]
5º	LC	e	LC-B3.14-. Produción de textos segundo Plan de escritura do centro	LC-B3.8-Escribir os textos establecidos no plan de escritura.	5º-LCB3.8.1-Produce os textos establecidos no plan de escritura axeitados á súa idade e nivel. [CCL CAA]
Bloque 4: Coñecemento da lingua					
5º	LC	e	LC-B4.1-A palabra. LC-B4.2-Recoñecemento das distintas clases de palabras e explicación reflexiva do seu uso en situacións concretas de comunicación (nome, verbo, adxectivo, preposición, adverbio, pronomes, artigos). Características e uso de cada clase de palabra. LC-B4.3-Conxugación dos verbos regulares e irregulares máis frecuentes.	LC-B4.1-Aplicar os coñecementos básicos sobre a estrutura da lingua, a gramática (categorías gramaticais), o vocabulario (formación e significado das palabras e campos semánticos), así coma as regras de ortografía para favorecer unha comunicación máis eficaz.	5º-LCB4.1.1-Coñece e recoñece as categorías gramaticais pola súa función na lingua: presentar ao nome, substituír ao nome, expresar características do nome, expresar accións ou estados, enlazar ou relacionar palabras. [CCL] 5º-LCB4.1.2-Utiliza con corrección os tempos simples e compostos nas formas persoais e non persoais do modo indicativo e subxuntivo de todos os verbos ao producir textos orais e escritos. [CCL] 5º-LCB4.1.3-Diferenza familias de palabras. [CCL]
5º	LC	e	LC-B4.2-Recoñecemento das distintas	LC-B4.2-Desenvolver as destrezas e	5º-LCB4.2.1-Coñece, recoñece e usa

			<p>clases de palabras e explicación reflexiva do seu uso en situacións concretas de comunicación (nome, verbo, adxectivo, preposición, adverbio, pronomes, artigos). Características e uso de cada clase de palabra.</p> <p>LC-B4.4-Vocabulario. Frases feitas. Formación de substantivos, adxectivos e verbos. Recursos derivativos: prefixos e sufixos na formación de nomes, adxectivos e verbos.</p> <p>LC-B4.5-Recoñecemento e observación reflexiva dos constituintes oracionais: a oración simple, suxeito e predicado.</p> <p>LC-B4.6-Recoñecemento e uso dalgúns conectores textuais básicos.</p>	<p>competencias lingüísticas a través do uso da lingua.</p>	<p>sinónimos, antónimos, polisémicos, homófonos, frases feitas na súa expresión oral e escrita. [CCL]</p> <p>5º-LCB4.2.2-Recoñece palabras compostas, prefixos e sufixos e crea palabras derivadas. [CCL]</p> <p>5º-LCB4.2.3-Identifica e clasifica os diferentes tipos de palabras nun texto. [CCL]</p> <p>5º-LCB4.2.4-Utiliza diversos conectores básicos entre oracións nos textos orais e escritos. [CCL]</p> <p>5º-LCB4.2.5-Recoñece a oración simple en textos sinxelos e distingue suxeito e predicado. [CCL]</p>
5º	LC	e	<p>LC-B4.7-Use eficaz do dicionario para ampliación de vocabulario e como consulta ortográfica e gramatical.</p>	<p>LC-B4.3-Sistematizar a adquisición de vocabulario a través dos textos.</p>	<p>5º-LCB4.3.1-Coñece a estrutura do dicionario e úsao, en diferentes soportes para buscar o significado de calquera palabra (derivados, sinónimos etc.). [CCL CAA]</p> <p>5º-LCB4.3.2-Selecciona a acepción correcta segundo o contexto de entre as varias que lle ofrece o dicionario. [CCL CAA]</p> <p>5º-LCB4.3.3-Utiliza as normas ortográficas axeitadas ao nivel e aplícaas nas súas producións escritas. [CCL]</p>

5º	LC	e	<p>LC-B4.8-Clases de nomes: comúns, propios, individuais, colectivos, concretos e abstractos.</p> <p>LC-B4.9-Ortografía: utilización das regras básicas de ortografía. Regras de acentuación. Signos de puntuación.</p> <p>LC-B4.10-As relacións gramaticais Recoñecemento e explicación reflexiva das relacións que se establecen entre o substantivo e o resto dos compoñentes do grupo nominal.</p>	<p>LC-B4.4-Desenvolver estratexias para mellorar a comprensión oral e escrita a través do coñecemento da lingua.</p>	<p>5º-LCB4.4.1-Sinala as características que definen ás diferentes clases de palabras e nomes: clasificación e uso para construír un discurso sinxelo nos diferentes tipos de producións. [CCL]</p> <p>5º-LCB4.4.2-Utiliza correctamente as normas de concordancia de xénero e número na expresión oral e escrita. [CCL]</p> <p>5º-LCB4.4.3-Aplica as normas de acentuación e clasifica as palabras dun texto. [CCL]</p> <p>5º-LCB4.4.4-Utiliza os signos de puntuación nas súas producións escritas. [CCL]</p> <p>5º-LCB4.4.5-Aplica as normas do uso da til nos textos de elaboración propia. [CCL]</p> <p>5º-LCB4.4.6-Utiliza unha sintaxe básica nas producións escritas propias. [CCL]</p>
5º	LC	e,i	<p>LC-B4.11-Utilización de material multimedia educativo e outros recursos didácticos ao seu alcance e propios da súa idade.</p>	<p>LC-B4.5-Utilizar programas educativos dixitais para realizar tarefas e avanzar na aprendizaxe.</p>	<p>5º-LCB4.5.1-Utiliza distintos programas educativos dixitais e outros recursos didácticos ao seu alcance e propios da súa idade, como apoio e reforzo da aprendizaxe. [CCL CD CAA]</p>
5º	LC	d,e,o	<p>LC-B4.12-As variedades da lingua.</p> <p>LC-B4.13-Coñecemento xeral de realidade plurilingüe de España e a súa valoración como fonte de enriquecemento persoal e como unha mostra da riqueza do noso patrimonio histórico e cultural.</p>	<p>LC-B4.6-Valorar a variedade lingüística de España e do español como fonte de enriquecemento cultural. Mostrar respecto tanto cara ás linguas e dialectos que se falan en España, como cara ao español de América.</p>	<p>5º-LCB4.6.1-Valora a variedade lingüística de España e o español de América. [CCL CSC]</p>

5º	LC	d,e,o	LC-B4.14-Identificación de similitudes e diferenzas entre as linguas que coñece para mellorar na súa aprendizaxe e lograr unha competencia comunicativa integrada.	LC-B4.7-Comparar aspectos básicos das linguas que coñece para mellorar na súa aprendizaxe e lograr unha competencia integrada.	5º-LCB4.7.1-Compara aspectos (gráficos, sintácticos e léxicos) das linguas que coñece. [CCL CSC]
Bloque 5: Educación Literaria					
5º	LC	e	LC-B5.1-Valoración dos textos literarios como vehículo de comunicación e como fonte de coñecemento doutros mundos, tempos e culturas e como gozo persoal.	LC-B5.1-Valorar os textos literarios e utilizar a lectura como fonte de lecer e información e consideralos como un medio de aprendizaxe e enriquecemento persoal.	5º-LCB5.1.1-Valora e recoñece as características fundamentais de textos literarios narrativos, poéticos e dramáticos. [CCL CCEC]
5º	LC	e	LC-B5.2-Lectura guiada de textos narrativos de tradición oral, literatura infantil, adaptacións de obras clásicas e literatura actual. LC-B5.3-Lectura comentada de poemas, relatos e obras teatrais. LC-B5.4-Identificación de recursos literarios. LC-B5.5-Distinción entre conto e lenda. Coñecemento de lendas españolas e doutros países.	LC-B5.2-Integrar a lectura expresiva, a comprensión e interpretación de textos literarios narrativos, líricos e dramáticos na práctica escolar e recoñecer e interpretar algúns recursos básicos da linguaxe literaria e diferenciar as principais convencións formais dos xéneros.	5º-LCB5.2.1-Realiza lecturas guiadas de textos narrativos de tradición oral, literatura infantil, adaptacións de obras clásicas e literatura actual. [CCL CCEC] 5º-LCB5.2.2-Interpreta a linguaxe figurada, en textos literarios. [CCL CAA]
5º	LC	e	LC-B5.4-Identificación de recursos literarios.	LC-B5.3-Coñecer e valorar os recursos literarios da tradición oral: poemas, cancións, contos, refráns, adiviñas.	5º-LCB5.3.1-Distingue algúns recursos retóricos e métricos básicos propios dos poemas. [CCL CCEC] 5º-LCB5.3.2-Utiliza comparacións, metáforas, aumentativos, diminutivos e sinónimos en textos literarios. [CCL CCEC]

5º	LC	b,e	LC-B5.6-Creación de textos literarios en prosa ou en verso, valorando o sentido estético e a creatividade: contos, poemas, adiviñas, cancións, e teatro.	LC-B5.4-Producir a partir de modelos dados textos literarios en prosa ou en verso, con sentido estético e creatividade: contos, poemas, adiviñas, cancións, e fragmentos teatrais.	5º-LCB5.4.1-Crea sinxelos textos literarios (contos, poemas, cancións e sinxelas obras teatrais) a partir de pautas ou modelos dados. [CCL CAA CSIEE CCEC]
5º	LC	a,b,e	LC-B5.7-Comprensión, memorización e recitado de poemas co ritmo, entoación e dicción adecuados.	LC-B5.5-Participar con interese en dramatizacións de textos literarios adaptados á idade ou de produción propia.	5º-LCB5.5.1-Realiza dramatizacións individualmente e en grupo de textos literarios axeitados á súa idade ou de produción propia. [CCL CAA CSC CCEC] 5º-LCB5.5.2-Memoriza e reproduce textos orais adecuados á súa idade: contos, poemas, cancións. [CCL CAA CCEC]
5º	LC	e,j	LC-B5.8-Dramatización e lectura dramatizada de textos literarios.	LC-B5.6-Participar con interese en dramatizacións de textos literarios adaptados á idade.	5º-LCB5.6.1-Realiza dramatizacións individualmente e en grupo de textos literarios axeitados á súa idade. [CCL CAA CCEC]
5º	LC	b,e,o	LC-B5.9-Valoración da literatura en calquera lingua (maioritaria, minoritaria ou minorizada) como vehículo de comunicación e como recurso de gozo persoal.	LC-B5.7-Valorar a literatura en calquera lingua, especialmente en lingua galega, como vehículo de comunicación e como recurso de gozo persoal	5º-LCB5.7.1-Valora a literatura en calquera lingua, especialmente en lingua galega, como vehículo de comunicación e como recurso de gozo persoal. [CCL CSC CCEC]

Perfil competencial

BLOQUE 1: COMUNICACIÓN ORAL. HABLAR Y ESCUCHAR

ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCT	CSIEE
LCB1.1.1. Emplea la lengua oral y ajusta los registros lingüísticos al grado de formalidad de los contextos en los que produce su discurso: debates, exposiciones planificadas, conversaciones.	X	X	X				
LCB1.1.2. Expresa ideas, pensamientos, opiniones, sentimientos y emociones con claridad.	X		X				
LCB1.1.3. Aplica las normas sociocomunicativas: escucha activa, espera de turnos, participación respetuosa, adecuación a la intervención de la persona interlocutora y normas básicas de cortesía.	X	X	X				
LCB1.2.1. Emplea recursos lingüísticos y no lingüísticos para comunicarse en las interacciones orales, reconociendo el valor complementario y modificador de estos.	X						
LCB1.2.2. Se expresa con una pronunciación y una dicción correctas: articulación, ritmo, entonación y volumen idóneos.	X						
LCB1.2.3. Interpreta de forma global el sentido de elementos básicos del texto (léxico y locuciones).	X						

ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCT	CSIEE
LCB1.3.1. Expresa sus propias ideas comprensiblemente, sustituyendo elementos básicos del modelo dado.	X						
LCB1.3.2. Participa activamente y con coherencia en la secuencia de sus ideas en diversas situaciones de comunicación: - diálogos. -exposiciones orales siguiendo modelos y guiadas, con ayuda, cuando proceda, de las tecnologías de la información y comunicación.	X	X	X	X			X
LCB1.3.3. Participa activamente en las tareas de aula, cooperando en situación de aprendizaje compartida.	X	X	X				X
LCB1.4.1. Utiliza el vocabulario idóneo a su edad para expresarse con progresiva precisión en los diferentes contextos de comunicación.	X						
LCB1.4.2. Diferencia por el contexto el significado de correspondencias fonemagrafía idénticas.	X						
LCB1.5.1. Comprende de forma global la información general de textos orales de uso habitual, del ámbito escolar y social, identifica el tema y selecciona las ideas principales	X		X				

ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCT	CSIEE
CB1.5.2. Reconoce la tipología de textos orales atendiendo a la forma del mensaje (descriptivos, narrativos, dialogados, expositivos y argumentativos) y su intención comunicativa (informativos, literarios, prescriptivos y persuasivos).	X		X				
LCB1.5.3. Responde preguntas correspondientes a la comprensión interpretativa.	X						
LCB1.5.4. Utiliza la información recogida para llevar a cabo diversas actividades en situación de aprendizaje individual o colectivo.	X	X	X				X
LCB1.6.1. Reproduce de memoria breves textos literarios o no literarios y propios, acordes a sus gustos e intereses.	X		X				X
LCB1.7.1. Elabora comprensiblemente textos orales del ámbito escolar y social y de diferente tipología, siguiendo una secuencia lineal, adecuados al nivel e imitando modelos	X		X		X		
LCB1.7.1. Organiza y planifica el discurso de acuerdo a los diferentes modos discursivos(narrar, exponer, describir, informarse, dialogar)	X		X				X

ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCT	CSIEE
LCB1.8.1. Emplea de manera efectiva el lenguaje oral para comunicarse y aprender: escucha activa, recogida de datos, pregunta y re pregunta, para obtener información y verificar la comprensión.	X	X	X				X
LCB1.8.2. Participa en encuestas y entrevistas, asegurándose mediante preguntas adecuadas, de la comprensión propia y por parte de la persona interlocutora.	X	X	X				X
LCB1.8.3. Participa en debates explicando sus opiniones e ideas, emitiendo juicios personales fundamentados sobre los temas y con la profundidad propia de su edad.	X	X	X				X
LCB1.9.1. Resume entrevistas, noticias y debates infantiles... procedentes de la radio, televisión y de internet.	X	X	X	X			
LCB1.9.2. Transforma en noticias hechos cotidianos próximos a su realidad, imitando modelos.	X	X					
LCB1.9.3. Realiza entrevistas y reportajes sobre temas de interés, siguiendo modelos.	X		X				X
TOTAL	24	10	16	2			9

BLOQUE 2: COMUNICACIÓN ESCRITA. LEER

ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMC T	CSIE
LCB2.1.1. Lee en voz alta diferentes tipos de textos apropiados a su edad con velocidad, fluidez y entonación adecuada.	X						
LCB2.1.2. Lee en silencio con la velocidad adecuada textos de diferente complejidad.	X						
LCB2.1.3. Comprende información global y específica en textos de diferente tipología del ámbito escolar y social.	X		X				
LCB2.1.4. Resume textos leídos de diferente tipología y adecuados a su edad, reflejando la estructura y destacando las ideas principales.	X		X				
LCB2.2.1. Utiliza el título y las ilustraciones para activar conocimientos previos sobre el tema, ayudándose de ellos para acceder más fácilmente al contenido de un texto.	X		X				
LCB2.2.3. Identifica las palabras clave de un texto.	X		X				
LCB2.2.4. Formula hipótesis sobre el contenido del texto a partir del título y de las ilustraciones y esquemas que lo acompañan.	X		X				
LCB2.2.5. Relaciona la información contenida en los gráficos e ilustraciones y la relaciona con la información que aparece en el texto.	X		X			X	

LCB2.2.6. Interpreta mapas conceptuales sencillos	X		X				
LCB2.3.1. Programa de manera autónoma un tiempo semanal para leer diferentes textos.	X		X				X
LCB2.3.2. Lee voluntariamente en función de sus gustos y finalidad personal.	X		X				X
LCB2.4.1. Consulta en la biblioteca diferentes fuentes bibliográficas y textos de soporte informático para obtener información para realizar trabajos individuales o en grupo.	X		X	X			
LCB2.4.2. Localiza en la biblioteca de aula y centro lecturas idóneas a su gusto personal e intereses, aplicando las normas básicas de funcionamiento de la misma.	X		X	X			X
LCB2.4.3. Identifica el argumento de lecturas realizadas dando cuenta de algunas referencias bibliográficas: autor o autora, género.	X		X				
LCB2.4. 4. Selecciona lecturas con criterio personal y manifiesta su opinión sobre los textos leídos.	X		X				x
LCB2.5.1. Cuida, conserva y organiza sus libros.	X						
LB2.6.1. Identifica la intención comunicativa de textos periodísticos y publicitarios. Diferencia entre información y publicidad.	X		X				
LCB2.6.2. Interpreta el lenguaje figurado, en textos publicitarios.	X	X					
LCB2.7.1. Utiliza las Tecnologías de la Información y Comunicación para la búsqueda y tratamiento guiado de la información.	X		X	X			
TOTAL	19	1	15	3		1	

BLOQUE 3. COMUNICACIÓN ESCRITA. ESCRIBIR

ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE	CCL	CSC	CAA	CD	CEC C	CMC T	CSIE
LCB3.1.1. Escribe, en diferentes soportes, textos sencillos propios de la vida cotidiana y del ámbito social y escolar, atendiendo a la forma del mensaje (descriptivos, narrativos, dialogados, expositivos y argumentativos) y su intención comunicativa (informativos, literarios, prescriptivos y persuasivos): diarios, cartas, correos electrónicos, noticias, cuentos, folletos informativos y literarios, narraciones, textos científicos, anuncios publicitarios, reglamentos, recetas, instrucciones, normas...	X		X	X			
LCB3.1.2. Escribe textos organizando las ideas con cohesión básica y respetando las normas gramaticales y ortográficas.	X		X				
LCB3.1.3. Escribe, de forma creativa, diferentes tipos de textos adecuando el lenguaje a las características del género.	X		X				X
LCB3.1.4. Elabora un informe siguiendo un guión establecido que suponga la búsqueda, selección y organización de la información de textos de carácter científico, geográfico o histórico.	X		X	X	X		X
LCB3.1.5. Presenta un informe, utilizando soporte papel e informático, sobre situaciones sencillas, recogiendo información de diferentes fuentes (directas, libros, Internet), siguiendo un plan de trabajo y expresando conclusiones.	X		X	X			X
LCB3.1.6. Presenta sus textos con caligrafía clara y limpieza.	X		X				
LCB3.2.1. Valora su propia producción escrita, así como la producción escrita de sus compañeros.	X	X					

LCB3.3.1. Aplica correctamente los signos de puntuación, las reglas de acentuación y ortográficas propias del nivel en sus textos escritos.	X						
LCB3.3.2. Reproduce textos dictados, después de identificar el sentido global y la información específica en ellos.	X						
LCB3.3.3. Emplea, de manera guiada y siguiendo modelos, estrategias de planificación, búsqueda y selección de la información: tomar notas, elaborar esquemas, guiones, borradores y mapas conceptuales.	X		X	X			X
LCB3.3.4. Redacta el texto y lo revisa para mejorarlo, utilizando borradores que muestran: la generación y selección de ideas, la revisión ortográfica y de la secuencia coherente del escrito.	X		X				X
LCB3.3.5. Muestra en la evolución de sus escritos interés y esfuerzo por escribir correctamente de forma personal.	X		X				X
LCB3.4.1. Utiliza habitualmente el diccionario, en diferentes soportes, en el proceso de escritura.	X		X				
LCB3.5.1. Elabora gráficas a partir de datos seleccionados y organizados procedentes de diferentes textos (libros de consulta, periódicos, revistas etc.)	X		X				
LCB3.5.2. Elabora con creatividad textos de su interés: cuentos, anuncios, rimas, canciones, cómics, carteles...haciendo ilustraciones y buscando imágenes digitales para facilitar su comprensión o mejorar su presentación.	X		X	X			X
LCB3.6.1. Expresa, por escrito, utilizando de manera habitual, un lenguaje no sexista y respetuoso con las diferencias.	X	X					

LCB3.7.1. Usa con ayuda Internet y las Tecnologías de la Información y la Comunicación para escribir, presentar e ilustrar los textos, buscar información, crear tablas y gráficas	X		X	X			
LCB3.8.1. Produce los textos establecidos en el Plan de escritura acordes con su edad y nivel.	X		X				
TOTAL	18	2	14	6	1		7

BLOQUE 4: CONOCIMIENTO DE LA LENGUA

ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMC T	CSIE
LCB4.1.1. Conoce y reconoce las categorías gramaticales por su función en la lengua: presentar el nombre, sustituir el nombre, expresar características del nombre, expresar acciones o estados, enlazar o relacionar palabras.	X						
LCB4.1.2. Utiliza con corrección los tiempos simples y compuestos en las formas personales y no personales del modo indicativo y subjuntivo de todos los verbos al producir textos orales y escritos.	X						
LCB4.1.3. Diferencia familias de palabras.	X						
LCB4.2.1. Conoce, reconoce y usa sinónimos, antónimos, polisémicos, homófonos, frases hechas en su expresión oral y escrita.	X						
LCB4.2.2. Reconoce palabras compuestas, prefijos y sufijos y crea palabras derivadas.	X						
LCB4.2.3. Identifica y clasifica los diferentes tipos de palabras en un texto.	X						

LCB4.2.4. Utiliza diversos conectores básicos entre oraciones en los textos orales y escritos.	X						
LCB4.2.5. Reconoce la oración simple en textos sencillos y distingue sujeto y predicado.	X						
LCB4.3.1. Conoce la estructura del diccionario y lo usa, en diferentes soportes para buscar el significado de cualquier palabra (derivados, sinónimos etc.).	X		X				
LCB4.3.2. Selecciona la acepción correcta según el contexto de entre las varias que le ofrece el diccionario.	X		X				
LCB4.3.3. Utiliza las normas ortográficas adecuadas al nivel y las aplica en sus producciones escritas.	X						
LCB4.4.1. Señala las características que definen a las diferentes clases de palabras y nombres: clasificación y uso para construir un discurso sencillo en los diferentes tipos de producciones.	X						
LCB4.4.2. Utiliza correctamente las normas de concordancia de género y número en la expresión oral y escrita.	X						
LCB4.4.3. Aplica las normas de acentuación y clasifica las palabras de un texto.	X						
LCB4.4.4. Utiliza los signos de puntuación en sus producciones escritas.	X						
LCB4.4.5. Aplica las normas del uso de la acentuación en los textos de elaboración propia.	X						
LCB4.4.6. Utiliza una sintaxis básica en las producciones escritas propias.	X						
LCB4.5.1. Utiliza distintos programas educativos digitales y otros recursos didácticos a su alcance y propio de su edad, como apoyo y refuerzo del aprendizaje.	X		X	X			

LCB4.6.1. Valora la variedad lingüística de España y el español de América.	X	X					
LCB4.7.1. Compara aspectos (gráficos, sintácticos y léxicos) de las lenguas que conoce.	X	X					
TOTAL	20	2	3		1		

BLOQUE 5: EDUCACIÓN LITERARIA

ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMC T	CSIE
LCB5.1.1. Valora y reconoce las características fundamentales de textos literarios narrativos, poéticos y dramáticos.	X				X		
LCB5.2.1. Realiza lecturas guiadas de textos narrativos de tradición oral, literatura infantil, adaptaciones de obras clásicas y literatura actual.	X				X		
LCB5.2.2. Interpreta el lenguaje figurado, en textos literarios.	X		X				
LCB5.3.1. Distingue algunos recursos retóricos y métricos básicos propios de los poemas.	X				X		
LCB5.3.2. Utiliza comparaciones, metáforas, aumentativos, diminutivos y sinónimos en textos literarios.	X				X		
LCB5.4.1. Crea sencillos textos literarios (cuentos, poemas, canciones y sencillas obras teatrales) a partir de pautas o modelos dadas.	X		X		X		X
LCB5.5.1. Realiza dramatizaciones individualmente y en grupo de textos literarios adecuados a su edad o de producción propia.	X	X	X		X		

LCB5.5.2. Memoriza y reproduce textos orales adecuados a su edad: cuentos, poemas, canciones.	X		X		X		
LCB5.6.1. Realiza dramatizaciones individualmente y en grupo de textos literarios acordes a su edad.	X		X		X		
LCB5.7.1. Valora la literatura en cualquier lengua, especialmente en lengua gallega, como vehículo de comunicación y como recurso de gozo personal.	X	X	X				
TOTAL	10	2	6	8			1

LINGUA GALEGA E LITERATURA

Nivel	Área	Obxectivos	Contidos	Crterios de avaliación	Estándares - [C.C]
Bloque 1: Comunicación oral: falar e escoitar					
5º	LG	a,e	LG-B1.1-Comprensión de textos orais procedentes da radio, da televisión ou da internet, con especial incidencia na noticia, na entrevista, na reportaxe infantil e nos debates de actualidade, para obter información xeral sobre feitos e acontecementos que resulten significativos e distinguindo, de maneira xeral, información de opinión e elaboración dun resumo.	LG-B1.1-Comprender textos orais sinxelos procedentes da radio, da televisión ou da internet, identificando os aspectos xerais máis relevantes así como as intencións, valores e opinións explícitos.	5º-LG-B1.1.1-Comprende as ideas principais dun texto oral sinxelo, procedentes da radio, da televisión ou de internet, identifica o tema e elabora un resumo. [CCL CAA] 5º-LGB1.1.2-Comprende o significado literal e inferencial dun texto oral sinxelo, distinguindo, de maneira xeral, información de opinión. [CCL CSC]
5º	LG	b,d,e,f	LG-B1.2-Valoración dos medios de comunicación social como instrumento de aprendizaxe. LG-B1.3-Uso de documentos audiovisuais como medio de obter, identificar, seleccionar, clasificar, con progresiva autonomía informacións relevantes para aprender.	LG-B1.2-Valorar e utilizar os documentos audiovisuais dos medios de comunicación como instrumento de aprendizaxe.	5º-LGB1.2.1-Accede a documentos audiovisuais e dixitais, para obter, seleccionar e clasificar, con certa autonomía, a información relevante e necesaria para realizar traballos ou completar información, valorando os medios de comunicación como instrumento de aprendizaxe. [CCL CD CAA CSC] 5º-LGB1.2.2-Elabora textos orais sinxelos imitando modelos de calquera medio de comunicación. [CCL CD CAA CSIEE]
5º	LG	a,b,c,e,o	LG-B1.4-Interpretación elemental en textos orais da retransca, da ironía e de dobres sentidos.	LG-B1.3-Interpretar correctamente a retransca, a ironía e os dobres sentidos, en situacións de comunicación nas que estes resulten bastante evidentes.	5º-LGB1.3.1-Interpreta en producións orais a retransca, a ironía e os dobres sentidos. [CCL]

5º	LG	a,b,c,e,o	LG-B1.5-Comprensión e produción de textos orais breves para aprender e para informarse, tanto os creados con finalidade didáctica como os de uso cotián, de carácter informal (conversas entre iguais e no equipo de traballo) e dun maior grao de formalización (exposicións da clase, entrevistas ou debates).	LG-B1.4-Comprender e producir textos orais propios do uso cotián ou do ámbito académico.	<p>5º-LGB1.4.1-Participa axeitadamente nunha conversa entre iguais, comprendendo o que di o interlocutor e intervindo coas propostas propias. [CCL CAA CSC CSEIEE]</p> <p>5º-LGB1.4.2-Sigue unha exposición da clase e extrae, de xeito global, as ideas máis destacadas. [CCL CAA]</p> <p>5º-LGB1.4.3-Iníciase na elaboración de pequenas exposicións orais na aula adecuando o discurso ás diferentes necesidades comunicativas (narrar, describir e expoñer), utilizando o dicionario se é preciso. [CCL CSIEE CAA]</p> <p>5º-LGB1.4.4-Participa activamente no traballo en grupo, así como nos debates. [CCL CSIEE CAA]</p> <p>5º-LGB1.4.5-Identifica o grao de formalidade da situación de comunicación e axusta a este a súa produción. [CCL</p>
5º	LG	a,c,e	LG-B1.6-Actitude de escoita adecuada ante situacións comunicativas (tolerancia ás opinións, escoita atenta, respecto das de quen fala sen interrupcións inadecuadas)	LG-B1.5-Manter unha actitude de escoita activa, respectando as opinións dos e das demais	<p>5º-LGB1.5.1-Atende ás intervencións dos e das demais en actos de fala orais, sen interromper [CCL CSC]</p> <p>5º-LGB1.5.2-Respecta as opinións dos e das demais [CCL CSC]</p>
5º	LG	a,c,d,e	LG-B1.7-Participación e cooperación nas situacións comunicativas de relación social especialmente as destinadas a favorecer a convivencia	LG-B1.6-Participar nas diversas situacións de intercambio oral que se producen na aula amosando valoración e respecto polas normas que rexen a interacción oral.	5º-LGB1.6.1-Respecta as quendas de palabra nos intercambios orais. [CCL CSC CAA]

			(debates, exposicións curtas, conversas, expresións espontáneas, asembleas, narracións orais, entrevistas) con valoración e respecto das normas que rexen a interacción oral (quendas de palabra, roles diversos no intercambio, respecto ás opinións das demais persoas, ton de voz, posturas e xestos adecuados).		<p>5º-LGB1.6.2-Respecta as opinións das persoas participantes nos intercambios orais e é consciente da posibilidade de empregar a lingua galega en calquera intercambio oral dentro da escola ou fóra dela. [CCL CSC CCEC]</p> <p>5º-LGB1.6.3-Emprega unha postura e xestualidade adaptada ao discurso, para reforzalo e facilitar a súa comprensión. [CCL CSC CCEC]</p> <p>5º-LGB1.6.4-Exprésase cunha pronuncia e dicción correctas: articulación, ritmo, entoación e volume. [CCL CSC CCEC]</p> <p>5º-LGB1.6.5-Participa na conversa formulando e contestando preguntas. [CCL CSC CCEC CAA]</p>
5º	LG	a,b,e	LG-B1.8- Uso de estratexias elementais para comprender e facer comprender as mensaxes orais: fluidez, claridade, orde, léxico apropiado, pronuncia correcta, ton de voz, entoación, xestualidade, incorporación das intervencións das demais persoas e formulación de preguntas coherentes.	LG-B1.7-Amosar interese por expresarse en público coherentemente, sen contradicións, sen repeticións innecesarias e usando nexos adecuados.	<p>5º-LGB1.7.1-Planifica e elabora un discurso oral coherente, sen contradicións nin repeticións innecesarias, utilizando un vocabulario adecuado á súa idade. [CCL CAA]</p> <p>5º-LGB1.7.2-Elabora un discurso oral cohesivo, utilizando nexos básicos adecuados. [CCL]</p> <p>5º-LGB1.7.3-Emprega o rexistro lingüístico (formal ou informal) adecuado a cada contexto. [CCL CSC]</p> <p>5º-LGB1.7.4-Amosa un discurso oral fluído, claro, cunha pronuncia e entoación axeitada e propia da lingua galega. [CCL CCEC]</p>

5º	LG	b,e,i	LG-B1.9-Producción de textos orais sinxelos propios dos medios de comunicación social mediante simulación para ofrecer e compartir información.	LG-B1.8-Elaborar textos orais sinxelos propios dos medios de comunicación.	5º-LGB1.8.1-Elabora textos sinxelos propios dos medios de comunicación. [CCL CD CAA CSIEE CSC]
5º	LG	d,e	LG-B1.10-Utilización de estratexias para potenciar a expresividade das mensaxes orais (miradas e posturas corporais).	LG-B1.9-Reforzar a eficacia comunicativa das súas mensaxes orais, coa utilización de elementos propios da linguaxe non verbal	5º-LGB1.9.1-Utiliza a expresividade corporal: miradas e postura corporal para reforzar o sentido das súas producións orais. [CCL CCEC CSC CAA]
5º	LG	b,d,e	LG-B1.11-Actitude de cooperación e de respecto en situacións de aprendizaxe compartida.	LG-B1.10-Amosar respecto e cooperación nas situacións de aprendizaxe en grupo.	5º-LGB1.10.1-Amosa respecto ás ideas dos e das demais e contribúe ao traballo en grupo. [CCL CAA CSIEE]
5º	LG	e,o	LG-B1.12-Interese por expresarse oralmente coa pronuncia e coa entoación adecuadas.	LG-B1.11-Interesarse por amosar unha pronuncia e entoación adecuadas.	5º-LGB1.11.1-Interésase por expresarse oralmente coa pronuncia e entoación adecuada a cada acto comunicativo. [CCL CAA CCEC CSIEE]
5º	LG	a,d,e,o	LG-B1.13-Uso, de maneira xeral, dunha linguaxe non discriminatoria e respectuosa coas diferenzas.	LG-B1.12-Usar, de maneira xeral, unha linguaxe non discriminatoria e respectuosa coas diferenzas.	5º-LGB1.12.1-Usa, de maneira xeral, unha linguaxe non sexista. [CCL CSC] 5º-LGB1.12.2-Usa, de maneira xeral, unha linguaxe respectuosa coas diferenzas. [CCL CSC]
5º	LG	a,d,e,o	LG-B1.14-Recoñecemento e valoración, de maneira global, das diferenzas dialectais orais da lingua galega, como elemento enriquecedor da lingua.	LG-B1.13-Recoñecer, de maneira global, e valorar as diferenzas dialectais orais da lingua galega.	5º-LGB1.13.1-Recoñece textos orais sinxelos pertencentes a diferentes variedades dialectais moi evidentes da lingua galega. [CCL CCEC] 5º-LGB1.13.2-Valora as diferenzas dialectais orais da lingua galega como un símbolo de riqueza lingüística e cultural e o estándar como variante unificadora. [CCL CSC CCEC]

5º	LG	a,d,e,o	LG-B1.15-Identificación da lingua galega con calquera contexto de uso oral da lingua: en diferentes ámbitos profesionais (sanidade, educación, medios de comunicación...) e en conversas con persoas coñecidas ou descoñecidas.	LG-B1.14-Identificar a lingua galega con calquera contexto de uso oral.	5º-LGB1.14.1-Identifica a lingua galega oral con calquera contexto profesional: sanidade, educación, medios de comunicación... [CCL CCEC] 5º-LGB1.14.2-Recoñece a validez da lingua galega para conversas con persoas coñecidas ou descoñecidas. [CCL CCEC CSC]
----	----	---------	---	---	--

Bloque 2: Comunicación escrita: ler

5º	LG	b,e,i,j,o	LG-B2.1-Comprensión da información relevante en textos das situacións cotiás de relación social: correspondencia, normas, programas de actividades, convocatorias. LG-B2.2-Comprensión de textos sinxelos procedentes dos medios de comunicación social (incluídas webs infantís e xuvenís) con especial incidencia na noticia e na entrevista para obter información xeral, localizando informacións destacadas LG-B2.3-Comprensión de textos sinxelos do ámbito escolar en soporte papel ou dixital para aprender e para informarse, tanto os producidos con finalidade didáctica como os de uso social (folletos informativos ou publicitarios, prensa, programas, fragmentos literarios).	LG-B2.1-Comprender, buscar, localizar e seleccionar información explícita en textos escritos de soportes variados (webs infantís, libros, carteis) e iniciar a realización de inferencias para determinar intencións e dotes sentidos bastante evidentes.	5º-LGB2.1.1-Comprende a información relevante de textos procedentes dos medios de comunicación social ou propios de situacións cotiás. [CCL CD CSC] 5º-LGB2.1.2-Identifica as ideas principais e secundarias dun texto (narrativo, descritivo e expositivo). [CCL] 5º-LGB2.1.3-Busca, localiza e selecciona información concreta dun texto sinxelo, deducindo o significado de palabras e expresións polo contexto. [CCL CAA CSIEE] 5º-LGB2.1.4-Interpreta, personificacións, hipérbolos, ironías e dotes sentidos en textos. [CCL CAA CSIEE] 5º-LGB2.1.5-Identifica a estrutura dun texto e recoñece algúns mecanismos de cohesión (repeticións, sinónimos, anáforas). [CCL]
----	----	-----------	---	---	---

					<p>5º-LGB2.1.6-Identifica o punto de vista do autor ou autora e diferencia, de maneira xeral, información, opinión e publicidade de carácter bastante evidente. [CCL CAA]</p> <p>5º-LGB2.1.7-Emprega o dicionario para resolver as dúbidas de vocabulario que atopa nos textos. [CCL CAA CSIEE]</p> <p>5º-LGB2.1.8-Fai unha lectura rápida, selectiva ou integral en función das necesidades de cada momento. [CCL CAA CSIEE]</p>
5º	LG	b,e	LG-B2.4-Integración de coñecementos e de informacións procedentes de diferentes soportes para aprender, identificando e interpretando, con especial atención os datos que se transmiten mediante gráficos, esquemas e ilustracións.	LG-B2.2-Interpretar e comprender, de maneira xeral, a información procedente de gráficos, esquemas sinxelos e ilustracións redundantes.	5º-LGB2.2.1-Interpreta e comprende, de maneira xeral, a información de gráficos, esquemas sinxelos e ilustracións redundantes, relacionándoa co contido do texto que acompaña. [CCL CAA CSC CSIEE CMCT]
5º	LG	b,e	LG-B2.5-Subliñado, esquematización e resumo da información relevante dun texto sinxelo.	LG-B2.3-Realizar o subliñado das ideas principais dun texto sinxelo, e esquematizar e resumir o seu contido.	<p>5º-LGB2.3.1-Realiza o subliñado das ideas principais dun texto sinxelo. [CCL CAA]</p> <p>5º-LGB2.3.2-Esquematiza as ideas dun texto sinxelo, indicando as ideas principais e secundarias. [CCL CAA]</p> <p>5º-LGB2.3.3-Realiza o resumo dun texto sinxelo. [CCL CAA]</p>
5º	LG	b,e	LG-B2.6-Use de certas estratexias de control do proceso lector (anticipación, formulación de hipóteses, relectura...).	LG-B2.4-Utilizar certas estratexias para mellorar a lectura.	5º-LGB2.4.1-Deduce o posible contido dun texto sinxelo antes de lelo, axudándose do título e as ilustracións. [CCL CAA CSIEE]

					5º-LGB2.4.2-Relé un texto e marca as palabras clave para acadar a comprensión integral, cando é preciso. [CCL CAA CSIEE]
5º	LG	b,e,i	LG-B2.7-Use dirixido das tecnoloxías da información e da comunicación para a localización, selección, interpretación e organización da información.	LG-B2.5-Utilizar as tecnoloxías da información para tratar a información nun texto sinxelo.	<p>5º-LGB2.5.1-Utiliza as tecnoloxías da información para localizar e seleccionar a información nun texto sinxelo adecuado á súa idade. [CCL CD CAA]</p> <p>5º-LGB2.5.2-Utiliza as tecnoloxías da información para organizar a información dun texto sinxelo adecuado á súa idade. [CCL CD]</p> <p>5º-LGB2.5.3-Utiliza dicionarios dixitais para interpretar a información dun texto. [CCL CAA CD CSIEE]</p>
5º	LG	b,e,o	LG-B2.8-Realización de diferentes tipos de lectura: de investigación, de aprendizaxe, de gozo persoal, de resolución de problemas.	LG-B2.6-Realizar diferentes tipos de lectura.	5º-LGB2.6.1-Realiza diferentes tipos de lectura en función de cada texto: de investigación, de aprendizaxe, de gozo persoal ou de resolución de problemas. [CCL CSIEE CAA]
5º	LG	a,b,e	<p>LG-B2.9-Lectura expresiva de textos literarios e non literarios, de diferente tipoloxía textual.</p> <p>LG-B2.10-Dramatización e lectura dramatizada de textos literarios e non literarios.</p>	<p>LG-B2.7-Ler expresivamente textos de diversa tipoloxía (dramatizando cando é preciso) con fluidez e precisión, atendendo á dicción, entoación, intensidade de voz, ritmo e velocidade, adecuados ás diversas situacións funcionais da lectura en voz alta (ler para que alguén goce escoitando, ler para dar a coñecer un texto descoñecido, ler para compartir información que se acaba de localizar) facendo participar a audiencia da súa interpretación.</p>	<p>5º-LGB2.7.1-Descodifica con precisión e rapidez as palabras. [CCL CAA]</p> <p>5º-LGB2.7.2-Le textos en voz alta con fluidez e precisión. [CCL]</p> <p>5º-LGB2.7.3-Le textos en voz alta con ritmo, velocidade e ton da voz adecuados. [CCL]</p> <p>5º-LGB2.7.4-Le en voz alta adaptándose ao interese do auditorio: gozar escoitando, obter nova información... [CCL CAA]</p> <p>5º-LGB2.7.5-Fai lecturas dramatizadas de textos. [CCL CSC]</p>

5º	LG	a,b,e,i	<p>LG-B2.11-Usa a biblioteca de aula e do centro, amosando certo coñecemento da súa organización (catalogación, funcionamento) e participación en actividades literarias e na elaboración de propostas.</p> <p>LG-B2.12-Comezo no uso das bibliotecas, incluíndo as virtuais, de xeito cada vez máis autónomo, para obter información e modelos para a produción escrita.</p>	<p>LG-B2.8-Usar as bibliotecas da aula e do centro, así como as virtuais, con certa autonomía, comprendendo como se organiza e colaborando no seu coidado e mellora.</p>	<p>5º-LGB2.8.1-Usa a biblioteca de aula con certa autonomía, para obter datos e informacións, e colabora no seu coidado e mellora. [CCL CAA CSC]</p> <p>5º-LGB2.8.2-Usa a biblioteca de centro con certa autonomía, para obter datos e informacións, e colabora no seu coidado e mellora. [CCL CAA CSC]</p> <p>5º-LGB2.8.3-Usa as bibliotecas virtuais, para obter datos e informacións, con certa autonomía. [CCL CAA CD]</p>
5º	LG	a,b,e	<p>LG-B2.13-Mantemento adecuado e ampliación da biblioteca persoal.</p>	<p>LG-B2.9-Ter interese por ter unha biblioteca propia, física ou virtual.</p>	<p>5º-LGB2.9.1-Amosa interese pola conservación e organización dos seus libros físicos e/ou virtuais [CCL CAA CSC]</p>
5º	LG	a,b,e	<p>LG-B2.14-Interese polos textos escritos como fonte de aprendizaxe e como medio de comunicación de experiencias.</p>	<p>LG-B2.10-Amosar interese polos textos escritos como fonte de aprendizaxe e medio de comunicación.</p>	<p>5º-LGB2.10.1-Amosa interese pola lectura como fonte de aprendizaxe e medio de comunicación [CCL CAA CSC CCEC]</p>
5º	LG	a,b,e,m	<p>LG-B2.15-Desenvolvemento da autonomía lectora, amosando capacidade de elección de temas e de textos e de expresión das preferencias persoais.</p>	<p>LG-B2.11-Amosar certa autonomía lectora e capacidade de selección de textos do seu interese, así como ser quen de expresar preferencias.</p>	<p>5º-LGB2.11.1-Selecciona persoalmente as lecturas que desexa realizar e é quen de xustificalas en función dos seus gustos e necesidades. [CCL]</p> <p>5º-LGB2.11.2-Expresa, de maneira sinxela, opinións e valoracións sobre as lecturas feitas. [CCL CSC CAA CSIEE]</p>

5º	LG	a,d,e,o	LG-B2.16-Análise de textos sinxelos escritos en diferentes variedades, bastante evidentes, da lingua galega.	LG-B2.12-Analizar textos sinxelos escritos en diferentes variedades da lingua galega.	5º-LGB2.12.1-Identifica, de maneira global, as diferenzas lingüísticas, bastante evidentes, das variedades da lingua galega. [CCL CCEC] 5º-LGB2.12.2-Valora a variedade interna da lingua como símbolo de riqueza lingüística e cultural, así como o estándar como variante unificadora. [CCL CSC CCEC]
Bloque 3: Comunicación escrita: escribir					
5º	LG	a,b,e	LG-B3.1-Uso, de maneira xeral, das estratexias de planificación, de textualización (formato, estrutura, ortografía e normas lingüísticas, puntuación, coherencia e cohesión...) e revisión como partes do proceso escritor	LG-B3.1-Usar, de maneira xeral, as estratexias de planificación, textualización e revisión do texto.	5º-LGB3.1.1-Planifica a elaboración do texto, antes de comezar a escribir, xerando ideas, seleccionando e estruturando a información, mediante notas, esquemas ou guións. [CCL CSIEE CAA] 5º-LGB3.1.2-Elabora o texto cunha estrutura definida, con coherencia e cohesionando, de maneira xeral, os enunciados. [CCL CSIEE CAA] 5º-LGB3.1.3-Utiliza os signos de puntuación (punto, coma, punto e coma, dous puntos, puntos suspensivos, signos de exclamación e interrogación). [CCL CAA CSIEE] 5º-LGB3.1.4-Aplica, de maneira xeral, a norma lingüística: ortografía, acentuación, léxico, morfosintaxe e usa, habitualmente, unha linguaxe non sexista. [CCL CSC CCEC] 5º-LGB3.1.5-Escribe e presenta textos propios elaborando borradores. [CCL CAA CSIEE] 5º-LGB3.1.6-Usa o dicionario durante a elaboración de textos. [CCL CAA CSIEE]

5º	LG	a,b,e,i,o	<p>LG-B3.2-Composición de textos propios de situacións cotiás de relación social (correspondencia, normas, notas, invitacións e mensaxes curtas) de acordo coas características propias destes xéneros.</p> <p>LG-B3.3-Composición de textos de información e de opinión sinxelos, característicos dos medios de comunicación social, sobre feitos e acontecementos significativos, con especial incidencia na noticia, na entrevista e no comentario breve sobre libros ou música, en situacións reais ou simuladas.</p>	<p>LG-B3.2-Crear textos sinxelos de diferente tipoloxía que permitan narrar, describir, resumir, explicar e expoñer opinións, emocións e informacións relacionadas con situacións cotiás e aqueles que sexan característicos dos medios de comunicación.</p>	<p>5º-LGB3.2.1-Elabora, en diferentes soportes, textos propios da vida cotiá e académica, imitando modelos: cartas e correos electrónicos, mensaxes curtas, normas, notas e invitacións [CCL CAA CD]</p> <p>5º-LGB3.2.2-Redacta textos xornalísticos (noticias, crónicas, reportaxes, entrevistas) e (anuncios e carteis), imitando modelos publicitarios moi sinxelos. [CCL CSC CCEC CAA]</p> <p>5º-LGB3.2.3-Crea diferentes tipos de textos (narrativos, expositivos, descritivos ou argumentativos) seguindo un guión establecido e adaptando a linguaxe ás características de cada xénero. [CCL CAA]</p> <p>5º-LGB3.2.4-Escribe textos coherentes e empregando algúns elementos básicos de cohesión, usando o rexistro adecuado. [CCL CSC CCEC]</p> <p>5º-LGB3.2.5-Resume o contido de textos sinxelos propios do ámbito da vida persoal ou familiar ou dos medios de comunicación. [CCL CSC CAA]</p>
5º	LG	b,e	<p>LG-B3.4-Producción de textos relacionados co ámbito académico para obter, organizar e comunicar información (cuestionarios, resumos, esquemas, descricións e explicacións).</p>	<p>LG-B3.3-Elaborar textos do ámbito académico para obter, organizar e comunicar información.</p>	<p>5º-LGB3.3.1-Elabora textos escritos propios do ámbito académico (cuestionarios, resumos, descricións, explicacións...) para obter, organizar e comunicar información. [CCL CAA CSIEE]</p>

5º	LG	b,e	LG-B3.5-Redacción de textos breves e sinxelos: carteis publicitarios, anuncios, cómics, poemas, cancións e anécdotas.	LG-B3.4-Elaborar textos do ámbito académico para obter, organizar e comunicar información.	<p>5º-LGB3.4.1-Elabora textos sinxelos que combinan a linguaxe verbal e non verbal: carteis publicitarios, anuncios, cómic, contos, poemas, cancións e anécdotas. [CCL CSC CCEC CAA CSIEE]</p> <p>5º-LGB3.4.2-Escribe textos sinxelos de carácter creativo. [CCL CAA CSIEE]</p> <p>5º-LGB3.4.3-Aprecio polos usos creativos da linguaxe. [CCL CAA CSIEE]</p>
5º	LG	b,d,e,i,j	LG-B3.6-Usa das TIC, con certa autonomía, na busca de información, o tratamento dos textos e a realización de presentacións.	LG-B3.5-Usar as TIC, con certa autonomía, para a busca de información, tratamento dos textos e realización de presentacións.	<p>5º-LGB3.5.1-Busca e selecciona información en diferentes fontes e soportes dixitais. [CCL CD CAA CSIEE]</p> <p>5º-LGB3.5.2-Emprega procesadores de textos con certa autonomía. [CCL CD CAA CSIEE]</p> <p>5º-LGB3.5.3-Utiliza, habitualmente, correctores de textos. [CCL CD CAA CSIEE]</p> <p>5º-LGB3.5.4-Utiliza as TIC, con certa autonomía, para realizar presentacións elementais [CCL CD CSIEE]</p>
5º	LG	b,e,i,j	LG-B3.7-Utilización de elementos gráficos e paratextuais para facilitar a comprensión (ilustracións, gráficos, táboas e tipografía) e ilustración creativa dos propios textos	LG-B3.6-Utilizar recursos gráficos e paratextuais que faciliten a comprensión dos textos e contribúan á súa ilustración creativa.	5º-LGB3.6.1-Usa recursos gráficos e paratextuais para facilitar a comprensión dos textos e ilustralos de maneira creativa. [CCL CD CSIEE]

5º	LG	a,b,e,i	<p>LG-B3.8-Interese polo coidado e a presentación dos textos escritos e respecto pola norma ortográfica</p> <p>LG-B3.9-Valoración da escritura como instrumento de relación social, de obtención e de reelaboración da información e dos coñecementos.</p>	<p>LG-B3.7-Coidar a presentación dos traballos escritos en calquera soporte e valorar a lingua escrita como medio de comunicación.</p>	<p>5º-LGB3.7.1-Coida a presentación dos textos seguindo as normas básicas de presentación establecidas: marxes, disposición no papel, limpeza, calidade caligráfica, separación entre parágrafos, interliñado? en calquera soporte. [CCL CD CAA]</p> <p>5º-LGB3.7.2-Valora a lingua escrita como medio de comunicación. [CCL CSC]</p>
----	----	---------	--	--	---

Bloque 4: Coñecemento da lingua

5º	LG	e	<p>LG-B4.1-Use e identificación intuitiva da terminoloxía seguinte nas actividades de produción e interpretación: denominación dos textos traballados; clases de palabras, sílaba tónica e átona; enunciados: frase e oración; tipos de enunciado: declarativo, interrogativo, exclamativo, imperativo; enlaces: preposición; grupo de palabras: núcleo e complementos; substantivos, artigos e pronomes, adxectivo; tempo e modo verbal; persoa gramatical; modo imperativo e infinitivo; complementos do nome e complementos do verbo: o suxeito.</p>	<p>LG-B4.1-Utilizar terminoloxía lingüística e gramatical básica, funcionalmente, como apoio á comprensión e á produción de textos, así como aplicar o seu coñecemento no uso da lingua.</p>	<p>5º-LGB4.1.1-Recoñece as diferentes categorías gramaticais pola súa función na lingua: substantivo, artigo, pronome, adxectivo, adverbio, verbo e preposición. [CCL CAA]</p> <p>5º-LGB4.1.2-Conxuga e usa con corrección as formas verbais persoais e non persoais dos verbos. [CCL CAA]</p> <p>5º-LGB4.1.3-Diferencia as sílabas que conforman cada palabra, diferenciando a sílaba tónica das átonas. [CCL CAA]</p> <p>5º-LGB4.1.4-Identifica e clasifica os diferentes tipos de enunciado: declarativo, interrogativo, exclamativo, imperativo. [CCL CAA]</p> <p>5º-LGB4.1.5-Recoñece as oracións simples, comprende o seu significado, utiliza correctamente a concordancia de xénero e número e identifica o verbo e os seus complementos: o suxeito, así como os complementos do nome. [CCL CAA]</p>
----	----	---	---	--	--

5º	LG	b,e	<p>LG-B4.2-Coñecemento xeral das normas ortográficas, apreciando o seu valor social e a necesidade de cingirse a elas nos escritos.</p> <p>LG-B4.3- Uso de procedementos de derivación, de comparación e de contraste para xulgar sobre a corrección das palabras e xeneralizar as normas ortográficas.</p>	<p>LG-B4.2-Coñecer e aplicar, de forma xeral, as normas ortográficas xerais e as de acentuación en particular, apreciando o seu valor social e a necesidade de cingirse a elas.</p>	<p>5º-LGB4.2.1-Aplica xeralmente as normas de acentuación xerais e de acentuación diacrítica e aprecia o seu valor social e a necesidade de cingirse a elas. [CCL CSC CCEC]</p> <p>5º-LGB4.2.2-Coñece e utiliza as normas ortográficas, aplicándoas nas súas producións escritas con especial atención nas regras do h, b/v, c/cc, s/x, ll/i/x. [CCL CSC CCEC]</p>
5º	LG	e	<p>LG-B4.4-Comparación de estruturas sintácticas diversas para observar a súa equivalencia semántica ou posibles alteracións do significado.</p>	<p>LG-B4.3-Utilizar correctamente as regras de puntuación, así como unha sintaxe adecuada nas producións orais e escritas.</p>	<p>5º-LGB4.3.1-Emprega con corrección os signos de puntuación, facendo unha valoración dos resultados. [CCL]</p> <p>5º-LGB4.3.2-Usa unha sintaxe adecuada nas súas producións. [CCL]</p> <p>5º-LGB4.3.3-Respecta, de xeito xeral, as normas morfosintácticas de colocación do pronome átono. [CCL CSC CCEC]</p>
5º	LG	e	<p>LG-B4.5-Exploración das posibilidades do uso de diversos enlaces entre oracións (causa, consecuencia, finalidade, contradición...), así como algúns elementos de cohesión, en relación coa composición de textos.</p>	<p>LG-B4.4-Recoñecer e empregar os conectores básicos, así como outros elementos de cohesión.</p>	<p>5º-LGB4.4.1-Usa diversos conectores básicos entre oracións: causa, consecuencia, finalidade, contradición... [CCL CAA]</p> <p>5º-LGB4.4.2-Recoñece determinados procesos de cohesión nos textos: anáfora, sinónimos... [CCL CAA]</p>
5º	LG	e	<p>LG-B4.6-Identificación, en oracións, do verbo e os seus complementos, especialmente o suxeito, e do papel semántico do suxeito (axente, paciente e causa).</p> <p>LG-B4.7-Transformación de oracións sinxelas de activa en pasiva, e viceversa, para mellorar a comprensión de determinados textos.</p>	<p>LG-B4.5-Identificar o papel semántico do suxeito e transformar oracións activas sinxelas en pasivas, e viceversa, para mellorar a comprensión e a produción de textos.</p>	<p>5º-LGB4.5.1-Identifica, en oracións sinxelas, o papel semántico do suxeito.. [CCL CAA]</p> <p>5º-LGB4.5.2-Recoñece se a oración é activa ou pasiva e é quen de facer a transformación dunha noutra. [CCL CAA]</p>

5º	LG	e	LG-B4.8-Práctica do paso de estilo directo a estilo indirecto na narración, para mellorar a produción de textos.	LG-B4.6-Transformar un texto narrativo sinxelo de estilo directo noutro de estilo indirecto.	5º-LGB4.6.1-Transforma un texto sinxelo narrativo de estilo directo noutro de estilo indirecto. [CCL CAA]
5º	LG	b,e,i	LG-B4.9-Use eficaz do dicionario, en papel ou electrónico, na busca da ampliación do vocabulario e como consulta ortográfica e gramatical. LG-B4.10-Ampliación do vocabulario, mediante o traballo con palabras sinónimas, antónimas, homónimas, polisémicas; aumentativos e diminutivos, frases feitas, siglas e abreviaturas. LG-B4.11-Ampliación do vocabulario mediante os procedementos de creación de palabras: derivación (prefixos e sufixos) e composición.	LG-B4.7-Ampliar o vocabulario a partir do uso do dicionario e do traballo e reflexión sobre as palabras que conforman a lingua.	5º-LGB4.7.1-Usa axeitadamente o dicionario en papel ou dixital para buscar calquera palabra, seleccionando a acepción precisa segundo cada contexto e como consulta ortográfica. [CCL CAA CD] 5º-LGB4.7.2-Recoñece e crea palabras derivadas (prefixación e sufixación) e compostas, identificando e formando familias de palabras. [CCL CAA] 5º-LGB4.7.3-Recoñece e usa sinónimos, antónimos, homónimos, palabras polisémicas de uso frecuente, frases feitas, siglas e abreviaturas. [CCL CAA]
5º	LG	a,d,e,h,m,o	LG-B4.12-Coñecemento xeral das características relevantes (históricas, socioculturais...) da lingua galega e identificación e valoración desta lingua dentro da realidade plurilingüe e pluricultural de España e de Europa.	LG-B4.8-Coñecer,de xeito xeral, as características relevantes da lingua galega e identificar e valorar esta lingua dentro da realidade plurilingüe e pluricultural de España e de Europa.	5º-LGB4.8.1-Coñece, de xeito xeral, as características máis relevantes (históricas, socioculturais...) da lingua galega. [CCL CCEC] 5º-LGB4.8.2-Identifica e valora a lingua galega dentro da realidade plurilingüe e pluricultural de España e de Europa. [CCL CSC CCEC]
5º	LG	b,d,e,m,o	LG-B4.13-Comparación entre aspectos das linguas que o alumnado coñece e/ou está a aprender para mellorar os procesos comunicativos e recoñecer as interferencias	LG-B4.9-Establecer relacións elementais entre as diversas linguas que utiliza ou está a aprender o alumnado.	5º-LGB4.9.1-Recoñece, de forma xeral, e evita as interferencias entre as linguas que está a aprender. [CCL CCEC]

					5º-LGB4.9.2-Identifica diferenzas, regularidades e semellanzas, ortográficas e léxicas entre todas as linguas que coñece e/ou está a aprender, como punto de apoio para a súa aprendizaxe. [CCL]
Bloque 5: Educación literaria					
5º	LG	b,d,e,o	LG-B5.2-Valoración e aprecio do texto literario galego (oral ou non) como vehículo de comunicación, fonte de coñecemento da nosa cultura e como recurso de gozo persoal. LG-B5.1-Escoita, memoriza, e reproduce textos procedentes da literatura popular oral galega (refráns, adiviñas, lendas, contos, poemas, conxuros, ditos, cantigas) e da literatura galega en xeral.	LG-B5.1-Escoitar, memorizar, reproducir e valorar textos procedentes da literatura popular galega e da literatura galega en xeral.	5º-LGB5.1.1-Escoita, memoriza, e reproduce textos procedentes da literatura popular oral galega (refráns, adiviñas, lendas, contos, poemas, conxuros, ditos, cantigas) e da literatura galega en xeral. [CCL CAA CCEC] 5º-LGB5.1.2-Valora os textos da literatura oral galega como fonte de coñecemento da nosa cultura e como recurso de gozo persoal. [CCL CCEC]
5º	LG	b,d,e,i	LG-B5.3-Lectura persoal, silenciosa e en voz alta de obras en galego adecuadas á idade e aos intereses (conto, cómic, novela). LG-B5.4-Lectura guiada de textos da literatura infantil, adaptacións breves de obras literarias clásicas e literatura actual en diversos soportes.	LG-B5.2-Ler textos e obras n galego da literatura infantil, adaptacións breves de obras clásicas e literatura actual, adaptadas á idade e en diferentes soportes	5º-LGB5.2.1-Le en silencio obras e textos en galego da literatura infantil, adaptacións breves de obras clásicas e literatura actual, adaptadas á idade e en diferentes soportes. [CCL CCEC CD] 5º-LGB5.2.2-Le en voz alta obras e textos en galego da literatura infantil, adaptacións breves de obras clásicas e literatura actual, adaptadas á idade e en varios soportes. [CCL CCEC CD]
5º	LG	b,d,e	LG-B5.5-Lectura comentada de poemas, de relatos e de obras teatrais tendo en conta as convencións literarias (xéneros, figuras) e a presenza de certos temas e motivos repetitivos.	LG-B5.3-Identificar as características dos diferentes xéneros e as figuras literarias, así como temas recorrentes.	5º-LGB5.3.1-Identifica as características principais dos diferentes xéneros literarios: narrativa, poesía e teatro. [CCEC]

					<p>5º-LGB5.3.2-Distingue algúns recursos retóricos e métricos propios dos poemas. [CCL]</p> <p>5º-LGB5.3.3-Identifica e emprega algunhas figuras literarias: comparacións, personificacións, hipérbolos e xogos de palabras. [CCL CCEC CAA]</p> <p>5º-LGB5.3.4-Identifica os temas recorrentes na literatura. [CCL CCEC]</p>
5º	LG	b,e	LG-B5.6-Recreación e composición de poemas e relatos para comunicar sentimentos, emocións, estados de ánimo, lembranzas, recoñecendo as características dalgúns modelos.	LG-B5.4-Recrear e compoñer poemas e relatos sinxelos a partir de modelos dados.	5º-LGB5.4.1-Recrea e compón poemas e relatos, a partir de modelos sinxelos, para comunicar sentimentos, emocións, estados de ánimo e lembranzas. [CCL CCEC CSC]
5º	LG	b,d,e	LG-B5.7-Dramatización e lectura dramatizada de textos literarios.	LG-B5.5-Participar activamente en dramatizacións de textos literarios.	5º-LGB5.5.1-Participa activamente en dramatizacións de textos literarios. [CCL]
5º	LG	a,d,e,o	LG-B5.8-Valoración da literatura en calquera lingua (maioritaria, minoritaria ou minorizada), como vehículo de comunicación, fonte de coñecemento e como recurso de gozo persoal.	LG-B5.6-Valorar a literatura en calquera lingua, como vehículo de comunicación, fonte de coñecemento e como recurso de gozo persoal.	5º-LGB5.6.1-Valora a literatura en calquera lingua, como vehículo de comunicación, fonte de coñecemento e como recurso de gozo persoal. [CCL CSC CCEC]
5º	LG	a,d,e,o	<p>LG-B5.9-Interese por coñecer os modelos narrativos e poéticos que se utilizan noutras culturas.</p> <p>LG-B5.10-Comparación de imaxes, símbolos e mitos facilmente interpretables que noutras culturas serven para entender o mundo e axudan a coñecer outras maneiras de relacións sociais</p>	LG-B5.7-Amosar interese, respecto e tolerancia ante las diferenzas persoais, sociais e culturais.	<p>5º-LG-B5.7.2-Amosa curiosidade por coñecer outras costumes e formas de relación social, respectando e valorando a diversidade cultural. [CSC CCEC]</p> <p>5º-LGB5.7.1-Compara imaxes, símbolos e mitos sinxelos doutras culturas cos da cultura galega, amosando interese e respecto. [CSC CCEC]</p>

CIENCIAS SOCIAIS

Nivel	Área	Obxectivos	Contidos	Crterios de avaliación	Estándares - [C.C]
Bloque 1: Contidos comúns					
5º	CS	a,b,d,e,h,i	<p>CS-B1.1-Iniciación ao coñecemento científico, toma de conciencia das súas fases e a súa aplicación nas Ciencias sociais. Proposta de traballo que xurda dun problema, acontecemento ou inxuedanza e que supoña un proceso de investigación e acción que garanta participación activa do alumnado e facilite o proceso de autorregulación de aprendizaxes.</p> <p>CS-B1.2-Busca e selección de información empregando as TIC e outras fontes (directas e indirectas), organización, análise, documentación do proceso (mediante uso do cartafoles) e comunicación das conclusións.</p> <p>CS-B1.3-Planificación e xestión de proxectos co fin de acadar obxectivos. Iniciativa emprendedora.</p>	<p>CS-B1.1-Realizar un traballo de investigación que supoña a busca, selección e organización de información sobre fenómenos previamente delimitados, a realización dun produto, a documentación do proceso e a comunicación do resultados.</p>	<p>5º-CSB1.1.1-Busca información (empregando as TIC e outras fontes directas e indirectas), selecciona a información relevante, a organiza, analiza, obtén conclusións sinxelas e as comunica oralmente e/ou por escrito. [CAA CD CMCT CCL]</p> <p>5º-CSB1.1.2-Manifesta autonomía na planificación e execución de accións e tarefas, ten iniciativa na toma de decisións e asume responsabilidades. [CSIEE CAA]</p> <p>5º-CSB1.1.3-Realiza as tarefas encomendadas e presenta os traballos de maneira ordenada, clara e limpa. [CCL CAA]</p>
5º	CS	a,b,c,d	<p>CS-B1.4-Emprego de técnicas de estudo individual e de estratexias de traballo cooperativo. Valoración do esforzo e coidado do material.</p> <p>CS-B1.5-Participación activa e construtiva na vida social, uso das normas de convivencia.</p> <p>CS-B1.6-A cooperación e o diálogo como valores democráticos e recursos básicos na resolución pacífica de conflitos.</p>	<p>CS-B1.2-Empregar estratexias de traballo cooperativo, adoitar un comportamento de respecto e tolerancia ante as diferentes ideas e achegas alleas nos diálogos e debates, valorando o esforzo e amosando actitudes de cooperación, participación e respecto cara aos demais.</p>	<p>5º-CSB1.2.1-Participa en actividades individuais e de grupo, e emprega estratexias de traballo cooperativo valorando o esforzo e o coidado do material. [CSC CAA]</p> <p>5º-CSB1.2.2-Adopta un comportamento responsable, construtivo e solidario, respectando diferentes ideas e achegas nos debates e recoñecendo a cooperación e o diálogo como principios básicos do funcionamento democrático. [CSC CAA]</p>

5º	CS	b,e,h,i,o	<p>CS-B1.7-Utilización da terminoloxía propia da área. Organización de ficheiros temáticos de termos propios da área.</p> <p>CS-B1.8-Fomento de Técnicas de animación á lectura de textos de divulgación das Ciencias sociais (de carácter social, xeográfico e histórico). A prensa escrita e dixital como fonte de información.</p> <p>CS-B1.9-Utilización e lectura de diferentes linguaxes textuais e gráficos.</p>	<p>CS-B1.3-Coñecer e utilizar as palabras claves e conceptos necesarios para ser capaz de ler, escribir e falar sobre Ciencias sociais, así como comprender diferentes linguaxes recollidos en textos de carácter social, xeográfico ou histórico.</p>	<p>5º-CSB1.3.1-Emprega de maneira axeitada o vocabulario adquirido para ser capaz de ler, escribir e falar sobre Ciencias sociais. [CCL CAA CMCT CSC]</p> <p>5º-CSB1.3.2-Expón oralmente de forma clara e ordenada, contidos relacionados coa área, que manifesten a comprensión de textos orais e /ou escritos de carácter xeográfico, social e histórico. [CCL CMCT CSC CAA]</p> <p>5º-CSB1.3.3-Analiza informacións relacionadas coa área e manexa imaxes, táboas, gráficos, esquemas, resumos e as tecnoloxías da información e a comunicación. [CCL CD CMCT CSC]</p>
Bloque 2: O mundo que nos rodea					
5º	CS	h,e	<p>CS-B2.1-O Universo: galaxia, estrela, planeta, satélite, asteroide e cometa.</p>	<p>CS-B2.1-Explicar como é e de que forma se orixinou o Universo e os seus principais compoñentes.</p>	<p>5º-CSB2.1.1-Describe como é e de que forma se orixinou o Universo e explica os seus principais compoñentes identificando galaxia, estrela, planeta, satélite, asteroide e cometa. [CMCT CCL]</p>
5º	CS	h,e	<p>CS-B2.2-O sistema Sslar: o Sol e os planetas.</p>	<p>CS-B2.2-Describir as características principais do Sistema Solar identificando diferentes tipos de astros e as súas características.</p>	<p>5º-CSB2.2.1-Describe as características, compoñentes do Sistema Solar, localizando o Sol no centro do mesmo e os planetas segundo a súa proximidade. [CMCT CCL]</p>
5º	CS	h,e,g	<p>CS-B2.3-O planeta Terra e a Lúa. Características.</p> <p>CS-B2.4-Movementos terrestres e as súas consecuencias: as estacións do ano, día e noite, fusos horarios.</p> <p>CS-B2.5-A translación da Lúa: as fases lunares. Eclipses e mareas.</p>	<p>CS-B2.3-Localizar o planeta Terra e a Lúa no sistema solar, explicando as súas características, movementos, consecuencias e calcular os fusos horarios.</p>	<p>5º-CSB2.3.1-Define e representa o movemento de translación terrestre, o eixe do xiro e os polos xeográficos, asocia as estacións do ano ao seu efecto combinado e calcula os fusos horarios. [CMCT CCL CAA]</p>

					<p>5°-CSB2.3.2-Explica o día e a noite como consecuencia da rotación terrestre e como unidades para medir o tempo. [CMCT CCL CAA]</p> <p>5°-CSB2.3.3-Define a translación da Lúa identificando e nomeando as fases lunares. [CMCT CCL]</p>
5°	CS	h,g,e,i	<p>CS-B2.6-Cartografía. Planos, mapas e planisferios. Mapas temáticos.</p> <p>CS-B2.7-Escalas e signos convencionais dun mapa.</p> <p>CS-B2.8-Orientación no espazo: técnicas, instrumentos e estratexias. Elaboración dun itinerario coa axuda de ferramentas dixitais.</p>	CS-B2.4-Describir correctamente planos e mapas, incluíndo os planisferios, interpretando a súa escala e signos convencionais.	5°-CSB2.4.1-Identifica e clasifica os diferentes tipos de mapas, define que é a escala nun mapa e emprega e interpreta os signos convencionais máis usuais que poden aparecer nel. [CMCT CAA]
5°	CS	h,g,h,o	CS-B2.9-O clima e factores climáticos.	CS-B2.5-Identificar os elementos que inflúen no clima, explicando como actúan nel e adquirindo unha idea básica de clima e dos factores determinan o clima en España.	5°-CSB2.5.1-Define clima, nomea os seus elementos e identifica os factores que determinan en España. [CMCT CCL]
5°	CS	e,g,h,o	<p>CS-B2.10-As grandes zonas climáticas do planeta.</p> <p>CS-B2.11-Tipos de climas de España e as súas zonas de influencia. O clima en Galicia.</p>	CS-B2.6-Recoñecer as zonas climáticas mundiais e os tipos de clima de España identificando algunhas das súas características básicas.	<p>5°-CSB2.6.1-Explica que é unha zona climática, nomeando as tres zonas climáticas do planeta e describindo as súas características principais. [CMCT CCL]</p> <p>5°-CSB2.6.2-Describe e sinala nun mapa os tipos de climas de España, e as zonas ás que afecta cada un, interpretando e analizando climogramas de distintos territorios de España e relacionándoos co clima ao que pertence. [CMCT CAA CCL]</p>

5º	CS	h,i,o	CS-B2.12-A paisaxe: elementos que a forman, tipos de paisaxes. CS-B2.13-Características das principais paisaxes de España.	CS-B2.7-Explicar que é unha paisaxe, identificar os principais elementos que a compoñen e as características das principais paisaxes de España	5º-CSB2.7.1-Define paisaxe, identifica os seus elementos e explica as características das principais paisaxes de España valorando a súa diversidade. [CCL CSC CAA]
5º	CS	e,h,i,o	CS-B2.14-A diversidade xeográfica das paisaxes de España: relevo e hidrografía. CS-B2.15-O relevo e a rede hidrográfica de Galicia. Utilización de sistemas de información xeográfica.	CS-B2.8-Describir as características do relevo de España e a súa rede hidrográfica, localizándoos nun mapa.	5º-CSB2.8.1-Localiza nun mapa as principais unidades de relevo en España e as súas vertentes hidrográficas. [CMCT] 5º-CSB2.8.2-Sitúa nun mapa os mares, océanos e os grandes ríos de España. [CMCT]
5º	CS	a,b,h	CS-B2.16-A intervención humana no medio. Estudo de campo das consecuencias da intervención humana na contorna. CS-B2.17-A contaminación e o cambio climático. CS-B2.18-Desenvolvemento sostible e consumo responsable.	CS-B2.9-Explicar a importancia da intervención humana no medio e favorecer o desenvolvemento sostible.	5º-CSB2.9.1-Explica a importancia do coidado do medio, así como as consecuencias da acción humana neste. [CSC CCL] 5º-CSB2.9.2-Favorece o desenvolvemento sostible e o consumo responsable. [CSC CAA]
Bloque 3: Vivir en sociedade					
5º	CS	a,d,h	CS-B3.1-A Constitución de 1978. CS-B3.2-Dereitos e deberes dos cidadáns e cidadás.	CS-B3.1-Explicar a importancia que ten a Constitución para o funcionamento do Estado español, así como os dereitos, deberes e liberdades recollidos nesta.	5º-CSB3.1.1-Identifica, respecta e valora os principios democráticos máis importantes establecidos na Constitución e explica a importancia que a Constitución ten para o funcionamento do Estado español. [CSC CCL]
5º	CS	a,d,h	CS-B3.3-Forma de goberno: a monarquía parlamentaria. CS-B3.4-As principais institucións políticas e as súas funcións. Elaboración de organigramas.	CS-B3.2-Identificar as institucións políticas que se derivan da Constitución. Funcións e organización.	5º-CSB3.2.1-Identifica as principais institucións do Estado español e describe as súas funcións e a súa organización. [CSC CCL]

					5º-CSB3.2.2-Identifica e comprende a división de poderes do Estado e cales son as atribucións recollidas na Constitución para cada un deles. [CSC CCL]
5º	CS	a,d,h	CS-B3.5-Entidades territoriais e órganos de goberno. As comunidades autónomas, as cidades autónomas e as provincias.	CS-B3.3-Describir a organización territorial do Estado español así como os órganos de goberno.	5º-CSB3.3.1-Explica a organización territorial de España, nomea as estruturas básicas de goberno e localiza en mapas políticos as distintas comunidades autónomas que forman España, así como as súas provincias. [CSC CCL]
5º	CS	a,d,h,o	CS-B3.6-Manifestacións culturais e lingüísticas de España.	CS-B3.4-Valorar a diversidade cultural, social, política e lingüística do Estado español respectando as diferenzas.	5º-CSB3.4.1-Valora, partindo da realidade do estado español, a diversidade cultural, social, política e lingüística nun mesmo territorio como fonte de enriquecemento cultural. [CSC CCL]
5º	CS	d,g,h,i	CS-B3.7-Demografía e poboación. Variables demográficas. CS-B3.8-Conceptos demográficos: poboación absoluta, densidade de poboación, distribución espacial, crecemento natural e crecemento real da poboación. CS-B3.9-Representación gráfica de datos demográficos.	CS-B3.5-Comprender e interpreta os principais conceptos demográficos e os factores xeográficos, sociais, económicos ou culturais que inciden nos datos de poboación.	5º-CSB3.5.1-Define demografía e poboación, comprende os principais conceptos demográficos e os principais factores que afectan á de poboación. [CMCT CCL CSC] 5º-CSB3.5.2-Interpreta unha pirámide de poboación e outros gráficos usados no estudo da poboación. [CMCT CAA]
5º	CS	d,g,h,o	CS-B3.10-Poboación de Galicia e España: distribución e evolución. Representación gráfica dalgúns datos demográficos de Galicia obtidos en fontes estatísticas: INE.	CS-B3.6-Distinguir os principais trazos da poboación española explicando a súa evolución e a súa distribución demográfica e representándoa graficamente.	5º-CSB3.6.1-Describe os principais rasgos da poboación española. [CCL CSC] 5º-CSB3.6.2-Explica o proceso da evolución da poboación en España e describe a incidencia que tiveron nesta, factores como a esperanza de vida ou a natalidade. [CCL CSC]

					<p>5º-CSB3.6.3-Describe os factores que condicionan a distribución da poboación española. [CCL CSC]</p> <p>5º-CSB3.6.4-Sitúa nun mapa os maiores núcleos de poboación en España e as zonas máis densamente poboadas. [CSC]</p>
5º	CS	a,d,h,o	<p>CS-B3.11-Os movementos migratorios: éxodo rural, a emigración a Europa, a chegada de inmigrantes ao noso país.</p> <p>CS-B3.12-Problemas actuais da poboación española. Estudo de casos e debates.</p>	<p>CS-B3.7-Describir os movementos migratorios da poboación galega e de España explicando o éxodo rural, a emigración a Europa, e a chegada de emigrantes ao noso país e identificar os problemas actuais da poboación española.</p>	<p>5º-CSB3.7.1-Explica o éxodo rural, a emigración a Europa, e a chegada de inmigrantes ao noso país [CSC CCL]</p> <p>5º-CSB3.7.2-Identifica e describe os principais problemas actuais da poboación española: migracións, envellecemento, etc. [CSC CCL]</p>
5º	CS	h	<p>CS-B3.13-As actividades produtivas: recursos naturais e materias primas.</p> <p>CS-B3.14-Produtos elaborados. Artesanía e Industria. Formas de produción.</p>	<p>CS-B3.8-Explicar as diferenzas entre materias primas e os produtos elaborados, identificando as actividades que se realizan para obtelos.</p>	<p>5º-CSB3.8.1-Identifica e define materias primas e produto elaborado e os asocia coas actividades nas que se obteñen. [CSC CCL]</p> <p>5º-CSB3.8.2-Describe ordenadamente o proceso de obtención dun produto ata a súa venda e identifica os sectores aos que pertencen. [CCL CSC CMCT]</p>
5º	CS	h,o	<p>CS-B3.15-As actividades económicas e os sectores produtivos de España.</p>	<p>CS-B3.9-Identificar as actividades que pertencen a cada un dos sectores económicos, describir as características destes recoñecendo as principais actividades económicas de España</p>	<p>5º-CSB3.9.1-Identifica os tres sectores de actividades económicas e clasifica distintas actividades no grupo ao que pertencen. [CSC CMCT]</p> <p>5º-CSB3.9.2-Explica as actividades relevantes dos sectores primario, secundario e terciario en España e as súas localizacións nos territorios correspondentes. [CCL CSC]</p>

Bloque 4: As pegadas do tempo					
5º	CS	b,o,h	CS-B4.1-O tempo histórico. A Idade Media e a Idade Moderna: duración e datación dos feitos históricos significativos que as acoutan.	CS-B4.1-Explicar as características de cada tempo histórico estudado e certos acontecementos desas épocas que determinaron cambios fundamentais no rumbo da historia.	5º-CSB4.1.1-Identifica a idea de idade da historia e data a Idade Media e Moderna, asociándoas aos feitos que marcan os seus inicios e finais. [CSC CMCT CCL CCEC]
5º	CS	b,h,i	CS-B4.2-As fontes históricas e a súa clasificación: fontes primarias e secundarias. Elaboración dun traballo comparativo entre tipos de fontes históricas.	CS-B4.2-Coñecer a importancia das fontes históricas para o estudo da historia, diferenciando entre fontes primarias e secundarias.	5º-CSB4.2.1-Coñece algunhas fontes da historia representativas de cada unha das idades da historia, facendo fincapé na Idade Contemporánea. [CSC CMCT CAA CCEC]
5º	CS	g,h,i	CS-B4.3-Técnicas para localizar no tempo e no espazo feitos do pasado: os mapas históricos e as liñas do tempo.	CS-B4.3-Utiliza as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade para ordenar temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos relevantes.	5º-CSB4.3.1-Usa diferentes técnicas para localizar no tempo e no espazo feitos do pasado, percibindo a duración, a simultaneidade e as relacións entre os acontecementos. [CSC CMCT CAA CCEC]
5º	CS	b,d,h,o	CS-B4.4-A península ibérica na Idade Media. CS-B4.5-Al-Andalus e os reinos cristianos CS-B4.6-O Camiño de Santiago. O Románico. O Gótico. Proposta de realización dunha investigación e exposición sobre o Camiño de Santiago. CS-B4.7-España e Galicia na Idade Moderna. CS-B4.8-A época dos grandes descubrimentos. CS-B4.9-A monarquía dos Austrias e os Borbóns. CS-B4.10-A arte na Idade Moderna: Renacemento e Barroco.	CS-B4.4-Identificar e localizar no tempo e no espazo os procesos e acontecementos históricos, políticos, sociais e culturais máis relevantes da historia de España para adquirir unha perspectiva global da súa evolución.	5º-CSB4.4.1-Sitúa nunha liña do tempo as etapas históricas máis importantes da Idade Media e Idade Moderna en España. [CMCT CSC CCEC] 5º-CSB4.4.2-Identifica e localiza no tempo e no espazo os feitos fundamentais da historia medieval e moderna de España, describindo as principais características de cada unha delas [CMCT CSC CCEC CCL] 5º-CSB4.4.3-Explica aspectos relacionados coa forma de vida e organización social de España das distintas épocas históricas estudadas [CSC CCEC CAA]

					<p>5º-CSB4.4.4-Describe en orde cronolóxica os principais movementos artísticos e culturais da Idade Media e da Idade Moderna en España citando aos seus representantes máis significativos. [CMCT CSC CCEC]</p> <p>5º-CSB4.4.5-Identifica as características distintivas das culturas que conviviron nos reinos peninsulares durante a Idade Media describindo a evolución política e os distintos modelos sociais. [CCEC CSC CCL]</p> <p>5º-CSB4.4.6-Explica as características da Idade Moderna e certos acontecementos que determinaron cambios fundamentais no rumbo da historia neste período de tempo (Monarquía dos Austrias, s. XVI-XVII. Os Borbóns, s. XVIII). [CSC CCL CCEC]</p>
5º	CS	d,h,o	CS-B4.11-Noso patrimonio histórico e cultural.	CS-B4.5-Desenvolver a curiosidade por coñecer as formas da vida humana no pasado, valorando a importancia que teñen os restos para o coñecemento e estudo da historia e como patrimonio cultural que hai que coidar e legar.	5º-CSB4.5.1-Identifica, valora e respecta o patrimonio natural, histórico, cultural e artístico e asume as responsabilidades que supón a súa conservación e mellora. [CSC CCEC]
5º	CS	d,h,o	CS-B4.12-Museos, sitios e monumentos históricos como espazos de aprendizaxe e gozo. Elaboración dunha guía dun museo próximo.	CS-B4.6-Valorar a importancia dos museos, sitios e monumentos históricos como espazos onde se ensina e aprende, amosando unha actitude de respecto á súa contorna e á súa cultura, apreciando a herdanza cultural.	5º-CSB4.6.1-Aprecia a herdanza cultural a escala local e nacional como a riqueza compartida que hai que coñecer, preservar e coidar. [CSC CCEC]

Perfil competencial

BLOQUE 1: CONTIDOS COMÚNS

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCCT	CSIEE
CSB1.1.1.Busca información (empregando as TIC e outras fontes directas e indirectas), selecciona a información relevante, a organiza, analiza, obtén conclusións sinxelas e as comunica oralmente e/ou por escrito.	X		X	X		X	
CSB1.1.2.Manifesta autonomía na planificación e execución de accións e tarefas, ten iniciativa na toma de decisións e asume responsabilidades.			X				X
CSB1.1.3.Realiza as tarefas encomendadas e presenta os traballos de maneira ordenada, clara e limpa.	X		X			X	
CSB1.2.1.Participa en actividades individuais e de grupo, e emprega estratexias de traballo cooperativo valorando o esforzo e o coidado do material.		X	X				
CSB1.2.2.Adopta un comportamento responsable, construtivo e solidario, respectando diferentes ideas e achegas nos debates e recoñecendo a cooperación e o diálogo como principios básicos do funcionamento democrático.		X	X				
CSB1.3.1.Emprega de maneira axeitada o vocabulario adquirido para ser capaz de ler, escribir e falar sobre Ciencias sociais.	X	X	X			X	

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCCT	CSIEE
CCB1.3.2.Expón oralmente de forma clara e ordenada, contidos relacionados coa área, que manifesten a comprensión de textos orais e /ou escritos de carácter xeográfico, social e histórico.	X	X		X		X	
CSB1.3.3.Analiza informacións relacionadas coa área e manexa imaxes, táboas, gráficos, esquemas, resumos e as tecnoloxías da información e a comunicación.	X	X		X		X	
TOTAL	5	5	6	3		5	

BLOQUE 2: O MUNDO QUE NOS RODEA

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCCT	CSIEE
CSB2.1.1.Describe como é e de que forma se orixinou o Universo e explica os seus principais compoñentes identificando galaxia, estrela, planeta, satélite, asteroide e cometa.	X					X	
CSB2.2.1. Describe as características, compoñentes do Sistema Solar, localizando o Sol no centro do mesmo e os planetas segundo a súa proximidade.	X					X	
CSB2.3.1. Define e representa o movemento de translación terrestre, o eixe do xiro e os polos xeográficos, asocia as estacións do ano ao seu efecto combinado e calcula os fusos horarios.	X		X			X	

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCCT	CSIEE
CSB2.3.2.Explica o día e a noite como consecuencia da rotación terrestre e como unidades para medir o tempo.	X		X			X	
CSB2.3.3.Define a translación da Lúa identificando e nomeando as fases lunares.	X					X	
CSB2.4.1.Identifica e clasifica os diferentes tipos de mapas, define que é a escala nun mapa e emprega e interpreta os signos convencionais máis usuais que poden aparecer nel.			X			X	
CSB2.5.1.Define clima, nomea os seus elementos e identifica os factores que determinan en España.	X					X	
CSB2.6.1.Explica que é unha zona climática, nomeando as tres zonas climáticas do planeta e describindo as súas características principais.	X					X	
CSB2.6.2 Describe e sinala nun mapa os tipos de climas de España, e as zonas ás que afecta cada un, interpretando e analizando climogramas de distintos territorios de España e relacionándoos co clima ao que pertence.	X		X			X	
CSB2.7.1.Define paisaxe, identifica os seus elementos e explica as características das principais paisaxes de España valorando a súa diversidade.	X	X	X				
CSB2.8.1.Localiza nun mapa as principais unidades de relevo en España e as súas vertentes hidrográficas.						X	

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCCT	CSIEE
CSB2.8.2.Sitúa nun mapa os mares, océanos e os grandes ríos de España.						X	
CSB2.9.1.Explica a importancia do coidado do medio, así como as consecuencias da acción humana neste.	X	X					
CSB2.9.2.Favorece o desenvolvemento sostible e o consumo responsable.	X	X					
TOTAL	11	3	5			11	

BLOQUE 3: VIVIR EN SOCIEDADE

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCCT	CSIEE
CSB3.1.1.Identifica, respecta e valora os principios democráticos máis importantes establecidos na Constitución e explica a importancia que a Constitución ten para o funcionamento do Estado español.	X	X					
CSB3.2.1.Identifica as principais institucións do Estado español e describe as súas funcións e a súa organización.	X	X					
CSB3.2.2.Identifica e comprende a división de poderes do Estado e cales son as atribucións recollidas na Constitución para cada un deles.	X	X					

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCCT	CSIEE
CSB3.3.1.Explica a organización territorial de España, nomea as estruturas básicas de goberno e localiza en mapas políticos as distintas comunidades autónomas que forman España, así como as súas provincias.	X	X					
CSB3.4.1.Valora, partindo da realidade do estado español, a diversidade cultural, social, política e lingüística nun mesmo territorio como fonte de enriquecemento cultural.	X	X					
CSB3.5.1.Define demografía e poboación, comprende os principais conceptos demográficos e os principais factores que afectan á de poboación.	X	X				X	
CSB3 5.2.Interpreta unha pirámide de poboación e outros gráficos usados no estudo da poboación.			X			X	
CSB3.6.1.Describe os principais rasgos da poboación española.	X	X					
CSB3.6.2.Explica o proceso da evolución da poboación en España e describe a incidencia que tiveron nesta, factores como a esperanza de vida ou a natalidade.	X	X					
CSB3.6.3.Describe os factores que condicionan a distribución da poboación española.	X	X					
CSB3.6.4 Sitúa nun mapa os maiores núcleos de poboación en España e as zonas máis densamente poboadas.		X					
CSB3.7.1 Explica o éxodo rural, a emigración a Europa, e a chegada de inmigrantes ao noso país.	X	X					

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCCT	CSIEE
CSB3.7.2. Identifica e describe os principais problemas actuais da poboación española: migracións, envellecemento, etc.	X	X					
CSB3.8.1. Identifica e define materias primas e produto elaborado e os asocia coas actividades nas que se obteñen.	X	X					
CSB3.8.2. Describe ordenadamente o proceso de obtención dun produto ata a súa venda e identifica os sectores aos que pertencen.	X	X				X	
CSB3.9.1. Identifica os tres sectores de actividades económicas e clasifica distintas actividades no grupo ao que pertencen.		X				X	
CSB3.9.2. Explica as actividades relevantes dos sectores primario, secundario e terciario en España e as súas localizacións nos territorios correspondentes.	X	X					
TOTAL	14	16	1			4	

BLOQUE 4: AS PEGADAS DO TEMPO

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCCT	CSIEE
CSB4.1.1 Identifica a idea de idade da historia e data a Idade Media e Moderna, asociándoas aos feitos que marcan os seus inicios e finais.	X	X			X	X	
CSB4.2.1. Coñece algunhas fontes da historia representativas de cada unha das idades da historia, facendo fincapé na Idade Contemporánea.		X	X		X	X	
CSB4.3.1. Usa diferentes técnicas para localizar no tempo e no espazo feitos do pasado, percibindo a duración, a simultaneidade e as relacións entre os acontecementos.		X	X		X	X	
CSB4.4.1. Sitúa nunha liña do tempo as etapas históricas máis importantes da Idade Media e Idade Moderna en España.	X	X			X	X	
CSB4.4.2. Identifica e localiza no tempo e no espazo os feitos fundamentais da historia medieval e moderna de España, describindo as principais características de cada unha delas.		X	X		X		
CSB4.4.3. Explica aspectos relacionados coa forma de vida e organización social de España das distintas épocas históricas estudadas.		X	X		X		
CSB4.4.4. Describe en orde cronolóxica os principais movementos artísticos e culturais da Idade Media e da Idade Moderna en España citando aos seus representantes máis significativos.		X			X	X	

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCCT	CSIEE
CSB4.4.5. Identifica as características distintivas das culturas que conviviron nos reinos peninsulares durante a Idade Media describindo a evolución política e os distintos modelos sociais.	X	X			X		
CSB4.4.6. Explica as características da Idade Moderna e certos acontecementos que determinaron cambios fundamentais no rumbo da historia neste período de tempo (Monarquía dos Austrias, s. XVI-XVII. Os Borbóns, s. XVIII).	X	X			X		
CSB4.5.1. Identifica, valora e respecta o patrimonio natural, histórico, cultural e artístico e asume as responsabilidades que supón a súa conservación e mellora.		X			X		
CSB4.6.1. Aprecia a herdanza cultural a escala local e nacional como a riqueza compartida que hai que coñecer, preservar e coidar.		X			X		
TOTAL	4	11	4		11	5	

CIENCIAS NATURAIS

Nivel	Área	Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares - [C.C]
Bloque 1: Iniciación á actividade científica					
5º	CN	b, e, g, h, i	<p>CN-B1.1-Iniciación á actividade científica.</p> <p>CN-B1.2-Emprego de diferentes fontes de información.</p> <p>CN-B1.3-Lectura de textos propios da área.</p> <p>CN-B1.4-Utilización das tecnoloxías da información e comunicación para buscar e seleccionar información, simular procesos e comunicar conclusións sobre os traballos realizados.</p> <p>CN-B1.5-Uso progresivamente autónomo do tratamento de textos (axuste de páxina, inserción de ilustracións ou notas, imaxes etc.)</p> <p>CN-B1.6-Xestión de ficheiros</p>	<p>CN-B1.1-Obter información relevante sobre feitos ou fenómenos previamente delimitados, facer predicións sobre sucesos naturais, integrar datos de observación directa e indirecta a partir da consulta de fontes directa e indirectas e comunicando os resultados en diferentes soportes.</p>	<p>5º-CNB1.1.1-Busca, selecciona e organiza información concreta e relevante, analiza, obtén conclusións, elabora informes e comunica os resultados en diferentes soportes. [CCL CSIEE CAA CD CMCT]</p> <p>5º-CNB1.1.2-Expresa oralmente e por escrito, de forma clara e ordenada contidos relacionados coa área manifestando a comprensión de textos orais e/ou escritos. [CCL CMCT]</p> <p>5º-CNB1.1.3-Emprega de forma autónoma o tratamento de textos (axuste de páxina, inserción de ilustracións ou notas etc.). [CCL CSIEE CMCT CD]</p> <p>5º-CNB1.1.4-Manexa estratexias axeitadas para acceder á información dos textos de carácter científico. [CMCT CAA CCL]</p> <p>5º-CNB1.1.5-Efectúa búsquedas guiadas de información na rede. [CAA CMCT CD]</p> <p>5º-CNB1.1.6-Coñece e aplica estratexias de acceso e traballo na rede. [CAA CMCT CD]</p>

5º	CN	a,b,c,d	<p>CN-B1.7-Aproximación experimental a cuestións científicas próximas á súa realidade.</p> <p>CN-B1.8-Traballo individual e cooperativo.</p> <p>CN-B1.9-A igualdade entre homes e mulleres.</p> <p>CN-B1.10-A conduta responsable.</p> <p>CN-B1.11-A relación cos demais. A resolución pacífica de conflitos.</p> <p>CN-B1.12-Toma de decisións: criterios e consecuencias.</p> <p>CN-B1.13-Desenvolvemento de hábitos de traballo, esforzo e responsabilidade. Técnicas de traballo. Recursos e técnicas de traballo individual.</p> <p>CN-B1.14-Hábitos de prevención de enfermidades e accidentes, na aula e no centro.</p> <p>CN-B1.16-Elaboración de protocolos de uso das TIC na aula.</p> <p>CN-B1.17-Valoración da necesidade de controlar o tempo destinado ás tecnoloxías da información e da comunicación e do seu poder de adición.</p>	<p>CN-B1.2-Establecer conxecturas tanto respecto de sucesos que ocorren dunha forma natural como sobre os que ocorren cando se provocan a través dun experimento ou dunha experiencia.</p>	<p>5º-CNB1.2.1-Manifesta autonomía na planificación e execución de accións e tarefas e ten iniciativa na toma de decisións. [CSIEE CAA CMCT]</p>
----	----	---------	---	--	--

5º	CN	e,h,i	<p>CN-B1.7-Aproximación experimental a cuestións científicas próximas á súa realidade.</p> <p>CN-B1.8-Traballo individual e cooperativo.</p> <p>CN-B1.9-A igualdade entre homes e mulleres.</p> <p>CN-B1.10-A conduta responsable.</p> <p>CN-B1.11-A relación cos demais. A resolución pacífica de conflitos.</p> <p>CN-B1.12-Toma de decisións: criterios e consecuencias.</p> <p>CN-B1.13-Desenvolvemento de hábitos de traballo, esforzo e responsabilidade. Técnicas de traballo. Recursos e técnicas de traballo individual.</p> <p>CN-B1.14-Hábitos de prevención de enfermidades e accidentes, na aula e no centro.</p> <p>CN-B1.15-. Emprego de diversos materiais, tendo en conta as normas de seguridade.</p> <p>CN-B1.16-Elaboración de protocolos de uso das TIC na aula.</p> <p>CN-B1.17-Valoración da necesidade de controlar o tempo destinado ás tecnoloxías da información e da comunicación e do seu poder de adición.</p>	<p>CN-B1.3-Traballar de forma cooperativa, apreciando o coidado pola seguridade propia e a dos seus compañeiros/as, coidando as ferramentas e facendo uso adecuado dos materiais.</p>	<p>5º-CNB1.3.1-Utiliza estratexias para realizar traballos de forma individual e en equipo, amosando habilidades para a resolución pacífica de conflitos. [CAA CSC CMCT CSIEE]</p> <p>5º-CNB1.3.2-Coñece e emprega as normas de uso e de seguridade dos instrumentos, dos materiais de traballo e das tecnoloxías da información e comunicación. [CMCT CSC CD]</p> <p>5º-CNB1.3.3-Utiliza algúns recursos ao seu alcance proporcionados polas tecnoloxías da información para comunicarse e colaborar. [CD CAA CMCT]</p>
----	----	-------	--	---	--

5º	CN	a,b,c,e,g,h,i	CN-B1.18-Planificación e realización de proxectos, experiencias sinxelas e pequenas investigacións, formulando problemas, enunciando hipóteses, seleccionando o material necesario, montando, realizando e extraendo conclusións e presentando informes en diferentes soportes.	CN-B1.4-Realizar proxectos, experiencias sinxelas e pequenas investigacións e presentar informes coas conclusións en diferentes soportes.	5º-CNB1.4.1-Realiza proxectos, experiencias sinxelas e pequenas investigacións formulando problemas, enunciando hipóteses, seleccionando o material necesario, realizando, extraendo conclusións e comunicando os resultados. [CMCT CCL CAA CSIEE] 5º-CNB1.4.2-Presenta un informe, de forma oral ou escrita, empregando soportes variados, recollendo información de diferentes fontes (directas, libros, internet) no traballo individual ou en equipo , experiencias sinxelas e pequenas investigacións. [CMCT CCL CSC CD CAA CSIEE]
Bloque 2: O ser humano e saúde					
5º	CN	e,h	CN-B2.1-As funcións vitais no ser humano: recoñecemento da nutrición como unha función vital para os seres humanos. CN-B2.2-Identificación dos aparellos relacionados con ela (aparellos respiratorios, dixestivo, circulatorio e excretor). CN-B2.3-Recoñecemento das características básicas do sistema reprodutor humano e as diferenzas entre sexos. Funcionamento do sistema reprodutor. CN-B2.4-Descrición dos sentidos e do sistema nervioso e valoración da súa importancia en relación co medio e co resto dos seres humanos. CN-B2.5-O aparello locomotor	CN-B2.1-Identificar e localizar os principais órganos implicados na realización das funcións vitais do corpo humano, establecendo algunhas relacións fundamentais entre eles.	5º-CNB2.1.1-Identifica e localiza os principais órganos implicados na realización das funcións vitais do corpo humano. [CMCT] 5º-CNB2.1.2-Identifica as principais características dos aparellos respiratorio, dixestivo, locomotor, circulatorio e excretor e explica as principais funcións. [CMCT]

5º	CN	a,b,c,d,h,k,m	<p>CN-B2.6-Saúde e enfermidade. Principais enfermidades que afectan aos aparellos e sistemas do organismo humano.</p> <p>CN-B2.7-Hábitos saudables para previr enfermidades.</p> <p>CN-B2.8-Trastornos alimenticios.</p> <p>CN-B2.9-Efectos nocivos do consumo de alcohol e drogas.</p> <p>CN-B2.10-Tipos de dietas. Elaboración de menús saudables. Clasificación de alimentos. Análise de etiquetas de produtos.</p>	<p>CN-B2.3-Relacionar determinadas prácticas de vida co adecuado funcionamento do corpo, adoptando estilos de vida saudables, coñecendo as repercusións para a saúde do seu modo de vida.</p>	<p>5º-CNB2.3.1-Investiga sobre enfermidades relacionadas cunha alimentación inadecuada e presenta conclusións en diversos soportes. [CMCT CSC]</p> <p>5º-CNB2.3.2-Coñece os principios das dietas equilibradas, e elabora menús variados identificando ás prácticas saudables. [CMCT CCL CSC]</p> <p>5º-CNB2.3.3-Recoñece os efectos nocivos do consumo de alcohol e drogas. [CMCT CSC]</p>
Bloque 3: Os seres vivos					
5º	CN	e,h	<p>CN-B3.1-Seres vivos e seres inertes. Diferenciación.</p> <p>CN-B3.2-Organización interna dos seres vivos e estrutura dos seres vivos: células, tecidos: tipos; órganos; aparellos e sistemas: principais características e funcións.</p>	<p>CN-B3.1-Coñecer a estrutura dos seres vivos: células, tecidos, tipos, órganos, aparellos e sistemas. Identificar as principais características e funcións</p>	<p>5º-CNB3.1.1-Identifica e describe a estrutura dos seres vivos: células, tecidos, órganos, aparellos e sistemas, nomeando as principais características e funcións de cada un deles. [CMCT CCL]</p>
5º	CN	e,h,i	<p>CN-B3.3-Os seres vivos: características, clasificación e tipos.</p> <p>CN-B3.4-Os animais vertebrados e invertebrados, características e clasificación.</p> <p>CN-B3.5-As plantas: a estrutura e fisioloxía. A fotosíntese.</p>	<p>CN-B3.2-Coñecer diferentes niveis de clasificación dos seres vivos, atendendo ás súas características e tipos</p>	<p>5º-CNB3.2.1-Clasifica aos seres vivos e nomea as principais características atendendo ao seu reino: Reino animal. Reino das plantas. Reino dos fungos e outros reinos empregando criterios científicos e medios tecnolóxicos. [CMCT]</p> <p>5º-CNB3.2.2-Utiliza guías na identificación científica de animais vertebrados, invertebrados e plantas. [CMCT]</p>

5º	CN	a,e,h,i,l,o	<p>CN-B3.6-As relacións entre os seres vivos. Cadeas alimentarias.</p> <p>CN-B3.7-. Características e compoñentes dun ecosistema.</p> <p>CN-B3.8-Observación e estudo dun ecosistema próximo, recoller datos, facer hipóteses e recollendo os resultados en diferentes soportes.</p> <p>CN-B3.9-Actuacións humanas que modifican o medio natural. Extinción de especies.</p> <p>CN-B3.10-Interese pola observación e polo estudo rigoroso de todos os seres vivos.</p> <p>CN-B3.11-Emprego de medios tecnolóxicos para o estudo dos seres vivos.</p>	<p>CN-B3.3-Investigar as características de ecosistemas do seu contorno mediante a recollida de datos, facendo hipóteses, empregando diversas fontes de información e presentando os resultados en diferentes soportes, mostrando interese pola rigorosidade e hábitos de respecto e coidado cara aos seres vivos</p>	<p>5º-CNB3.3.1-Coñece e explica, con rigorosidade, as principais características e compoñentes dun ecosistema. [CMCT CCL]</p> <p>5º-CNB3.3.2-Investiga con criterio científico, ecosistemas próximos e presenta resultados en diferentes soportes. [CMCT CCL]</p> <p>5º-CNB3.3.3-Identifica algunhas actuacións humanas que modifican o medio natural e as causas de extinción de especies e explica algunhas actuacións para o seu coidado. [CMCT CSC]</p> <p>5º-CNB3.3.4-Usa a lupa e outros medios tecnolóxicos para a observación científica. [CMCT]</p> <p>5º-CNB3.3.5-Observa e rexistra algún proceso asociado á vida dos seres vivos, utiliza os instrumentos e os medios audiovisuais e tecnolóxicos apropiados e comunica de xeito oral e escrito os resultados. [CMCT CCL CD]</p>
Bloque 4: Materia e enerxía					
5º	CN	e,h	<p>CN-B4.1-Comparación e clasificación dos materiais segundo propiedades físicas observables: dureza, solubilidade, estado de agregación e condutividade térmica.</p>	<p>CN-B4.1-Coñecer e comparar para clasificar materiais segundo as súas propiedades observables: dureza, solubilidade, estado de agregación e condutividade térmica</p>	<p>5º-CNB4.1.1-Coñece e clasifica materiais segundo as súas propiedades (dureza, solubilidade, estado de agregación e condutividade térmica). [CMCT]</p>

5º	CN	e,g,h	<p>CN-B4.2-Diferentes procedementos para a medida da masa e do volume dun corpo.</p> <p>CN-B4.3-Explicación de fenómenos físicos observables en termos de diferenzas de densidade. A flotación nun medio líquido.</p>	<p>CN-B4.2-Realizar experiencias sinxelas e pequenas investigacións para determinar: a masa e o volume dun corpo e as principais características da flotación dos corpos.</p>	<p>5º-CNB4.2.1-Utiliza diferentes procedementos para determinar a medida da masa e do volume dun corpo. [CMCT]</p> <p>5º-CNB4.2.2-Describe a diferenza entre masa e volume. [CMCT CCL]</p> <p>5º-CNB4.2.3-Identifica e explica as principais características da flotación nun medio líquido. [CMCT CCL]</p>
5º	CN	a,e,h	<p>CN-B4.4-Fontes de enerxía e materias primas: a súa orixe. Enerxías renovables e non renovables.</p> <p>CN-B4.5-Fontes de enerxías renovables e non renovables. O desenvolvemento enerxético, sostible e equitativo.</p>	<p>CN-B4.3-Identificar e explicar as características das fontes de enerxía renovables e non renovables e a súa influencia no desenvolvemento sostible.</p>	<p>5º-CNB4.3.1-Identifica e explica as diferenzas entre enerxías renovables e non renovables e argumenta sobre as accións necesarias para o desenvolvemento enerxético, sostible e equitativo [CMCT CCL CSC]</p>
5º	CN	b,c,e,g,h,i	<p>CN-B4.6-Realización de experiencias sinxelas sobre reaccións químicas habituais na vida cotiá e doméstica: a combustión, a oxidación e a fermentación.</p> <p>CN-B4.7-. Identificación de produtos químicos habituais no fogar e dos posibles riscos para o organismo.</p> <p>CN-B4.8-Identificación na etiquetaxe dos símbolos de perigo máis comúns.</p>	<p>CN-B4.4-Realizar experiencias sinxelas, de forma cooperativa, sobre reaccións químicas habituais na vida cotiá; formular problemas, enunciación hipóteses, seleccionar o material necesario, extraer conclusións e comunicar os resultados en diferentes soportes.</p>	<p>5º-CNB4.4.1-Realiza experiencias sinxelas, en equipo, sobre reaccións químicas habituais na vida cotiá; formular problemas, enunciación hipóteses, seleccionar o material necesario, extraer conclusións e comunicar os resultados en diferentes soportes. [CMCT CAA CSIEE CCL CD]</p> <p>5º-CNB4.4.2-Identifica produtos químicos habituais no fogar e os posibles riscos para o organismo. [CMCT]</p> <p>5º-CNB4.4.3-Identifica e explica os símbolos de perigo máis comúns na etiquetaxe. [CMCT]</p> <p>5º-CNB4.4.4-Respecta as normas de uso, de seguridade, de conservación e de mantemento dos instrumentos de observación e dos materiais de traballo, na aula e no centro. [CMCT]</p>

Bloque 5: A tecnoloxía: obxectos e máquinas

5º	CN	c,e,h,j	<p>CN-B5.1-. Uso das máquinas eléctricas na vida cotiá e doméstica. Normas de seguridade.</p> <p>CN-B5.2-As máquinas eléctricas.</p> <p>CN-B5.3-A transmisión da electricidade.</p> <p>CN-B5.4-Elementos dos circuitos eléctricos.</p> <p>CN-B5.5-Efectos da electricidade.</p> <p>CN-B5.6-Condutores e illantes.</p>	<p>CN-B5.1-Planificar e construír, de forma cooperativa, un circuíto eléctrico simple que responda a un problema dado, atendendo ás normas de seguridade.</p>	<p>5º-CNB5.1.1-Observa e identifica os elementos dun circuíto eléctrico e constrúe un. [CMCT CSIEE]</p> <p>5º-CNB5.1.2-Observa, identifica e explica algúns efectos da electricidade da vida cotiá. [CMCT CCL]</p> <p>5º-CNB5.1.3-Expón exemplos de materiais condutores e illantes, argumentado a súa exposición. [CMCT CCL]</p>
5º	CN	a,e,h,i	<p>CN-B5.1-Uso das máquinas eléctricas na vida cotiá e doméstica. Normas de seguridade.</p> <p>CN-B5.2-As máquinas eléctricas.</p> <p>CN-B5.3-A transmisión da electricidade.</p> <p>CN-B5.4-Elementos dos circuitos eléctricos.</p> <p>CN-B5.5-Efectos da electricidade.</p> <p>CN-B5.6-Condutores e illantes.</p> <p>CN-B5.7-A ciencia: presente e futuro da sociedade. Beneficios e riscos das tecnoloxías e produtos. Importantes descubrimentos e inventos.</p>	<p>CN-B5.2-Investigar sobre a evolución dun obxecto, aparello ou máquina ao longo da historia, utilizando distintas fontes de información e presentando os resultados en diferentes soportes.</p>	<p>5º-CNB5.2.1-Coñece algúns dos grandes descubrimentos e inventos da humanidade e explica os beneficios ou riscos para á sociedade. [CMCT CCL CSC]</p> <p>5º-CNB5.2.2-Valora e describe a influencia do desenvolvemento tecnolóxico nas condicións de vida e no traballo. [CMCT CCL CSC]</p> <p>5º-CNB5.2.3-Coñece e explica algúns dos avances da ciencia no fogar e na vida cotiá, na medicina, na cultura e no lecer, na arte, na música, no cine e no deporte e nas tecnoloxías da información e a comunicación. [CMCT CCL CSC CCEC]</p>

Perfil competencial

BLOQUE 1: INICIACIÓN Á ACTIVIDADE CIENTÍFICA

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCCT	CSIEE
CNB1.1.1. Busca, selecciona e organiza información concreta e relevante, analiza, obtén conclusións, elabora informes e comunica os resultados en diferentes soportes.	X		X	X		X	X
CNB1.1.2. Expressa oralmente e por escrito, de forma clara e ordenada contidos relacionados coa área manifestando a comprensión de textos orais e/ou escritos.	X					X	
CNB1.1.3. Emprega de forma autónoma o tratamento de textos (axuste de páxina, inserción de ilustracións ou notas etc.).	X			X		X	X
CNB1.1.4. Manexa estratexias axeitadas para acceder á información dos textos de carácter científico.	X		X			X	
CNB1.1.5. Efectúa búsquedas guiadas de información na rede.	X		X			X	
CNB1.1.6. Coñece e aplica estratexias de acceso e traballo na rede.			X	X		X	
CNB1.2.1. Manifesta autonomía na planificación e execución de accións e tarefas e ten iniciativa na toma de decisións.			X			X	X
CNB1.3.1. Utiliza estratexias para realizar traballos de forma individual e en equipo, amosando habilidades para a resolución pacífica de conflitos.		X	X			X	X

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCCT	CSIEE
CNB1.3.2. Coñece e emprega as normas de uso e de seguridade dos instrumentos, dos materiais de traballo e das tecnoloxías da información e comunicación.		X		X		X	
CNB1.3.3. Utiliza algúns recursos ao seu alcance proporcionados polas tecnoloxías da información para comunicarse e colaborar.			X	X		X	
CNB1.4.1. Realiza proxectos, experiencias sinxelas e pequenas investigacións formulando problemas, enunciando hipóteses, seleccionando o material necesario, realizando, extraendo conclusións e comunicando os resultados.	X		X			X	X
CNB1.4.2. Presenta un informe, de forma oral ou escrita, empregando soportes variados, recollendo información de diferentes fontes (directas, libros, internet) cando traballa de forma individual ou en equipo na realización de proxectos, experiencias sinxelas e pequenas investigacións.	X	X	X	X		X	X
TOTAL	7	3	9	6		12	6

BLOQUE 2: O SER HUMANO E A SAÚDE

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCCT	CSIEE
CNB2.1.1. Identifica e localiza os principais órganos implicados na realización das funcións vitais do corpo humano.						X	
CNB2.1.2. Identifica as principais características dos aparellos respiratorio, dixestivo, locomotor, circulatorio e excretor e explica as principais funcións.						X	

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCCT	CSIEE
CNB2.3.1. Investiga sobre enfermidades relacionadas cunha alimentación inadecuada e presenta conclusións en diversos soportes.		X				X	
CNB2.3.2. Coñece os principios das dietas equilibradas, e elabora menús variados identificando ás prácticas saudables.	X	X				X	
CNB2.3.3. Recoñece os efectos nocivos do consumo de alcohol e drogas.		X				X	
TOTAL	1	3				5	

BLOQUE 3: LOS SERES VIVOS

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCCT	CSIEE
CNB3.1.1. Identifica e describe a estrutura dos seres vivos: células, tecidos, órganos, aparellos e sistemas, nomeando as principais características e funcións de cada un deles.	X					X	
CNB3.2.1. Clasifica aos seres vivos e nomea as principais características atendendo ao seu reino: Reino animal. Reino das plantas. Reino dos fungos e outros reinos empregando criterios científicos e medios tecnolóxicos.						X	
CNB3.2.2. Utiliza guías na identificación científica de animais vertebrados, invertebrados e plantas.						X	

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCCT	CSIEE
CNB3.3.1. Coñece e explica, con rigorosidade, as principais características e compoñentes dun ecosistema.	X					X	
CNB3.3.2. Investiga con criterio científico, ecosistemas próximos e presenta resultados en diferentes soportes.	X					X	
CNB3.3.3. Identifica algunhas actuacións humanas que modifican o medio natural e as causas de extinción de especies e explica algunhas actuacións para o seu coidado.		X				X	
CNB3.3.4. Usa a lupa e outros medios tecnolóxicos para a observación científica.						X	
CNB3.3.5. Observa e rexistra algún proceso asociado á vida dos seres vivos, utiliza os instrumentos e os medios audiovisuais e tecnolóxicos apropiados e comunica de xeito oral e escrito os resultados.	X			X		X	
TOTAL	4	1		1		8	

BLOQUE 4: MATERIA E ENERXÍA

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCCT	CSIEE
CNB4.1.1. Coñece e clasifica materiais segundo as súas propiedades (dureza, solubilidad, estado de agregación e condutividade térmica).						X	
CNB4.2.1. Utiliza diferentes procedementos para determinar a medida da masa e do volume dun corpo.						X	

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCCT	CSIEE
CNB4.2.2. Describe a diferenza entre masa e volume.	X					X	
CNB4.2.3. Identifica e explica as principais características da flotación nun medio líquido.	X					X	
CNB4.3.1. Identifica e explica as diferenzas entre enerxías renovables e non renovables e argumenta sobre as accións necesarias para o desenvolvemento enerxético, sostible e equitativo.	X	X				X	
CNB4.4.1. Realiza experiencias sinxelas, en equipo, sobre reaccións químicas habituais na vida cotiá; formular problemas, enunciar hipóteses, seleccionar o material necesario, extraer conclusións e comunicar os resultados en diferentes soportes.	X		X	X		X	X
CNB4.4.2. Identifica produtos químicos habituais no fogar e os posibles riscos para o organismo.						X	
CNB4.4.3. Identifica e explica os símbolos de perigo máis comúns na etiquetaxe.						X	
CNB4.4.4. Respecta as normas de uso, de seguridade, de conservación e de mantemento dos instrumentos de observación e dos materiais de traballo, na aula e no centro.						X	
TOTAL	4	1	1	1		9	1

BLOQUE 5: TECNOLOXÍA, OBXECTOS E MÁQUINAS

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCCT	CSIEE
CNB5.1.1. Observa e identifica os elementos dun circuíto eléctrico e constrúe un.						X	X
CNB5.1.2. Observa, identifica e explica algúns efectos da electricidade da vida cotiá.	X					X	
CNB5.1.3. Expón exemplos de materiais condutores e illantes, argumentado a súa exposición.	X					X	
CNB5.2.1. Coñece algúns dos grandes descubrimentos e inventos da humanidade e explica os beneficios ou riscos para á sociedade.	X	X				X	
CNB5.2.2. Valora e describe a influencia do desenvolvemento tecnolóxico nas condicións de vida e no traballo.	X	X				X	
CNB5.2.3. Coñece e explica algúns dos avances da ciencia no fogar e na vida cotiá, na medicina, na cultura e no lecer, na arte, na música, no cine e no deporte e nas tecnoloxías da información e a comunicación.	X	X			X	X	
TOTAL	5	3			1	6	1

VALORES SOCIAIS E CÍVICOS

Nivel	Área	Obxectivos	Contidos	Crterios de avaliación	Estándares - [C.C]
Bloque 1: A identidade e a dignidade da persoa					
5º	VSC	m,k	VSC-B1.1-O autoconcepto. A autovaloración; os trazos de personalidade. A autoconciencia emocional. A respectabilidade e a dignidade persoal. O estilo persoal positivo.	VSC-B1.1-Construír o estilo persoal baseándose na respectabilidade e na dignidade persoal.	5º-VSCB1.1.1-Actúa de forma respectable e digna. [CSC CSIEE]
5º	VSC	m,a	VSC-B1.2-As emocións. Identificación, recoñecemento, expresión e verbalización. Causas e consecuencias. Asociación pensamento-emoción. VSC-B1.3-O autocontrol. A regulación dos sentimentos. As estratexias de reestruturación cognitiva. A resiliencia.	VSC-B1.2-Estruturar un pensamento efectivo e independente empregando as emocións de forma positiva.	5º-VSCB1.2.1-Utiliza, de xeito guiado, estratexias de reestruturación cognitiva. [CAA] 5º-VSCB1.2.2-Aplica o autocontrol á toma de decisión e á resolución de conflitos. [CSC CSIEE] 5º-VSCB1.2.3-Expresa os seus sentimentos, necesidades e dereitos, á vez que respecta os dos e das demais nas actividades cooperativas. [CSC CSIEE CCL]
5º	VSC	a,m	VSC-B1.4-A responsabilidade. O sentido do compromiso respecto a un mesmo e ás demais persoas. Valoración do erro como factor de aprendizaxe e mellora.	VSC-B1.3-Desenvolver o propio potencial, mantendo unha motivación intrínseca e esforzándose para o logro de éxitos individuais e compartidos	5º-VSCB1.3.1-Traballa en equipo valorando o esforzo individual e colectivo e asumindo compromisos para a consecución de obxectivos [CSC CSIEE] 5º-VSCB1.3.2-Realiza unha autoavaliación responsable da execución das tarefas, expresando propostas de mellora. [CSC CAA CSIEE]

5º	VSC	b,m	VSC-B1.5-A autonomía persoal e a autoestima. Seguridade nun mesmo e nunha mesma, iniciativa, autonomía para a acción, confianza nas propias posibilidades. A toma de decisións persoal meditada. Tolerancia á frustración	VSC-B1.4-Adquirir capacidades para tomar decisións de forma independente, manexando as dificultades para superar frustracións e sentimentos negativos ante os problemas.	5º-VSCB1.4.1-Utiliza o pensamento creativo na análise de problemas e na formulación de propostas de actuación. [CSC CSIEE] 5º-VSCB1.4.2-Sabe facer fronte á incerteza, ao medo ou ao fracaso. [CSC CSIEE CAA]
5º	VSC	a,c	VSC-B1.6-A iniciativa. O emprendemento. A automotivación. A autoproposta de desafíos. A importancia da iniciativa privada na vida económica e social. VSC-B1.7-Busca e elaboración de información por diversas fontes.	VSC-B1.5-Desenvolver a autonomía e a capacidade de emprendemento para conseguir logros persoais responsabilizándose do ben común.	5º-VSCB1.5.1-Identifica, define problemas sociais e cívicos e achega solucións potencialmente efectivas. [CSC CSIEE] 5º-VSCB1.5.2-Define e formula claramente problemas de convivencia e achega solucións potencialmente efectivas. [CSC CCL]
5º	VSC	b	VSC-B1.8-A toma de decisións persoais meditadas: técnicas e recursos. Causas e consecuencias das accións propias.O sentido do compromiso respecto a un mesmo e ás demais persoas.	VSC-B1.6-Propoñerse desafíos e levalos a cabo mediante unha toma de decisión persoal, meditada e responsable, desenvolvendo un bo sentido do compromiso respecto a un mesmo e ás demais persoas.	5º-VSCB1.6.1-Identifica vantaxes e inconvenientes dunha posible solución antes de tomar unha decisión ética. [CSC CSIEE]
Bloque 2: A comprensión e o respecto nas relacións interpersoais					
5º	VSC	m	VSC-B2.1-As habilidades de comunicación. A percepción e o emprego do espazo físico na comunicación. Os elementos da comunicación non verbal que favorecen o diálogo: ton de voz e maneira de falar. Adecuación a diferentes contextos.	VSC-B2.1-Expresar opinións, sentimentos e emocións, empregando coordinadamente a linguaxe verbal e non verbal.	5º-VSCB2.1.1-Emprega apropiadamente os elementos da comunicación verbal e non verbal, para expresar con coherencia opinión, sentimentos e emocións. [CCL CSA] 5º-VSCB2.1.2-Emprega a comunicación verbal en relación coa non verbal en exposicións orais e debates. [CCL CSC CAA CSIEE]

5º	VSC	b,m,e	VSC-B2.2-Estratexias da linguaxe oral como instrumento de comunicación: escoitar, preguntar, argumentar.	VSC-B2.2-Utilizar habilidades de escoita e o pensamento de perspectiva con empatía.	<p>5º-VSCB2.2.1-Dialoga interpretando e dando sentido ao que oe. [CCL CSC]</p> <p>5º-VSCB2.2.2-Realiza actividades cooperativas detectando os sentimentos e pensamentos que subxacen no que se está a dicir. [CCL CSC CSIEE]</p> <p>5º-VSCB2.2.3-Colabora en proxectos grupais escoitando activamente, demostrando interese polas outras persoas. [CAA CSIEE CSC CCL]</p>
5º	VSC	c,m,e	VSC-B2.3-Os elementos da comunicación que favorecen o diálogo. Iniciación, mantemento e finalización de conversas. Identificación, recoñecemento e análise de hábitos que facilitan e dificultan a comunicación.	VSC-B2.3-Iniciar, manter e finalizar conversas cunha maneira de falar adecuada aos interlocutores e ao contexto, tendo en conta os factores que inhiben a comunicación para superar barreiras e os que permiten lograr proximidade.	<p>5º-VSCB2.3.1-Comunícase empregando expresións para mellorar a comunicación e facilitar o achegamento co seu interlocutor nas conversas. [CCL CSC]</p> <p>5º-VSCB2.3.2-Comparte sentimentos durante o diálogo [CCL CSC CSIEE]</p> <p>5º-VSCB2.3.3-Utiliza os elementos que contribúen ao diálogo. [CCL CSC CL CSC]</p> <p>5º-VSCB2.3.4-Recoñece os elementos que bloquean a comunicación en diferentes situacións. [CCL CSC CL CSC]</p>
5º	VSC	e,m	VSC-B2.4-A aserción. Exposición e defensa das ideas propias con argumentos fundados e razoables empregando estratexias de comunicación construtivas.	VSC-B2.4-Empregar a aserción.	<p>5º-VSCB2.4.1-Realiza unha defensa tranquila e respectuosa das posicións persoais. [CCL CSC CSIEE]</p> <p>5º-VSCB2.4.2-Emprega a linguaxe positiva. [CCL CSC]</p>

5º	VSC	m,c	VSC-B2.5-O diálogo. A busca do mellor argumento. A creación de pensamentos compartidos a través do diálogo. A inferencia e o sentido da expresión dos e das demais. A escoita activa e a axuda.	VSC-B2.5-Dialogar creando pensamentos compartidos con outras persoas para atopar o mellor argumento.	5º-VSCB2.5.1-Infire, de xeito guiado, e dá o sentido adecuado á expresión das demais persoas. [CCL CSC] 5º-VSCB2.5.2-Relaciona diferentes ideas e opinións para atopar os seus aspectos comúns. [CCL CSC]
5º	VSC	c,m	VSC-B2.6-A intelixencia interpersoal. A empatía: atención, escoita activa, observación e análise de comportamentos. O altruísmo.	VSC-B2.6-Establecer relacións interpersoais positivas empregando habilidades sociais.	5º-VSCB2.6.1-Interacciona con empatía. [CSC CCL CSIEE] 5º-VSCB2.6.2-Emprega diferentes habilidades sociais. [CSC]
5º	VSC	a,o	VSC-B2.7-O respecto, a tolerancia e a valoración do outro. As diferenzas culturais. Análise de situacións na escola e fóra dela que producen sentimentos positivos ou negativos no alumnado. VSC-B2.8-A diversidade. Respecto polos costumes e modos de vida diferentes ao propio.	VSC-B2.7-Actuar con tolerancia comprendendo e aceptando as diferenzas.	5º-VSCB2.7.1-Comprende e aprecia positivamente as diferenzas culturais. [CSC]
5º	VSC	c,m	VSC-B2.9-As condutas solidarias. A disposición de apertura cara aos demais: compartir puntos de vista e sentimentos. As dinámicas de cohesión de grupo. VSC-B2.10-Creación de textos empregando a linguaxe verbal e non verbal para comunicar ideas, sentimentos e situacións.	VSC-B2.8-Contribuír á mellora do clima do grupo amosando actitudes cooperativas e establecendo relacións respectuosas.	5º-VSCB2.8.1-Forma parte activa das dinámicas do grupo [CSC CSIEE] 5º-VSCB2.8.2-Establece e mantén relacións emocionais amigables, baseadas no intercambio de afecto e a confianza mutua. [CSC CSIEE] 5º-VSCB2.8.3-Consegue a aceptación dos compañeiros e compañeiras. [CSC CSIEE] 5º-VSCB2.8.4-Expón en historias creativas as características da relación da amizade. [CCL CSC CCEC CD CAA]

Bloque 3: A convivencia e os valores sociais

5º	VSC	b,m	<p>VSC-B3.1-Aplicación dos valores cívicos en situacións de convivencia no contorno inmediato (familia, centro escolar, grupo, amizades, localidade). Desenvolvemento de actitudes de comprensión e solidariedade. Valoración do diálogo para solucionar os conflitos de intereses en relación coas demais persoas.</p> <p>VSC-B3.2-Responsabilidade no exercicio dos dereitos e dos deberes individuais nos grupos nos que se integra e participación nas tarefas e decisións.</p>	<p>VSC-B3.1-Resolver problemas en colaboración, poñendo de manifesto unha actitude aberta cara aos demais e compartindo puntos de vista e sentimentos</p>	<p>5º-VSCB3.1.1-Desenvolve proxectos e resolve problemas en colaboración. [CSC CSIEE]</p> <p>5º-VSCB3.1.2-Pon de manifesto unha actitude aberta cara aos demais compartindo puntos de vista e sentimentos durante a interacción social na aula. [CSC CSIEE]</p>
5º	VSC	b	<p>VSC-B3.3-A interdependencia e a cooperación. A interdependencia positiva e a participación equitativa. As condutas solidarias. A aceptación incondicional do outro. A resolución de problemas en colaboración. Compensación de carencias dos e das demais. A disposición de apertura cara ao outro, o compartir puntos de vista e sentimentos.</p> <p>VSC-B3.4-Estruturas e técnicas da aprendizaxe cooperativa.</p>	<p>VSC-B3.2-Traballar en equipo favorecendo a interdependencia positiva e amosando condutas solidarias.</p>	<p>5º-VSCB3.2.1-Amosa boa disposición para ofrecer e recibir axuda para a aprendizaxe. [CAA CSIEE CSC]</p> <p>5º-VSCB3.2.2-Recorre ás estratexias de axuda entre iguais. [CAA CSIEE CSC]</p> <p>5º-VSCB3.2.3-Respecta as regras durante o traballo en equipo. [CSC]</p>
5º	VSC	a	<p>VSC-B3.5-Valoración da necesidade de normas compartidas que regulan a convivencia frutífera no ámbito social. Elaboración de normas de convivencia da aula e do centro positivas, facilitadoras e asumidas polo grupo e pola comunidade.</p>	<p>VSC-B3.3-Implicarse na elaboración e no respecto das normas da comunidade educativa empregando o sistema de valores persoal que constrúe a partir dos valores universais.</p>	<p>5º-VSCB3.3.1-Argumenta a necesidade de que existan normas de convivencia nos diferentes espazos de interacción social. [CCL CSC]</p> <p>5º-VSCB3.3.2-Participa na elaboración das normas da aula. [CCL CSC]</p>

					5º-VSCB3.3.3-Respecta as normas do centro escolar [CSC]
5º	VSC	c,m	VSC-B3.6-A resolución de conflitos. A linguaxe positiva na comunicación de pensamentos, intencións e posicionamentos persoais. As fases da mediación formal. A transformación do conflito en oportunidade.	VSC-B3.4-Participar activamente na vida cívica de forma pacífica e democrática transformando o conflito en oportunidade, coñecendo e empregando as fases da mediación e usando a linguaxe positiva na comunicación de pensamentos, intencións e posicionamentos persoais.	<p>5º-VSCB3.4.1-Resolve os conflitos de modo construtivo. [CSC CSIEE]</p> <p>5º-VSCB3.4.2-Sigue as fases da mediación en situacións reais e simulacións. [CSC CSIEE]</p> <p>5º-VSCB3.4.3-Manexa a linguaxe positiva na comunicación de pensamentos, intencións e posicionamentos nas relacións interpersoais. [CCL CSC]</p> <p>5º-VSCB3.4.4-Analiza as emocións, sentimentos, posibles pensamentos e puntos de vista das partes en conflito. [CSC CSIEE]</p>
5º	VSC	d	VSC-B3.7-A responsabilidade social e a xustiza social. Identificación e análise crítico das causas que provocan situacións de marxinación, de discriminación e de inxustiza social.	VSC-B3.5-Comprender o sentido da responsabilidade social e a xustiza social empregando a capacidade de reflexión, síntese e estruturación.	<p>5º-VSCB3.5.1-Razoa o sentido da responsabilidade social e da xustiza social. [CAA CSC]</p> <p>5º-VSCB3.5.2-Identifica e analiza criticamente desigualdades sociais. [CSC CSIEE]</p> <p>5º-VSCB3.5.3-Describe condutas solidarias. [CSC CCL]</p>
5º	VSC	a,m	VSC-B3.8-Desenvolvemento de actitudes de comprensión, de superación de prexuizos e de estereotipos, de cooperación e de solidariedade ante problemas e necesidades doutras persoas. Protección e amparo das persoas máis desfavorecidas.	VSC-B3.6-Practicar o altruísmo no contorno próximo sensibilizando sobre o seu valor.	<p>5º-VSCB3.6.1-Amósase xeneroso no seu contorno próximo. [CSC]</p> <p>5º-VSCB3.6.2-É capaz de sensibilizar sobre causas altruístas realizando exposicións orais sobre o seu valor e cometidos. [CCL CSC CSIEE]</p>

					5º-VSCB3.6.3-Colabora en causas altruístas en colaboración coa comunidade educativa [CSC CSIEE]
5º	VSC	a,m	VSC-B3.9-Os dereitos e deberes. A Declaración Universal dos Dereitos Humanos: liberdade de expresión e opinión. A liberdade de pensamento, de conciencia e de relixión. A análise de feitos discriminatorios: maltrato. Exclusión de minorías étnicas, os campos de concentración, o holocausto. Os dereitos e deberes do alumnado	VSC-B3.7-Crear un sistema de valores asumindo os dereitos e deberes do alumnado, realizando xuízos morais de situacións escolares e resolvendo dilemas morais con supostos prácticos.	5º-VSCB3.7.1-Coñece e respecta os dereitos e deberes do alumnado. [CSC] 5º-VSCB3.7.2-Realiza xuízos morais, de xeito guiado, de situacións escolares. [CSC CSIEE] 5º-VSCB3.7.3-Xustifica as súas actuacións en base a valores persoais como a dignidade, a liberdade, a autoestima, a seguridade nun mesmo e a capacidade de enfrontarse aos problemas. [CSC CSIEE]
5º	VSC	a,d	VSC-B3.10-Os dereitos e deberes. A Declaración Universal dos Dereitos Humanos: liberdade de expresión e opinión. A liberdade de pensamento, de conciencia e de relixión. A análise de feitos discriminatorios: maltrato. Exclusiones das minorías.	VSC-B3.8-Respectar os valores universais comprendendo a necesidade de garantir os dereitos básicos de todas as persoas.	5º-VSCB3.8.1-Argumenta o carácter universal dos dereitos humanos. [CSC CCL] 5º-VSCB3.8.2-Expón a importancia de que todas as persoas gocen dos dereitos básicos: saúde, benestar, alimentación, vestido, vivenda e asistencia médica. [CSC CCL] 5º-VSCB3.8.3-Axuíza criticamente as circunstancias de persoas que viven en situacións de privación dos dereitos básicos. [CSC CSIEE]
5º	VSC	a,d	VSC-B3.11-Convivencia pacífica en sociedade e valores nos que se apoia: respecto, tolerancia, solidariedade, xustiza, compromiso, cooperación e cultura de paz. Identificación, recoñecemento e análise de hábitos que facilitan e dificultan a convivencia e o benestar dos grupos sociais.	VSC-B3.9-Respectar os valores universais comprendendo a necesidade de garantir os dereitos básicos de todas as persoas.	5º-VSCB3.9.1-Argumenta e expón mediante imaxes a importancia de garantir a igualdade de dereitos e a non discriminación por razón de nacemento, raza, sexo, relixión, opinión ou calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. [CCL CCEC CSC]

			<p>VSC-B3.12-Formas de discriminación: racismo, xenofobia, homofobia, transfobia, desigualdade de oportunidades.</p> <p>VSC-B3.13-Feitos discriminatorios: maltrato, exclusión de minorías étnicas, campos de concentración, o holocausto e segregación por enfermidade. Análise</p>		<p>5º-VSCB3.9.2-Descubre e axuíza criticamente casos próximos de desigualdade e discriminación. [CSC CSIEE]</p>
5º	VSC	d,m	<p>VSC-B3.14-As diferenzas de sexo como un elemento enriquecedor. Análise das medidas que contribúen a un equilibrio de xénero e a unha auténtica igualdade de oportunidades. Identificación e rexeitamento de desigualdades entre mulleres e homes no mundo laboral e na vida cotiá.</p>	<p>VSC-B3.10-Participar activamente na vida cívica valorando a igualdade de dereitos e corresponsabilidades de homes e mulleres.</p>	<p>5º-VSCB3.10.1-Axuíza criticamente actitudes de falta de respecto á igualdade de oportunidades de homes e mulleres. [CSC CSIEE]</p> <p>5º-VSCB3.10.2-Colabora con persoas doutro sexo en diferentes situacións escolares. [CSC CSIEE]</p> <p>5º-VSCB3.10.3-Realiza diferentes tipos de actividades independentemente do seu sexo. [CSC CSIEE]</p>
5º	VSC	a	<p>VSC-B3.15-Os valores sociais e a democracia. Os principios de convivencia que establecen o Estatuto de autonomía de Galicia e a Constitución española. Dereitos e deberes. Características que debe posuír unha sociedade democrática</p>	<p>VSC-B3.11-Respectar os valores socialmente recoñecidos, coñecendo e apreciando os valores do Estatuto de autonomía e da Constitución española e os Dereitos e Deberes do Estatuto de autonomía e da Constitución española. Coñecer as institucións, organización e servizos públicos que garanten os dereitos e deberes dos cidadáns e cidadás no seu contorno.</p>	<p>5º-VSCB3.11.1-Reflexiona sobre os dereitos e deberes da Constitución Española. [CSC]</p> <p>5º-VSCB3.11.2-Expresa a importancia de garantir os dereitos e deberes dos cidadáns e cidadás do seu contorno. [CSC CCL]</p> <p>5º-VSCB3.11.3-Participa no benestar da contorna próxima baseándose nos dereitos e deberes dos cidadáns e cidadás. [CSC CSIEE]</p>
5º	VSC	a	<p>VSC-B3.16-Características da convivencia democrática. Valores cívicos na sociedade democrática: respecto, tolerancia, solidariedade, xustiza, cooperación e cultura de paz.</p>	<p>VSC-B3.12-Coñecer e expresar as notas características da convivencia democrática e a importancia dos valores cívicos na sociedade democrática realizando razoamentos críticos</p>	<p>5º-VSCB3.12.1-Expresa as notas características da convivencia democrática. [CSC CCL]</p> <p>5º-VSCB3.12.2-Argumenta a importancia dos valores cívicos na sociedade democrática. [CSC CCL]</p>

5º	VSC	h,o,i	<p>VSC-B3.17-O respecto e a conservación do medio ambiente. A actitude crítica ante a falta de respecto e conservación do medio ambiente.</p> <p>VSC-B3.18-Realización e interpretación de gráficos sinxelos</p>	<p>VSC-B3.13-Contribuír á conservación do medio ambiente mantendo unha actitude crítica ante as faltas de respecto.</p>	<p>5º-VSCB3.13.1-Analiza, explica e expón as causas e consecuencias da intervención humana no medio. [CSC CSIEE]</p> <p>5º-VSCB3.13.2-Investiga criticamente a intervención humana no medio ambiente e comunica os resultados. [CSC CAA CSIEE CMCT]</p> <p>5º-VSCB3.13.3-Argumenta comportamentos de defensa e recuperación do equilibrio ecolóxico e de conservación do medio ambiente. [CSC CCL]</p>
5º	VSC	n	<p>VSC-B3.19-Conduas responsables no uso das TIC: autonomía, autocontrol, seguridade, sentido ético. Análise da realidade que presentan os medios de comunicación para desenvolver a capacidade crítica e responsable.</p>	<p>VSC-B3.14-Empregar as novas tecnoloxías desenvolvendo valores sociais e cívicos en contornos seguros.</p>	<p>5º-VSCB3.14.1-Realiza un uso ético das novas tecnoloxías. [CD CSC]</p> <p>5º-VSCB3.14.2-Cofece o emprego seguro das novas tecnoloxías. [CD CSC]</p>
5º	VSC	n	<p>VSC-B3.20-A educación viaria. Respecto cara ás normas de mobilidade viaria. Identificación das causas e dos grupos de risco nos accidentes de tráfico.</p> <p>VSC-B3.21-Identificación de actitudes e de estratexias persoais e colectivas que contribúen a consolidar condutas e hábitos viarios correctos.</p>	<p>VSC-B3.15-Valorar as normas de seguridade viaria, analizando as causas e consecuencias dos accidentes de tráfico.</p>	<p>5º-VSCB3.15.1-Colabora en campañas escolares sobre a importancia e a promoción do respecto das normas de educación viaria. [CSC CSIEE]</p> <p>5º-VSCB3.15.2-Analiza información na prensa en relación cos accidentes de tráfico. [CSC CCL CMCT CD]</p> <p>5º-VSCB3.15.3-Investiga sobre as principais causas dos accidentes de tráfico coa axuda das novas tecnoloxías. [CSC CD CAA]</p>

					5º-VSCB3.15.4-Explica as consecuencias de diferentes accidentes de tráfico. [CSC CCL CMCT CD]
5º	VSC	n	<p>VSC-B3.22-Busca, selección, análise e elaboración de informacións en relación cos accidentes de tráfico.</p> <p>VSC-B3.23-Comunicación da información elaborada por diferentes medios</p> <p>VSC-B3.24-Identificación de actitudes e estratexias individuais e colectivas de prevención de riscos viarios.</p>	VSC-B3.16-Investigación sobre a prevención de accidentes de tráfico xerando iniciativas e alternativas persoais.	<p>5º-VSCB3.16.1-Desenvolve proxectos relacionados coas principais causas dos accidentes de tráfico, sobre os que se informa en diferentes medios de comunicación. [CSC CSIEE CAA CMCT]</p> <p>5º-VSCB3.16.2-Reflexiona sobre o modo no que se poderían evitar accidentes de tráfico e expón as súas conclusións. [CSC CCL]</p> <p>5º-VSCB3.16.3-Explica as principais medidas que se poderían tomar para previr accidentes de tráfico. [CSC CCL CSIEE]</p>

Perfil competencial

BLOQUE 1: LA IDENTIDAD Y LA DIGNIDAD DE LA PERSONA

ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCT	CSIEE
VSCB1.1.1. Actúa de forma respetable y digna.		X					X
VSCB1.2.1. Utiliza, de manera guiada, estrategias de reestructuración cognitiva.			X				
VSCB1.2.2. Aplica el autocontrol a la toma de decisión y a la resolución de conflictos.		X					X
VSCB1.2.3. Expresa sus sentimientos, necesidades y derechos, a la vez que respeta los de los y de las demás en las actividades cooperativas.	X	X					X
VSCB1.3.1. Trabaja en equipo valorando el esfuerzo individual y colectivo y asumiendo compromisos para la consecución de objetivos.		X					X
VSCB1.3.2. Realiza una autoevaluación responsable de la ejecución de las tareas, expresando propuestas de mejora.		X	X				X
VSCB1.4.1. Utiliza el pensamiento creativo en el análisis de problemas y en el planteamiento de propuestas de actuación.		X					X
VSCB1.4.2. Sabe hacer frente a la incertidumbre, al miedo o al fracaso.		X					X
VSCB1.5.1. Identifica, define problemas sociales y cívicos y aporta soluciones potencialmente efectivas.		X					X

ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCT	CSIEE
VSCB1.5.2. Define y plantea claramente problemas de convivencia y aporta soluciones potencialmente efectivas.		X					X
VSCB1.6.1. Identifica ventajas e inconvenientes de una posible solución antes de tomar una decisión ética.		X					X
TOTAL	1	10	2				10

BLOQUE 2: LA COMPRENSIÓN Y EL RESPETO EN LAS RELACIONES INTERPERSONALES

ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCT	SIEE
VSCB2.1.1. Emplea apropiadamente los elementos de la comunicación verbal y no verbal, para expresar con coherencia opinión, sentimientos y emociones.	X	X					
VSCB2.1.2. Emplea la comunicación verbal en relación con la no verbal en exposiciones orales y debates.	X	X	X				X
VSCB2.2.1. Dialoga interpretando y dando sentido a lo que oye.	X	X					
VSCB2.2.2 Realiza actividades cooperativas detectando los sentimientos y pensamientos que subyacen en lo que se está diciendo.	X	X					X
VSCB2.2.3. Colabora en proyectos grupales escuchando activamente, demostrando interés por las otras personas.	X	X	X				X

ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCT	SIEE
VSCB2.3.1. Se comunica empleando expresiones para mejorar la comunicación y facilitar el acercamiento con su interlocutor en las conversaciones.	X	X					
VSCB2.3.2. Comparte sentimientos durante el diálogo	X	X					X
VSCB2.3.3.Utiliza los elementos que contribuyen al diálogo.	X	X					
VSCB2.3.4.Reconoce los elementos que bloquean la comunicación en diferentes situaciones.	X	X					
VSCB2.4.1. Realiza una defensa tranquila y respetuosa de las posiciones personales.	X	X					X
VSCB2.4.2. Emplea el lenguaje positivo.	X	X					
VSCB2.5.1. Infiere, de manera guiada, y da el sentido adecuado a la expresión de las demás personas.	X	X					
VSCB2.5.2. Relaciona diferentes ideas y opiniones para encontrar sus aspectos comunes.	X	X	X				
VSCB2.6.1. Interacciona con empatía.	X	X					X
VSCB2.6.2 Emplea diferentes habilidades sociales.		X					

ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCT	SIEE
VSCB2.7.1. Comprende y aprecia positivamente las diferencias culturales.		X					
VSCB2.8.1. Forma parte activa de las dinámicas del grupo.		X					X
VSCB2.8.2. Establece y mantiene relaciones emocionales amistosas, basadas en el intercambio de afecto y la confianza mutua.		X					X
VSCB2.8.3. Consigue la aceptación de los compañeros y compañeras.		X					X
VSCB2.8.4. Expone en historias creativas las características de la relación de la amistad.	X	X	X	X	X		
TOTAL	15	20	4	1	1		9

BLOQUE 3: LA CONVIVENCIA Y LOS VALORES SOCIALES

ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCT	SIEE
VSCB3.1.1. Desarrolla proyectos y resuelve problemas en colaboración.		X					X
VSCB3.1.2. Pone de manifiesto una actitud abierta hacia los demás compartiendo puntos de vista y sentimientos durante la interacción social en el aula.		X					X
VSCB3.2.1. Muestra buena disposición para ofrecer y recibir ayuda para el aprendizaje.		X	X				X
VSCB3.2.2. Recurre a las estrategias de ayuda entre iguales.		X	X				

ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCT	SIEE
VSCB3.2.3. Respeta las reglas durante el trabajo en equipo.		X					
VSCB3.3.1. Argumenta la necesidad de que existan normas de convivencia en los diferentes espacios de interacción social.	X	X					
VSCB3.3.2. Participa en la elaboración de las normas del aula.	X	X					X
VSCB3.3.3. Respeta las normas del centro escolar.		X					
VSCB3.4.1. Resuelve los conflictos de modo constructivo.		X					X
VSCB3.4.2. Sigue las fases de la mediación en situaciones reales y simulaciones.		X					X
VSCB3.4.3. Maneja el lenguaje positivo en la comunicación de pensamientos, intenciones y posicionamientos en las relaciones interpersonales.	X	X					
VSCB3.4.4. Analiza las emociones, sentimientos, posibles pensamientos y puntos de vista de las partes en conflicto.		X					X
VSCB3.5.1. Razona el sentido de la responsabilidad social y de la justicia social.		X	X				
VSCB3.5.2. Identifica y analiza críticamente desigualdades sociales.		X					X

ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCT	SIEE
VSCB3.5.3. Describe conductas solidarias.	X	X					
VSCB3.6.1. Se muestra generoso en su entorno próximo.		X					
VSCB3.6.2. Es capaz de sensibilizar sobre causas altruistas realizando exposiciones orales sobre su valor y cometidos.	X	X					X
VSCB3.6.3. Colabora en causas altruistas en colaboración con la comunidad educativa.		X					X
VSCB3.7.1. Conoce y respeta los derechos y deberes del alumnado.		X					
VSCB3.7.2. Realiza juicios morales, de forma guiada, de situaciones escolares.		X					X
VSCB3.7.3 Justifica sus actuaciones en base a valores personales como la dignidad, la libertad, la autoestima, la seguridad en uno mismo y la capacidad de enfrentarse a los problemas.		X					X
VSCB3.8.1. Argumenta el carácter universal de los derechos humanos.	X	X					
VSCB3.8.2. Expone la importancia de que todas las personas disfruten de los derechos básicos: salud, bienestar, alimentación, vestido, vivienda y asistencia médica.	X	X					
VSCB3.8.3. Juzga críticamente las circunstancias de personas que viven en situaciones de privación de los derechos básicos.		X					X

ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCT	SIEE
VSCB3.9.1. Argumenta y expone mediante imágenes la importancia de garantizar la igualdad de derechos y la no discriminación por razón de nacimiento, raza, sexo, religión, opinión o cualquier otra condición o circunstancia personal o social.	X	X			X		
VSCB3.9.2. Descubre y juzga críticamente casos próximos de desigualdad y discriminación.		X					X
VSCB3.10.1. Ajuicia críticamente actitudes de falta de respeto a la igualdad de oportunidades de hombres y mujeres.		X					X
VSCB3.10.2. Colabora con personas de otro sexo en diferentes situaciones escolares.		X					X
VSCB3.10.3. Realiza diferentes tipos de actividades independientemente de su sexo.		X					X
VSCB3.11.1. Reflexiona sobre los derechos y deberes de la Constitución española.		X					
VSCB3.11.2. Expresa la importancia de garantizar los derechos y deberes de los ciudadanos y ciudadanas de su entorno.	X	X					
VSCB3.11.3. Participa en el bienestar del entorno cercano basándose en los derechos y deberes de los ciudadanos y ciudadanas.		X					X
VSCB3.12.1. Expresa las notas características de la convivencia democrática.	X	X					

ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCT	SIEE
VSCB3.12.2. Argumenta la importancia de los valores cívicos en la sociedad democrática.	X	X					
VSCB3.13.1. Analiza, explica y expone causas y consecuencias de la intervención humana en el medio.		X					X
VSCB3.13.2. Investiga críticamente la intervención humana en el medio ambiente y comunica los resultados.		X	X			X	X
VSCB3.13.3. Argumenta comportamientos de defensa y recuperación del equilibrio ecológico y de conservación del medio ambiente.	X	X					
VSCB3.14.1. Realiza un uso ético de las nuevas tecnologías.		X		X			
VSCB3.14.2. Conoce el empleo seguro de las nuevas tecnologías.		X		X			
VSCB3.15.1. Colabora en campañas escolares sobre la importancia y la promoción del respeto de las normas de educación vial.		X					X
VSCB3.15.2. Analiza información en la prensa en relación con los accidentes de tráfico.	X	X		X		X	
VSCB3.15.3. Investiga sobre las principales causas de los accidentes de tráfico con la ayuda de las nuevas tecnologías.		X	X	X			

ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCT	SIEE
VSCB3.15.4. Explica las consecuencias de diferentes accidentes de tráfico.		X	X			X	X
VSCB3.16.1. Desarrolla proyectos relacionados con las principales causas de los accidentes de tráfico, sobre los que se informa en diferentes medios de comunicación.		X	X			X	X
VSCB3.16.2. Reflexiona sobre el modo en el que se podrían evitar accidentes de tráfico y expone sus conclusiones.	X	X					
VSCB3.16.3. Explica las principales medidas que se podrían tomar para prevenir accidentes de tráfico.	X	X					X
TOTAL	15	46	7	4	1	4	24

EDUCACIÓN FÍSICA

Nive I	Área E.F.	Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares - [C.C]
Bloque 1: Contidos comúns en Educación Física					
5º	EF	a,c,d,k,m	<p>EF-B1.1-Valoración e aceptación da propia realidade corporal e a dos e das demais.</p> <p>EF-B1.2-Adopción de actitudes de colaboración, tolerancia, respecto e resolución pacífica dos conflitos na práctica de xogos e outras actividades físicas.</p> <p>EF-B1.3-Confianza nas propias capacidades para desenvolver actitudes apropiadas e afrontar as dificultades propias da práctica da actividade física.</p> <p>EF-B1.4-Actitudes de aceptación, respecto e valoración cara a un mesmo, aos compañeiros e compañeiras e ao medio.</p>	<p>EF-B1.1-Opinar coherentemente con actitude crítica, tanto desde a perspectiva de participante como de espectador ou espectadora, ante as posibles situacións conflictivas xurdidas, participando en debates, e aceptando as opinións dos e das demais.</p>	<p>5º-EFB.1.1.1-Adopta unha actitude crítica ante as modas e a imaxe corporal dos modelos publicitarios. [CSC CAA CSIEE]</p> <p>5º-EFB.1.1.2-Explica aos seus compañeiros e compañeiras as características dun xogo practicado na clase e o seu desenvolvemento. [CCL CAA CSC]</p> <p>5º-EFB.1.1.3-Mostra boa disposición para solucionar os conflitos de xeito razoable. [CSC CAA CSIEE]</p> <p>5º-EFB.1.1.4-Recoñece e cualifica negativamente as condutas inapropiadas que se producen na práctica ou nos espectáculos deportivos. [CSC CAA CSIEE]</p> <p>5º-EFB.1.1.5-Demostra un nivel de autoconfianza axeitada ás súas capacidades. [CSC CAA CSIEE]</p>
5º	EF	i	<p>EF-B1.5-Utilización de medios tecnolóxicos no proceso de aprendizaxe para obter información, relacionada coa área.</p> <p>EF-B1.6-Integración nas tecnoloxías da información e a comunicación no proceso de aprendizaxe.</p>	<p>EF-B1.2-Extraer e elaborar información relacionada con temas de interese na etapa, e compartila, utilizando fontes de información determinadas e facendo uso das tecnoloxías da información e a comunicación como recurso de apoio á área.</p>	<p>5º-EFB.1.2.1-Utiliza as novas tecnoloxías para localizar e extraer a información que se lle solicita. [CD CAA]</p>

					<p>5º-EFB.1.2.2-Presenta os seus traballos atendendo ás pautas proporcionadas, con orde, estrutura e limpeza e utilizando programas de presentación. [CCL CD CAA]</p> <p>5º-EFB.1.2.3-Expón as súas ideas de forma coherente e exprésase de forma correcta en diferentes situacións e respecta as opinións dos e das demais. [CCL CSC]</p>
5º	EF	a,k,l,,	<p>EF-B1.7-Implicación activa en actividades motrices diversas, recoñecendo e aceptando as diferenzas individuais no nivel de habilidade.</p> <p>EF-B1.8-Use correcto de materiais e espazos na práctica da Educación física.</p> <p>EF-B1.9-O coidado do corpo e a consolidación de hábitos de hixiene corporal.</p> <p>EF-B1.10-Coñecemento da normativa básica de circulación en rúas e estradas.</p> <p>EF-B1.11-Identificación e respecto, ao realizar saídas fóra do colexio, dos sinais básicos de tráfico que afectan aos peóns e peoas e ás persoas ciclistas.</p>	<p>EF-B1.3-Demostrar un comportamento persoal e social responsable, respectándose a un mesmo e as demais persoas nas actividades físicas e nos xogos, aceptando as normas e regras establecidas e actuando con interese e iniciativa individual e traballo en equipo..</p>	<p>5º-EFB.1.3.1-Ten interese por mellorar a competencia motriz. [CSC CAA]</p> <p>5º-EFB.1.3.2-Demostra autonomía e confianza en diferentes situacións, resolvendo problemas motores con espontaneidade e creatividade. [CSIEE CAA CCEC]</p> <p>5º-EFB.1.3.3-Incorpora nas súas rutinas o coidado e hixiene do corpo. [CSC CSIEE CAA]</p> <p>5º-EFB.1.3.4-Participa na recollida e organización de material utilizado nas clases. [CSC]</p> <p>5º-EFB.1.3.5-Acepta formar parte do grupo que lle corresponda e o resultado das competicións con deportividade. [CSC CAA]</p> <p>5º-EFB.1.3.6-Recoñece e respecta as normas de educación viaria en contornos habituais e non habituais. [CSC CAA]</p>

Bloque 2: O corpo: imaxe e percepción					
5º	EF	b,k,m	<p>EF-B2.1-Valoración e aceptación da propia realidade corporal e a das demais persoas mostrando unha actitude crítica cara ao modelo estético-corporal socialmente vixente.</p> <p>EF-B2.2-Seguridade, confianza nun mesmo e nas demais persoas.</p> <p>EF-B2.3-Autonomía persoal: autoestima, expectativas realistas de éxito.</p>	<p>EF-B2.1-Valorar, aceptar e respectar a propia realidade corporal e a dos e das demais, mostrando unha actitude reflexiva e crítica.</p>	<p>5º-EFB.2.1.1-Respecta a diversidade de realidades corporais e de niveis de competencia motriz entre os nenos e nenas da clase [CSC CAA]</p> <p>5º-EFB.2.1.2-Toma de conciencia das esixencias e valoración do esforzo que comportan as aprendizaxes de novas habilidades. [CSC CAA CSIEE]</p>
Bloque 3: Habilidades motrices					
5º	EF	b,j,k	<p>EF-B3.1-Adaptación da execución das habilidades motrices a situacións de práctica de complexidade crecente, con eficiencia, seguridade e creatividade.</p> <p>EF-B3.2-Realización combinada de desprazamentos, saltos, xiros, lanzamentos e recepcións.</p> <p>EF-B3.3-Adaptación das habilidades motrices a contornos de práctica non habituais que favorezan toma de decisións, con seguridade e autonomía: o medio natural.</p> <p>EF-B3.4-Control e dominio motor e corporal desde unha formulación previa á acción.</p> <p>EF-B3.5-Mellora das capacidades físicas básicas de forma xenérica e orientada á execución das habilidades motrices, recoñecendo a influencia da condición física na mellora destas.</p> <p>EF-B3.6-Autonomía e confianza nas propias habilidades motrices en situacións e contornos non habituais.</p>	<p>EF-B3.1-Resolver situacións motrices con diversidade de estímulos e condicionantes espazo-temporais, seleccionando e combinando as habilidades motrices básicas e adaptándoas ás condicións establecidas de forma eficaz.</p>	<p>5º-EFB.3.1.1-Realiza desprazamentos adaptándose a diferentes tipos de contornos e de actividades físico-deportivas e artístico-expresivas axustándose a parámetros espazo-temporais e intentando manter o equilibrio postural. [CSC CCEC CAA CSIEE]</p> <p>5º-EFB.3.1.2-Realiza a habilidade motriz básica de salto adaptándose a diferentes tipos de contornos e de actividades físico-deportivas e artístico-expresivas, axustando a súa realización aos parámetros espazo-temporais e intentando manter o equilibrio postural. [CSC CCEC CAA CSIEE]</p> <p>5º-EFB.3.1.3-Adapta as habilidades motrices básicas de manipulación de obxectos (lanzamento, recepción, golpeo etc.) a diferentes tipos de contornos e de actividades físico-deportivas e artístico-expresivas interiorizando e aplicando os xestos cos segmentos dominantes e iniciando a práctica cos non dominantes. [CSC CCEC CAA CSIEE]</p>

			<p>EF-B3.7-Valoración do esforzo e o traballo ben executado desde o punto de vista motor como base para a propia superación.</p> <p>EF-B3.8-Disposición favorable a participar en actividades físicas diversas aceptando as propias posibilidades e limitacións, así como a existencia de diferenzas no nivel de habilidade.</p>		<p>5º-EFB.3.1.4-Aplica as habilidades motrices de xiro a diferentes tipos de contornos e de actividades físico-deportivas e artístico-expresivas tendo en conta os dous eixes corporais e os dous sentidos, e axustando a súa realización aos parámetros espazo-temporais e intentando manter o equilibrio postural. [CSC CCEE CAA CSIEE]</p> <p>5º-EFB.3.1.5-Mantén o equilibrio en diferentes posicións e superficies. [CSC CAA CSIEE]</p> <p>5º-EFB.3.1.6-Realiza actividades físicas e xogos no medio natural ou en contornos non habituais, adaptando as habilidades motrices á diversidade e incerteza procedente da contorno e ás súas posibilidades. [CSC CAA CSIEE]</p>
Bloque 4: Actividades físicas artístico expresivas					
5º	EF	b,d,j,k,m,o	<p>EF-B4.1-O corpo e o movemento. Exploración, conciencia e gozo das posibilidades e recursos da linguaxe corporal.</p> <p>EF-B4.2-Recoñecemento e utilización creativa das zonas corporais e compoñentes do movemento expresivo: espazo, tempo e a intensidade. Zonas corporais: de equilibrio (pernas e pés), de forza (centro de gravidade corporal), de autoridade (peito, ombreiros, brazos) e expresiva (rostro, mirada e pescozo).</p> <p>EF-B4.3-Expresión e comunicación de sentimentos e emocións individuais e compartidas a través do corpo, o xesto e o movemento.</p>	<p>EF-B4.1-corpo e o movemento, de forma estética e creativa, comunicando sensacións, emocións e ideas.</p>	<p>5º-EFB4.1.1-Representa personaxes, situacións, ideas, sentimentos utilizando os recursos expresivos do corpo individualmente, en parellas ou en grupos. [CCEC CSC CAA]</p> <p>5º-EFB4.1.2-Representa ou expresa movementos a partir de estímulos rítmicos ou musicais, individualmente, en parellas ou grupos [CCEC CSC CAA]</p> <p>5º-EFB4.1.3-Coñece e leva a cabo bailes e danzas representativas da cultura galega e doutras culturas, seguindo unha coreografía básica. [CCEC CAA CSC CSIEE]</p>

			<p>EF-B4.4-Execución de bailes ou danzas do folclore popular galego valorando a importancia da súa conservación e difusión. Execución de danzas do mundo valorando a diversidade como factor de enriquecemento individual e colectivo.</p> <p>EF-B4.5-Participación na composición e execución de producións grupais a partir de estímulos rítmicos, musicais, poéticos... Elaboración de bailes, coreografías simples ou montaxes expresivas.</p>		<p>5º-EFB4.1.4-Constrúe e leva a cabo composicións grupais en interacción cos compañeiros e compañeiras utilizando os recursos expresivos do corpo e partindo de estímulos musicais ou plásticos. [CCEC CAA CSC]</p>
5º	EF	b,d,j,k	<p>EF-B4.6-Desenvolvemento das habilidades motrices básicas, xenéricas e específicas e da condición física, participando en actividades artístico-expresivas. Recoñecer e valorar a posibilidade de cambiar as montaxes ou coreografías de actividades artístico-expresivas (espazos, materiais, tempos...) para adaptalas ás necesidades do grupo.</p>	<p>EF-B4.2-Relacionar os conceptos específicos de Educación física e os introducidos noutras áreas coa práctica de actividades artístico-expresivas.</p>	<p>5º-EFB4.2.1-Identifica a capacidade física básica implicada de forma máis significativa nas actividades expresivas. [CMCT CSC CAA]</p> <p>5º-EFB4.2.2-Recoñece a importancia do desenvolvemento das capacidades físicas para a mellora das habilidades motrices implicadas nas actividades artístico-expresivas. [CMCT CAA CSC]</p>
Bloque 5: Actividade física e saúde					
5º	EF	a,b,k	<p>EF-B5.1-Autonomía na hixiene corporal (vestimenta e aseo tras o exercicio) e adquisición de hábitos posturais e alimentarios saudables (incluída a correcta hidratación durante e despois do exercicio).</p>	<p>EF-B5.1- Recoñecer os efectos do exercicio físico, a hixiene, a alimentación e os hábitos posturais sobre a saúde e o benestar, manifestando unha actitude responsable cara a un mesmo</p>	<p>5º-EFB5.1.1-Ten interese por mellorar as capacidades físicas. [CSIEE CAA]</p> <p>5º-EFB5.1.2-Relaciona os principais hábitos de alimentación coa actividade física (horarios de comidas, calidade/cantidade dos alimentos ingeridos etc.). [CSC CAA CMCT]</p> <p>5º-EFB5.1.3-Recoñece os efectos beneficiosos do exercicio físico para a saúde e os prexudiciais do sedentarismo, dunha dieta</p>

			<p>EF-B5.2-Recoñecemento dos beneficios da actividade física na saúde integral da persoa e identificación crítica das prácticas pouco saudables (sedentarismo, abuso do lecer audiovisual, adicción ás novas tecnoloxías, consumo de tabaco ou alcohol...). Valoración do xogo e o deporte como alternativas aos hábitos nocivos para a saúde.</p> <p>EF-B5.3-Adquisición de hábitos de quecemento (global e específico), de dosificación do esforzo e recuperación, necesarios para previr lesións.</p>	<p>EF-B5.2-Mellorar o nivel das súas capacidades físicas, regulando e dosificando a intensidade e duración do esforzo, tendo en conta as súas posibilidades e a súa relación coa saúde.</p>	<p>desequilibrada e do consumo de alcohol, tabaco e outras substancias.. [CSC CAA CSIEE]</p> <p>5º-EFB5.1.4-Adopta hábitos posturais axeitados na súa vida cotiá e na práctica da actividade física, recoñecendo a súa importancia para saúde. [CSC CAA CCL CSIEE CMCT]</p> <p>5º-EFB5.1.5-Realiza os quecementos de forma autónoma e sistemática. [CSC CAA CSIEE]</p> <p>5º-EFB5.2.1-Mostra unha mellora global con respecto ao seu nivel de partida das capacidades físicas orientadas á saúde. [CAA CSIEE CSC]</p> <p>5º-EFB5.2.2-Relaciona a frecuencia cardíaca e respiratoria, con distintas intensidades de esforzo. [CAA CMCT CSC]</p> <p>5º-EFB5.2.3-Comeza a adaptar a intensidade do seu esforzo ao tempo de duración da actividade. [CAA CSIEE CSC]</p>
5º	EF	k	<p>EF-B5.4-Mellora da condición física orientada á saúde en función do desenvolvemento psicolóxico.</p>		

5º	EF	k	<p>EF-B5.5-Recoñecemento e aplicación das medidas básicas de prevención e seguridade na práctica de actividade física en relación coa execución motriz e co uso de materiais e espazos.</p> <p>EF-B5.6-Valoración da actividade física como factor esencial no mantemento e mellora da saúde. Aprecio, gusto e interese polo coidado do corpo.</p>	<p>EF-B5.3-Identificar e interiorizar a importancia da prevención, a recuperación e as medidas de seguridade na realización da práctica da actividade física.</p>	<p>5º-EFB5.3.1-Explica as lesións e enfermidades deportivas máis comúns, así como as accións preventivas e os primeiros auxilios básicos. [CCL CAA CSC CMCT]</p>
----	----	---	--	---	--

Bloque 6: Os xogos e actividades deportivas

5º	EF	a,b,k,m	<p>EF-B6.1-Usa adecuadamente as estratexias básicas dos xogos relacionadas coa cooperación, a oposición e a cooperación-oposición.</p> <p>EF-B6.2-Aceptación e respecto cara ás normas, regras e persoas que participan no xogo. Elaboración e cumprimento dun código de xogo limpo.</p>	<p>EF-B6.1-Resolver retos tácticos elementais propios do xogo e de actividades físicas, con ou sen oposición, aplicando principios e regras para resolver as situacións motrices, actuando de forma individual, coordinada e cooperativa e desempeñando as diferentes funcións implícitas en xogos e actividades</p> <p>EF-B6.2-Coñecer e poñer en práctica a diversidade de actividades físicas, lúdicas, deportivas, en especial as de Galicia.</p>	<p>5º-EFB6.1.1-Utiliza os recursos adecuados para resolver situacións básicas de táctica individual e colectiva en diferentes situacións motrices. [CSC CSIEE CAA]</p> <p>5º-EFB6.1.2-Realiza combinacións de habilidades motrices básicas axustándose a un obxectivo e a uns parámetros espazo-temporais. [CAA CSIEE CSC]</p> <p>5º-EFB6.2.1-Recoñece as diferenzas, características entre xogos populares, deportes colectivos, deportes individuais e actividades na natureza. [CCL CCEE CAA CSC]</p> <p>5º-EFB6.2.2-Recoñece a riqueza cultural, a historia e a orixe dos xogos e os deportes tradicionais de Galicia. [CCEC CAA CSC]</p> <p>5º-EFB6.2.3-Realiza distintos xogos e deportes tradicionais de Galicia respectando principios e regras destes. [CCEC CAA CSC]</p>
----	----	---------	--	---	--

5º	EF	d,k,m,o	<p>EF-B6.3-O xogo e o deporte como fenómenos sociais e culturais. Práctica de xogos e actividades deportivas de diferentes modalidades con dificultade crecente.</p> <p>EF-B6.4-Coñecemento, práctica e valoración dos xogos e deportes tradicionais de Galicia. Coñecemento e práctica de xogos doutras culturas.</p>	<p>EF-B6.3- Relacionar os conceptos específicos de Educación física e os introducidos noutras áreas coa práctica de actividades físico-deportivas.</p> <p>EF-B6.4-Manifestar respecto cara ao contorno e o medio natural nos xogos e actividades ao aire libre, identificando e realizando accións concretas dirixidas á súa preservación.</p>	<p>5º-EFB6.3.1-Identifica a capacidade física básica implicada de forma máis significativa nos exercicios. [CMCT CSC CAA]</p> <p>5º-EFB6.3.2-Recoñece a importancia do desenvolvemento das capacidades físicas para a mellora das habilidades motrices. [CMCT CAA CSC]</p> <p>5º-EFB6.3.3-Distingue en xogos e deportes individuais e colectivos estratexias de cooperación e de oposición. [CMCT CAA CSC]</p> <p>5º-EFB6.3.4-Describe os exercicios realizados, usando os termos e coñecementos que sobre o aparello locomotor se desenvolven na área de Ciencias da natureza. [CMCT CCL CSC CAA]</p> <p>5º-EFB6.4.1-Faise responsable da eliminación dos residuos que se xeran as actividades no medio natural. [CSC CAA]</p> <p>5º-EFB6.4.2-Utiliza os espazos naturais respectando a flora e a fauna do lugar. [CSC CAA]</p>
5º	EF	a,b,k	<p>EF-B6.5-Desenvolvemento das habilidades motrices básicas, xenéricas e específicas e da condición física, participando en xogos predeportivos e en predeportes. Recoñecer e valorar a posibilidade de cambiar as regras de xogo (espazos, materiais, tempos...) para adaptalas ás necesidades do grupo.</p>		

			EF-B6.6- Uso adecuado das estratexias básicas dos xogos relacionadas coa cooperación, a oposición e a cooperación-oposición.		
5º	EF	k,l,n,o	<p>EF-B6.7-Iniciación ao deporte de orientación (colexio, parque, medio natural). Toma de contacto co compás. Participación na organización e desenvolvemento de xogos de orientación.</p> <p>EF-B6.8-Práctica responsable de actividades físicas lúdicas e deportivas nas saídas á contorno natural de Galicia.</p> <p>EF-B6.9-Coñecemento, goce, coidado e valoración da natureza.</p>		

Perfil competencial

BLOQUE 1: Contidos comúns en Educación Física

ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCT	CSIEE
6º-EFB1.1.1 - Adopta unha actitude crítica ante as modas e a imaxe corporal dos modelos publicitarios.		x	x				x
6º-EFB1.1.2 - Explica aos seus compañeiros e compañeiras as características dun xogo practicado na clase e o seu desenvolvemento.	x	x	x				
6º-EFB1.1.3 - Recoñece e cualifica negativamente as condutas inapropiadas que se producen na práctica ou nos espectáculos deportivos.		x	x				x
6º-EFB1.1.4 - Demostra un nivel de autoconfianza axeitada ás súas capacidades.		x	x				x
6º-EFB1.2.1 - Utiliza as novas tecnoloxías para localizar e extraer a información que se lle solicita.		x	x				x
6º-EFB1.2.2 - Presenta os seus traballos atendendo as pautas proporcionadas, con orde, estrutura e limpeza, e utilizando programas de presentación.			x	x			
6º-EFB1.2.3 - Expón as súas ideas de forma coherente e exprésase de forma correcta en diferentes situacións e respecta as opinións dos e das demais.	x		x	x			
6º-EFB1.3.1 - Participa activamente nas actividades propostas buscando unha mellora da competencia motriz.	x	x					

ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCT	CSIEE
6º-EFB1.3.2 - Demuestra autonomía e confianza en diferentes situacións, resolvendo problemas motores con espontaneidade e creatividade.		x	x				
6º-EFB1.3.3 - Incorpora nas súas rutinas o coidado e hixiene do corpo.		x	x				x
6º-EFB1.3.4 - Participa na recollida e organización de material utilizado nas clases.	x						
6º-EFB1.3.5 - Acepta formar parte do grupo que lle corresponda e o resultado das competicións con deportividade.	x		x				
6º-EFB1.3.6 - Recoñece e respecta as normas de educación viaria en contornos habituais e non habituais.	x		x				
TOTAL	6	8	11	2			5

BLOQUE 2: O corpo: imaxe e percepción

ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCT	CSIEE
6º-EFB2.1.1 - Respecta a diversidade de realidades corporais e de niveis de competencia motriz entre os nenos e nenas da clase.		x	x				
6º-EFB2.1.2 - Toma de conciencia das esixencias e valoración do esforzo que comportan as aprendizaxes de novas habilidades.		x	x				x
TOTAL		2	2				1

BLOQUE 3: Habilidades motrices

ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCT	CSIEE
6º-EFB3.1.1 - Adapta os desprazamentos a diferentes tipos de contornos e de actividades físico-deportivas e artístico-expresivas axustando a súa realización aos parámetros espazo-temporais e mantendo o equilibrio postural.		x	x		x		x
6º-EFB3.1.2 - Adapta a habilidade motriz básica de salto a diferentes tipos de contornos e de actividades físico-deportivas e artístico-expresivas, axustando a súa realización aos parámetros espazo-temporais e mantendo o equilibrio postural.		x	x				x
6º-EFB3.1.3 - Adapta as habilidades motrices básicas de manipulación de obxectos (lanzamento, recepción, golpeo etc.) a diferentes tipos de contornos e de actividades físico-deportivas e artístico-expresivas, aplicando correctamente os xestos e utilizando os segmentos dominantes e non dominantes.		x	x				x
6º-EFB3.1.4 - Aplica as habilidades motrices de xiro a diferentes tipos de contornos e de actividades físico-deportivas e artístico-expresivas, tendo en conta os tres eixes corporais e os dous sentidos, e axustando a súa realización aos parámetros espazo-temporais e mantendo o equilibrio postural.		x	x		x		x
6º-EFB3.1.5 - Mantén o equilibrio en diferentes posicións e superficies.		x	x				x
6º-EFB3.1.6 - Realiza e propón actividades físicas e xogos no medio natural ou en contornos non habituais, adaptando as habilidades motrices á diversidade e incerteza procedente do contorno e ás súas posibilidades.		x	x				x
TOTAL		6	6		2		6

BLOQUE 4: Actividades físicas artístico expresivas

ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCT	CSIEE
6º-EFB4.1.1 - Representa personaxes, situacións, ideas, sentimentos, utilizando os recursos expresivos do corpo individualmente, en parellas ou en grupos.		x	x		x		
6º-EFB4.1.2 - Representa ou expresa de forma creativa movementos a partir de estímulos rítmicos ou musicais, individualmente, en parellas ou grupos.		x	x		x		
6º-EFB4.1.3 - Coñece, propón e leva a cabo bailes e danzas representativas da cultura galega e doutras culturas, seguindo unha coreografía establecida.		x	x		x		x
6º-EFB4.1.4 - Constrúe e leva a cabo composicións grupais en interacción cos compañeiros e compañeiras utilizando os recursos expresivos do corpo e partindo de estímulos musicais, plásticos ou verbais.		x	x		x		
6º-EFB4.2.1 - Identifica a capacidade física básica implicada de forma máis significativa nas actividades expresivas.		x	x			x	
6º-EFB4.2.2 - Recoñece a importancia do desenvolvemento das capacidades físicas para a mellora das habilidades motrices implicadas nas actividades artístico-expresivas.		x	x			x	
TOTAL		6	6		4	2	1

BLOQUE 5: Actividade física e saúde

ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCT	CSIEE
6º-EFB5.1.1 - Interésase por mellorar as capacidades físicas.			x				x

ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCT	CSIEE
6º-EFB5.1.2 - Relaciona os principais hábitos de alimentación coa actividade física (horarios de comidas, calidade/cantidade dos alimentos inxeridos etc.).		x	x			x	
6º-EFB5.1.3 - Recoñece os efectos beneficiosos do exercicio físico para a saúde e os prexudiciais do sedentarismo, dunha dieta desequilibrada e do consumo de alcohol, tabaco e outras substancias.		x	x				x
6º-EFB5.1.4 - Adopta e promove hábitos posturais axeitados na súa vida cotiá e na práctica da actividade física, recoñecendo a súa importancia para saúde.	x	x	x				
6º-EFB5.1.5 - Realiza os quecementos de forma autónoma e sistemática, valorando a súa función preventiva.		x	x				x
6º-EFB5.2.1 - Mostra unha mellora global con respecto ao seu nivel de partida das capacidades físicas orientadas á saúde.		x	x				x
6º-EFB5.2.2 - Identifica a súa frecuencia cardíaca e respiratoria, en distintas intensidades de esforzo.		x	x			x	
6º-EFB5.2.3 - Adapta a intensidade do seu esforzo ao tempo de duración da actividade.		x	x				x
6º-EFB5.2.4 - Identifica o seu nivel comparando os resultados obtidos en probas de valoración das capacidades físicas e coordinativas cos valores correspondentes á súa idade		x	x			x	x

ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCT	CSIEE
6º-EFB5.3.1 - Explica e recoñece as lesións e enfermidades deportivas máis comúns, así como as accións preventivas e os primeiros auxilios.	x	x	x			x	
TOTAL	2	9	10			4	6

BLOQUE 6. Os xogos e actividades deportivas

ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCT	CSIEE
6º-EFB6.1.1 - Utiliza os recursos adecuados para resolver situacións básicas de táctica individual e colectiva en diferentes situacións motrices.		x	x				x
6º-EFB6.1.2 - Realiza combinacións de habilidades motrices básicas axustándose a un obxectivo e a uns parámetros espazo-temporais.		x	x				x
6º-EFB6.2.1 - Expón as diferenzas, características e/ou relacións entre xogos populares, deportes colectivos, deportes individuais e actividades natureza.	x	x	x		x		
6º-EFB6.2.2 - Recoñece a riqueza cultural, a historia e a orixe dos xogos e os deportes tradicionais de Galicia.	x	x	x		x		
6º-EFB6.2.3 - Realiza e pon en valor distintos xogos e deportes tradicionais de Galicia respectando os principios e regras específicas destes.		x	x		x		
6º-EFB6.3.1 - Identifica a capacidade física básica implicada de forma máis significativa nos exercicios.		x	x			x	

ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE	CCL	CSC	CAA	CD	CCEC	CMCT	CSIEE
6º-EFB6.3.2 - Recoñece a importancia do desenvolvemento das capacidades físicas para a mellora das habilidades motrices.		x	x			x	
6º-EFB6.3.3 - Distingue na práctica de xogos e deportes individuais e colectivos estratexias de cooperación e de oposición.		x	x			x	
6º-EFB6.3.4 - Describe os exercicios realizados, usando os termos e coñecementos que sobre o aparello locomotor se desenvolven na área de Ciencias da natureza.	x	x	x			x	
6º-EFB6.4.1 - Faise responsable da eliminación dos residuos que se xeran as actividades no medio natural		x	x				
6º-EFB6.4.2 - Utiliza os espazos naturais respectando a flora e a fauna do lugar.		x	x				
TOTAL	3	11	11		3	4	2

EDUCACIÓN PLÁSTICA

Obxectivos	Contidos	Crterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
BLOQUE 1. EDUCACIÓN AUDIOVISUAL			
j e	B1.1. Indagación sobre as posibilidades plásticas dos elementos naturais e o seu uso con fins expresivos.	B1.1. Distinguir as diferenzas fundamentais entre as imaxes fixas e en movemento, clasificándoas seguindo patróns aprendidos.	EPB1.1.1. Recoñece as imaxes fixas e en movemento e clasifícaaas EPB1.1.2. Debuxa aspectos da vida cotiá.
j e	B1.2. Exploración das posibilidades de materiais, texturas, formas, cores etc. sobre diferentes soportes. B1.3. Análise da interrelación dos códigos e a intencionalidade comunicativa. B1.4. Interese por aplicar ás representacións plásticas os descubrimentos obtidos na exploración de materiais. B1.5. Exploración das posibilidades expresivas da liña segundo a forma, a dirección, a situación espacial e a sensación de movemento e de repouso.	B1.2. Identificar e describir os materiais, utensilios e soportes, texturas, formas e cores; comprobando as posibilidades que achegan para a creación artística.	EPB1.2.1. Identifica os recursos e os materiais utilizados para elaborar unha obra. EPB1.2.2. Analiza as posibilidades de materiais, texturas, formas e cores aplicadas sobre diferentes soportes.
j e	B1.6. Documentación, rexistro e valoración de formas artísticas e artesanais representativas da expresión cultural.	B1.3. Aproximarse á lectura, análise e interpretación da arte e as imaxes fixas e en movemento nos seus contextos culturais e históricos, comprendendo,	EPB1.3.1 . Coñece a evolución da fotografía desde o branco/negro á cor, do formato papel ao dixital, e valora as posibilidades que proporciona a tecnoloxía.

Obxectivos	Contidos	Crterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
BLOQUE 1. EDUCACIÓN AUDIOVISUAL			
	B1.7. Realización de fotografías (enfoque e planos) para enriquecer un informe, para recoller actividades de centro, para ilustrar unha noticia,...	de maneira crítica, o significado e función social, sendo capaz de elaborar imaxes novas a partir dos coñecementos adquiridos.	EPB 1.3.2. Realiza fotografías utilizando medios tecnolóxicos, analizando, a posteriori, se o encadre é o máis axeitado para o propósito inicial. EPB 1.3.3. Recoñece os diferentes temas da fotografía.
BLOQUE 2. EXPRESIÓN ARTÍSTICA			
j e	B2.1. Uso de texturas para caracterizar imaxes e obxectos, e para o tratamento de imaxes dixitalizadas. B2.2. Preparación de documentos propios da comunicación artística: carteis, programas e guías. B2.3. Disposición á orixinalidade e á espontaneidade á hora de plasmar ideas.	B2.1. Experimentar coas imaxes como unha ferramenta para deseñar documentos de información e comunicación (carteis, guías, folletos etc.)	EPB2.1.1. Realiza composicións que transmitan emocións e sensacións básicas, utilizando distintos elementos e recursos para os axustar ás necesidades. EPB2.1.2. Busca un cartel e confecciona o seu propio anuncio.
j e a	B2.4. Comparación entre as formas que a representación do espazo adopta en diferentes áreas ou ámbitos, como mapas de estradas, guías, pintura de paisaxes e	B2.2. Realizar planos, mapas e carteis, individualmente e en grupo; manexando as ferramentas básicas do debuxo xeométrico.	EPB2.2.1. Confecciona planos, e mapas simples coa axuda das ferramentas básicas, individualmente e en grupo. EPB2.2.2. Utiliza e manexa os elementos que estruturan o espazo gráfico (cuadrícula).

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
BLOQUE 1. EDUCACIÓN AUDIOVISUAL			
	<p>planos.</p> <p>B2.5. Construción de estruturas e transformación de espazos usando noicións métricas e de perspectiva.</p> <p>B2.6. Establecemento de revisións e reflexión sobre o traballo.</p>		<p>EPB2.2.3. Participa nas actividades propostas e amosa interese por elas, colaborando sempre que se trate dun traballo en grupo</p>
j e	<p>B2.7. Análise das formas de representación de volumes no plano segundo o punto de vista ou a situación no espazo.</p> <p>B2.8. Representación con distinta intencionalidade de formas abertas e pechadas, e dos límites e contornos e superficies.</p>	<p>B2.3. Imaxinar, debuxar e elaborar obras tridimensionais con diferentes materiais.</p>	<p>EPB2.3.1. Representa con claroscuro a sensación espacial de composicións volumétricas.</p>
			<p>EPB2.3.2. Experimenta coa superposición de planos para crear volume.</p>
			<p>EPB2.3.3. Utiliza a liña horizontal como elemento expresivo para proporcionar sensación de profundidade.</p>
			<p>PB2.3.4. Combina e analiza as cores para as utilizar correctamente na composición.</p>
			<p>EPB2.3.5. Aproveita a diferenza das texturas achegadas polos lapis de cores e as ceras.</p>
			<p>EPB2.3.6. Constrúe obxectos tridimensionais.</p>
j h	<p>B2.9. Uso de texturas para caracterizar obxectos e imaxes.</p>	<p>B2.4. Representa, de forma persoal, ideas, accións e situacións valéndose dos elementos que configuran a</p>	<p>EPB2.4.1. Debuxa formas, figuras e elementos do contexto con dimensións, proporcións, cores e tamaños axeitados.</p>

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
BLOQUE 1. EDUCACIÓN AUDIOVISUAL			
	<p>Aplicación da posibilidade expresiva da liña, segundo a forma, a dirección, a situación no espazo e a sensación de movemento ou repouso.</p> <p>B2.11. Recreación de espazos imaxinados aplicando conceptos básicos de composición, equilibrio e proporción.</p>	<p>linguaxe visual.</p>	<p>EPB2.4.2. Organiza os espazos das súas producións bidimensionais, utilizando conceptos básicos de composición, equilibrio e proporción.</p> <p>EPB2.4.3. Analiza e compara as texturas naturais e artificiais, así como as texturas visuais e táctiles, sendo capaz de realizar traballos artísticos utilizando estes coñecementos.</p> <p>EPB2.4.4. Distingue o tema ou xénero de obras plásticas.</p> <p>EPB2.4.5. Realiza imaxes humanas, animais e casas, partindo dun bosquejo.</p>
<p>a</p> <p>b</p> <p>c</p>	<p>B2.12. Constancia e esixencia progresiva no proceso de realización de tarefas plásticas aplicando estratexias creativas e respectando as normas previamente establecidas.</p> <p>B2.13. Seguimento das normas e das instrucións de manexo e conservación de instrumentos, materiais e espazos.</p> <p>B2.14. Asunción de responsabilidades no traballo individual e colectivo.</p>	<p>B2.5. Participar con interese, coidando e respectando o material, os utensilios e os espazos, desenvolvendo a iniciativa e a creatividade, respectando as normas e as regras previamente establecidas.</p>	<p>EPB2.5.1. Valora os elementos e os recursos empregados para conseguir o efecto que máis se axuste ao resultado final.</p> <p>EPB2.5.2. Coida e respecta os materiais, os utensilios e os espazos utilizados.</p> <p>EPB2.5.3. Participa e amosa interese polas actividades propostas, colaborando na recollida e na organización do material.</p>

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
BLOQUE 1. EDUCACIÓN AUDIOVISUAL			
h b	<p>B2.15. Elaboración de deseños previos á realización dunha obra para chegar ao resultado final con orde e limpeza.</p> <p>B2.16. Establecemento de protocolos de organización, orde, limpeza e presentación.</p>	B2.6. Amosar interese polo traballo, apreciando e valorando a correcta realización de actividades e a presentación.	EPB2.6.1. Completa e realiza os debuxos utilizando os coñecementos aprendidos.
			EPB2.6.2. Presenta as tarefas con orde e limpeza respectando as normas e indicacións establecidas.
			EPB2.6.3. Amosa interese polo traballo e a aplicación, apreciando a correcta realización dos exercicios e actividades.
i j	B2.17. Documentación sobre producións artísticas nos medios audiovisuais e nas tecnoloxías da información e da comunicación para un sinxelo tratamento das imaxes, o deseño, a animación e a difusión dos traballos elaborados.	B2.7. Utilizar e manexar as tecnoloxías da información e da comunicación como medio de información, investigación e deseño.	EPB2.7.1. Emprega as novas tecnoloxías para se iniciar no deseño dixital, no tratamento de imaxes ou na animación.
BLOQUE 3. DEBUXO XEOMÉTRICO			
h j	<p>B3.1. Exploración das posibilidades da liña recta para iniciar os traballos de xeometría.</p> <p>B3.2. Seguimento de normas e das instrucións de manexo das ferramentas básicas do debuxo técnico.</p>	B3.1. Coñecer e utilizar as ferramentas básicas do debuxo xeométrico.	EPB3.1.1 Coñece e usa as principais ferramentas básicas do debuxo xeométrico (regra, escuadro, cartabón, semicírculo etc.)
			EPB3.1.2. Utiliza o trazado de rectas paralelas.
			EPB3.1.3. Traza ángulos rectos, de 30 e de 60 graos utilizando as ferramentas básicas.
			EPB3.1.4. Manexa os efectos visuais da perspectiva para debuxar triángulos e cuadriláteros.

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
BLOQUE 1. EDUCACIÓN AUDIOVISUAL			
			EPB3.1.5. Representa e aplica adecuadamente o eixe de simetría.
			EPB3.1.6. Representa formas xeométricas con precisión e coa axuda da cuadrícula e as ferramentas básicas.

EDUCACIÓN PLÁSTICA

Competencias clave	Estándares de aprendizaxe
CCL -CCEC-CSC	Observa e explica aspectos, calidades e características das obras artísticas seguindo un protocolo.
CCEC-CCL	Utiliza a observación e a percepción visual para interpretar imaxes.
CCEC-CAA	Reflexiona sobre o proceso de elaboración dunha composición plástica.
CCEC-CCL	Recoñece materiais e recursos plásticos nas imaxes e nas composicións plásticas.
CCEC-CCL	Aprecia as diferenzas entre as formas xeométricas do seu contexto próximo.
CCEC-CCL	Analiza as posibilidades de texturas, formas, cores e materiais aplicados sobre soportes distintos.
CCEC-CAA	Analiza de maneira sinxela e utilizando a terminoloxía axeitada imaxes fixas atendendo ao tamaño, ao formato e aos

	elementos básicos (puntos, rectas, planos, cores, luz e función).
CCEC-CAA	Coñece a evolución da fotografía desde o branco e negro á cor, do formato de papel ao dixital, e valora as posibilidades que trae consigo a fotografía.
CCEC-CAA	Recoñece os temas da fotografía.
CCEC-CAA	Recoñece o cine de animación como un xénero do cine e comenta o proceso empregado para a creación, a montaxe e a difusión dunha película de animación, realizado tanto coa técnica tradicional como coa técnica actual.
CCEC-CAA	Secuencia unha historia en viñetas nas que incorpora imaxes e textos, seguindo o patrón do cómic.
CCEC-CAA	Manexa programas informáticos sinxelos de elaboración e retoques de imaxes dixitais (copiar, pegar, modificar tamaño, cor, brillo, contraste, ...) que lle serven para a ilustración de textos.
CCEC-CAA	Utiliza as técnicas de debuxo e/ou pictóricas máis axeitadas para as súas creacións, manexando os materiais e instrumentos de forma adecuada, coidando o material e o espazo de uso.
CCEC-CAA	Fai composicións que transmiten emocións básicas (calma, violencia, alegría, tristura etc.) coa axuda de diversos recursos para cada caso (claroscuro, puntos, liñas, cores etc.).
CCEC-CAA	Debuxa obxectos cotiáns, ideas, accións e situacións.
CCEC-CAA-CL	Distingue e explica as características da cor en canto a súa luminosidade, tono e saturación, aplicándoas cun propósito concreto nas súas producións.
CCEC-CAA	Debuxa formas, figuras e elementos do contexto con dimensións, proporcións, tamaños e cores axeitadas (paisaxe, bodegón etc.).

CCEC-CAA	Representa con claroscuro a sensación espacial de composicións volumétricas sinxelas.
CCEC-CAA	Utiliza a liña horizontal como elemento expresivo para proporcionar sensación de profundidade.
CSC-CCEC	Recoñece, respecta e valora as manifestacións artísticas máis importantes do patrimonio cultural e artístico español, nomeadamente aquelas que foron declaradas Patrimonio da Humanidade
CD-CCEC	Utiliza as tecnoloxías da información e da comunicación como fonte de información e documentación para a creación de producións propias.
CD-CCED	Manexa programas informáticos sinxelos de elaboración e retoques de imaxes dixitais (copiar, pegar; modificar tamaño, cor, brillo, contraste etc.) que serven para a ilustración de textos.
CD	Elabora e prepara documentos propios da comunicación artística (carteis, guías ou programas).
CCEC-CAA	Produce obras plásticas, logo de escoller as técnicas e os instrumentos máis axeitados para conseguir unha finalidade determinada.
CSC-CCEC	Amosa interese polo traballo individual e colabora no grupo para a consecución dun fin colectivo, respectando as iniciativas de cada compañeiro ou compañeira.
CSC-CCEC-CAA	Participa con interese nas actividades propostas, apreciando a realización correcta, precisa, ordenada e limpa dos exercicios e das actividades.
CCEC-CAA- CMCCT	Identifica os conceptos de horizontalidade e verticalidade, e utilízalos nas súas composicións con fins expresivos.
CCEC-CAA-	Traza rectas paralelas e perpendiculares, usando o escuadro e o cartabón

CMCCT	
CCEC-CMCCT	Utiliza a regra considerando o milímetro como unidade de medida habitual aplicada ao debuxo técnico.
CCEC-CMCCT	Suma e resta segmentos utilizando a regra e o compás.
CMCCT-CCEC	Calcula graficamente a mediatriz dun segmento utilizando a regra e o compás.
CMCCT-CCEC	Traza círculos co compás coñecendo o raio.
CCEC-CAA-CMCCT	Divide a circunferencia en dúas, tres, catro e seis partes iguais, utilizando o material propio do debuxo técnico.
CCEC-CAA	Continúa series con motivos xeométricos (rectas e curvas) utilizando unha cuadrícula propia facilitada cos instrumentos propios do debuxo técnico.

6. TEMPORALIZACIÓN

A pesar de que o tempo de duración de cada unidade polo xeral, é de quince días temos que resaltar que toda temporalización será claramente indicativa e a súa flexibilidade debe ser un principio indiscutible. Ademais coa temporalización intentamos que todas as nosas previsións de traballo se axusten realmente ao tempo dispoñible para a programación que se está desenvolvendo.

MATERIA	TRIMESTRE	UNIDADES
MATEMÁTICAS	1º TRIMESTRE	<ol style="list-style-type: none">1. Números naturales. Suma y resta2. Multiplicación y división de números naturales3. Múltiplos y divisores4. Fracciones5. Operaciones con fracciones6. Números decimales
	2º TRIMESTRE	<ol style="list-style-type: none">7. Operaciones con números decimales8. Longitud y superficie9. Masa y capacidad10. Rectas y ángulos11. Sistema sexagesimal
	3º TRIMESTRE	<ol style="list-style-type: none">12. Figuras planas13. Movimientos en el plano y áreas de figuras planas14. Cuerpos geométricos15. Estadística y probabilidad

MATERIA	TRIMESTRE	UNIDADES
CIENCIAS NATURAIS	1º TRIMESTRE	1. Os seres vivos 2. As plantas 3. Animais vertebrados 4. Animais invertebrados
	2º TRIMESTRE	5. Os ecosistemas 6. A función de nutrición no ser humano 7. Os alimentos 8. As funcións de relación e reprodución no ser humano
	3º TRIMESTRE	9. A materia 10. Os recursos naturais 11. As máquinas eléctricas 12. Avances técnicos

MATERIA	TRIMESTRE	UNIDADES
CIENCIAS SOCIAIS	1º TRIMESTRE	1. O universo e a Terra 2. A representación da terra 3. O clima no mundo 4. Clima e paisaxe de España e Galicia
	2º TRIMESTRE	5. Organización política e territorial de España e Galicia 6. A poboación de España e Galicia 7. A Idade Media
	3º TRIMESTRE	8. A Idade Moderna 9. Visita cultural

MATERIA	TRIMESTRE	UNIDADES
LINGUA GALEGA	1º TRIMESTRE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Canto me alegro de verte! 2. E ti como es? 3. Soñemos 4. Non me veñas con ese conto
	2º TRIMESTRE	<ol style="list-style-type: none"> 5. Pola mañá cedo 6. Ummmm que rico! 7. Abre o pano! 8. Querido diario!
	3º TRIMESTRE	<ol style="list-style-type: none"> 9. Grande coma un mundo 10. Como é a tua casa? 11. A conxugar! 12. O país dos mouros
MATERIA	TRIMESTRE	UNIDADES
LENGUA CASTELLANA	1º TRIMESTRE	<ol style="list-style-type: none"> 1. El arte de la deducción 2.El porqué de los nombres 3.Mejor sin miedo 4.Cuestión de energía
	2º TRIMESTRE	<ol style="list-style-type: none"> 5. Érase una vez 6. Fantasía y realidad 7.Personas extraordinarias 8.A otro con ese cuento
	3º TRIMESTRE	<ol style="list-style-type: none"> 9. Momentos inolvidables 10. Ecos de otras épocas 11.¡ Arriba el telón ! 12. Reírse de uno mismo

MATERIA	TRIMESTRE	UNIDADES
VALORES	1º TRIMESTRE	1. Sae da coiraza 2.A unión fai a forza
	2º TRIMESTRE	3. A arma máis poderosa 4. Todos iguais, todos distintos
	3º TRIMESTRE	5. Cóidame, cóidate 6.Unha volta polo libro, atreveste?

MATERIA	TRIMESTRE	UNIDADES
EDUCACIÓN FÍSICA	1º TRIMESTRE	1. Cualidades físicas básicas 2. Actividades de expresión corporal 3. O xogo
	2º TRIMESTRE	4. Bádminton 5. Voleibol 6. Baloncesto
	3º TRIMESTRE	7. Deportes alternativos 8. Xogos populares e tradicionais 9. o xogo cooperativo

7. METODOLOXÍA

7.1 METODOLOXÍA XERAL E ESPECÍFICA

O carácter multidisciplinar de moitas das competencias afástase da concepción do currículo como un conxunto de compartimentos estancos entre as diversas áreas e materias e por iso require unha coordinación de actuacións docentes onde o traballo en equipo debe ser unha constante.

O desenvolvemento de competencias vai acompañado dunha práctica pedagóxica esixente tanto para o alumnado como para o profesorado. Para o alumnado, porque se debe implicar na aprendizaxe e debe adquirir as habilidades que lle permitan construír os seus propios esquemas explicativos para comprender o mundo no que vive, construír a súa identidade persoal, interactuar en situacións variadas e continuar aprendendo.

O docente deberá buscar situacións próximas aos alumnos para que estes poidan aplicar en diferentes contextos os contidos dos catro saberes que forman cada unha das competencias (saber, saber facer, saber ser e saber estar). Así mesmo, creará contextos e situacións que representen retos para os alumnos; que os inviten a cuestionarse os seus saberes actuais; que os obriguen ampliar a súa perspectiva e a contrastar os seus pareceres cos dos seus compañeiros, a xustificar e a interpretar con rigor, etc.

Para traballar as competencias clave relacionadas co dominio emocional e as habilidades sociais terán un especial protagonismo as actividades de planificación e execución de tarefas en grupo que favorezan o diálogo, a escoita, a cooperación e a confrontación de opinións.

Seguindo estas premisas, o proceso de ensinanza e aprendizaxe cumprirá os seguintes requisitos:

- Partir do nivel de desenvolvemento do alumnado e das súas aprendizaxes previas (avaliación inicial), para construír, a partir de aí, outras aprendizaxes que favorezan e melloren o devandito nivel de desenvolvemento.
- Asegurar a construción de aprendizaxes significativas a través da mobilización dos seus coñecementos previos e da memorización comprensiva, dosificando e estruturando os novos contidos conceptuais a través de mapas, esquemas
- Posibilitar que os alumnos realicen aprendizaxes significativas por si solos.
- Fomentar a reflexión persoal sobre o realizado e a elaboración de conclusións con respecto ao que se aprendeu, de modo que o alumno/a poida analizar o seu progreso respecto dos seus coñecementos.
- Favorecer situacións nas que os alumnos deben actualizar os seus coñecementos.
- Proporcionar situacións de aprendizaxe que teñen sentido para os alumnos, co fin de que resulten motivadoras.

METODOLOXÍA ACTIVA

Supón atender dous aspectos intimamente relacionados:

Integración activa dos alumnos na dinámica xeral da aula e na adquisición e configuración das aprendizaxes.

Participación no deseño e desenvolvemento do proceso de ensinanza e aprendizaxe.

METODOLOXÍA MOTIVADORA

- Creando situacións que conecten cos seus intereses e expectativas, partindo das súas propias experiencias.

- Propiciando un clima de comunicación, cooperación e harmonía nas relacións.

- Espertando unha motivación intrínseca que potencie o gusto por aprender.

coherencia co exposto, aplicaremos:

AUTONOMÍA NA APRENDIZAXE

Como consecuencia dos dous puntos anteriores, concrétase nos seguintes aspectos:

- A utilización dunha linguaxe sinxela, clara e estruturada na presentación dos novos contidos.
- A gradación das actividades, cuxa xerarquización varía segundo a natureza de cada programa, aparecendo en último lugar as que requiren un maior grao de habilidade e autonomía.

A énfase nos procedementos e técnicas de aprendizaxe, que inclúen unha reflexión sobre os contidos obxecto de estudo e unha revisión final.

Con todo o anterior débese facilitar:

a) A conexión co nivel de desenvolvemento real e potencial dos alumnos e das alumnas, atendendo ás súas diferenzas individuais e partindo do próximo para chegar ao afastado. Esta atención á diversidade requirirá a elaboración de programas específicos que asuman a función compensadora que pretende a Educación Primaria.comunicación a través do diálogo e a apertura a outras formas de pensar e obrar.

b) comunicación a través do diálogo e a apertura a outras formas de pensar e obrar.

c) Un clima afectivo rico en vivencias baseadas no respecto mutuo, que procure a motivación necesaria para espertar, manter e incrementar o interese dos alumnos e das alumnas.

d) O progreso do xeral ao particular, de forma cíclica, en función do pensamento globalizado do alumno e da alumna, integrando as áreas coa formulación de contidos conceptuais, procedementais e actitudinais comúns, tendo en conta a transversabilidade do currículo.

e) A adaptación da acción educativa ás diferenzas persoais (capacidade, intereses e ritmo de aprendizaxe), como base do desenvolvemento integral e autónomo.

f) O espírito de grupo co exercicio da participación e a cooperación, practicando a aprendizaxe grupal, a interacción e a interrelación de iguais e de discente e docente.

g) A organización de contidos, de xeito que exista harmonía entre as metas e os medios que se utilizan para acadalas.

h) A actividade constante do alumno e da alumna, xa que se entende como ferramenta básica da aprendizaxe autorregulada.

i) A flexibilidade adecuada nas diversas situacións de aprendizaxe, tanto na selección da metodoloxía máis aconsellable en cada caso como nos aspectos organizativos espazo-temporais.

l) A aprendizaxe construtivo-significativa, partindo da consolidación do saber anterior e do reforzo daquel que permita enlazar os organizadores previos co novo coñecemento que se debe adquirir.

m) O xogo como elemento motivador fundamental na construción da moralidade, xa que regula o paso da heteronomía á autonomía persoal e social.

n) A creatividade de alumnos e de alumnas e de docentes, como forma diversificada e enriquecedora de comunicación.

ñ) O tránsito desde a formación de conceptos e a aplicación de procedementos á construción de hábitos e á definición de actitudes, que culmine a consolidación de valores e o respecto polas normas.

o) O contacto escola-familia como marco afectivo-efectivo de relacións e, por extensión, de toda a comunidade educativa.

7.2 MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

Relación dos diversos materiais e recursos didácticos :

- Ordenador persoal
- Libros de texto.
- Libros dixitais interactivos ; editorial netex e a editorial planeta.
- Murais.
- Recursos multimedia (secuencias por bloques temáticos).
- Material funxible.
- Material manipulable e experimental propio da área.
- Recursos educativos (Internet).
- Encerado dixital.
- Materiais para a educación emocional.

Recursos Organizativos

A organización dos recursos materiais e persoais son un elemento básico para facer posible o desenvolvemento do proceso de aprendizaxe-ensino. Algunhas das decisións máis relevantes no uso dos recursos didácticos e organizativos serán:

Establecer os mecanismos de coordinación de responsabilidades educativas (os instrumentos, os espazos e tempos de dita coordinación). Estableceranse as responsabilidades da comisión de coordinación pedagóxica, dos departamentos didácticos e dos equipos docentes en todas as medidas de atención á diversidade.

Definición dos principios xerais sobre metodoloxía e didáctica para a atención á diversidade. Definición dos criterios para a asignación dos espazos e para a distribución dos tempos na organización das medidas de atención á diversidade.

En relación coa organización dos espazos: atenderanse tanto os procesos educativos que favorecen a individualización da aprendizaxe como aqueles que son máis socializadores. Primeiro, en relación cos espazos comúns (corredores, patios, aseos, biblioteca, aulas de usos múltiples, laboratorios...) procurarase que sexan accesibles para todos os alumnos que presenten deficiencias de calquera tipo... Segundo, o interior da aula habitual deberá facilitar a realización dunha diversidade de actividades. O mobiliario será adaptado, lixeiro e funciona

En relación coa distribución dos tempos: en canto ao horario dos alumnos: aínda respectando as normas impostas desde a administración educativa, a atención á diversidade esixe certa flexibilidade para agrupar horas de clase distintas das ordinarias. Deste xeito facilítase a realización de actividades interdisciplinares, de agrupamentos flexibles de reforzo, profundizacións, etc. A coordinación do profesorado é un dos factores clave na organización e a eficacia da atención á diversidade. Aínda que, as previsións de traballo na aula e no centro escolar axustaranse realmente ó tempo disponible.

Establecer os criterios para a organización e a selección dos materiais curriculares e outros recursos didácticos necesarios para a atención á diversidade.

En relación coa organización dos materiais curriculares para o alumnado (libros cartografía, material de laboratorio, instrumentos musicais, material para educación física...) deben terse en conta algúns criterios como: uso compartido por todos os alumnos, que non sexan discriminatorios, que sexan seguros e adaptados á idade dos alumnos, que non sexan prexudiciais para o medio ambiente...

Este curso 2021-2022 debido á situación derivada da COVID-19, como norma xeral non se compartirá ningún tipo de material. No caso de ter que compartilo, haberá que desinfectalo despois do seu uso.

En relación cos materiais curriculares para o profesorado: deben ser recursos útiles e prácticos para a elaboración e o desenvolvemento do proxecto curricular, e para a elaboración das programacións de aula. Debe terse en conta que estes materiais respecten a pluralidade de opcións didácticas que pode seguir o profesorado

Actividades

As actividades que se expoñan serán prioritariamente coherentes coa capacidade que intentamos desenvolver nos obxectivos. Ademais, é interesante que sexan motivadoras e adecuadas para os alumnos a quen van destinadas, así como que manteñan unha orde ou estruturación coherente co que pretenden conseguir.

Podemos pensar en diversos tipos de actividades:

- * De Introdución- motivación: han de introducir o interese dos alumnos polo que respecta á realidade que han de aprender.
- * De Coñecementos previos: son as que se realizan para coñecer as ideas, opinións, acertos ou erros conceptuais dos alumnos sobre os contidos que se vai a desenvolver.
- * De Desenvolvemento: son as que permiten coñecer os conceptos, procedementos ou as novas actitudes, e tamén as que permiten comunicar aos outros a tarefa feita.
- * De Síntese-resumen: son as que facilitan a relación entre os distintos contidos aprendidos e favorecen o enfoque globalizador.
- * De Consolidación: contrástanse as ideas novas coas previas dos alumnos e aplícanas aos aprendizaxes novos.
- * De Recuperación: prográmanse para os alumnos que non alcanzaron os coñecementos traballados.
- * De Ampliación: permiten continuar construíndo coñecemento aqueloutros alumnos que realizaron de xeito satisfactorio as actividades de desenvolvemento propostas.
- * De Avaliación: incluírían as actividades dirixidas á avaliación que non estivesen cubertas polas actividades dos tipos anteriores.

Resumindo, poderíanse agrupar en:

Actividades de Avaliación Inicial. Actividades deseñadas para avaliar os coñecementos previos do alumnado antes de iniciar o estudo de cada un dos temas.

Actividades de Reforzo e Ampliación. Actividades de reforzo e outra de ampliación permiten consolidar os coñecementos dos contidos do tema e ampliar algúns aspectos importantes.

Actividades de Avaliación Final. Seguindo o modelo das avaliacións de diagnóstico para a Educación Primaria permiten avaliar o nivel de logro de cada un dos Estándares de Aprendizaxe acadado polos alumnos.

8. AVALIACIÓN DO ALUMNADO

A avaliación deberá ser:

Continua e global, tendo en conta o progreso do alumno no conxunto das áreas do currículo.

Contémpnanse tres modalidades:

Avaliación inicial (ó inicio de curso).

Avaliación formativa.

Avaliación sumativa.

Individualizada, centrándose na evolución de cada alumno e na súa situación inicial e particularidades.

Integradora.

Orientadora, dado que achega ao alumno ou alumna a información precisa para mellorar a súa aprendizaxe e adquirir estratexias apropiadas.

Obxectivos

- Buscar a necesidade, a viabilidade, a idoneidade, a oportunidade, o aproveitamento e a rendibilidade do deseño e do desenvolvemento curricular.
- Actuar en función do alumno e da alumna, atendéndoos como persoas, tanto individual coma socialmente.
- Proporcionar datos de todos os participantes no proceso educativo: alumnado, docentes, deseños e desenvolvementos curriculares, etc., para poder decidir o que mellor conveña.
- Obter información cuantitativa e cualitativa sobre a asimilación do programa e, xa que logo, sobre a súa eficacia.
- Constatar que se van adquirindo e desenvolvendo as capacidades previstas nos obxectivos curriculares.
- Avaliar axeitadamente o aproveitamento docente-discente para poder orientalo da mellor maneira.

8.1. INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

Deben cumprir os seguintes requisitos:

- Ser moi variados, de modo que permitan avaliar os distintos tipos de capacidades e de contidos curriculares.
- Dar información concreta do que se pretende avaliar sen introducir variables

- Utilizar distintos códigos (verbais, icónicos, gráficos, numéricos, audiovisuais,...) de modo que se adecúen ás distintas aptitudes sen que o código obstaculice o contido que se pretende avaliar.
- Ser aplicables en situacións estruturadas da actividade escolar.
- Permitir avaliar a transferencia das aprendizaxes a contextos distintos daqueles nos que se adquiriron, comprobando así a súa funcionalidade.

Os instrumentos a utilizar serán os seguintes:

1. Observación sistemática

Escala de observación

Rexistro anecdótico persoal

2. Análise das producións dos alumnos

Monografías

Resumos

Traballos de aplicación e síntese

Caderno da clase

Textos escritos

Producións orais

3. Intercambios orais cos alumnos

Diálogo

Entrevista

Postas en común

4. Probas específicas (controis)

Obxectivas

Exposición dun tema

Resolución de exercicios

5. Portafolio de evidencias

8.2. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

A cualificación estará relacionada co grao de adquisición das competencias do alumno de quinto curso de EP, a través de todas as actividades que leve a cabo.

Esta proposta pode valer como referente:

	Criterios
1. Traballo autónomo (aula e outros espazos).	<ul style="list-style-type: none"> • Realización sen axuda externa. • Estimación do tempo empregado para resolver unha actividade. • Grao de adquisición de aprendizaxes básicas. • Orde e limpeza na presentación. • Caligrafía. • Destrezas.

	<ul style="list-style-type: none"> • Revisión do traballo antes de dalo por finalizado. • Valoración entre o traballo da clase e o da casa. • Creatividade. • ...
2. Probas orais e escritas.	<ul style="list-style-type: none"> • Valoración da aprendizaxe dos contidos. • Valoración dos procesos seguidos e dos resultados. • Expresión oral do procedemento seguido ao resolver unha actividade. Coherencia e adecuación. • Valoración do tempo empregado/tempo necesario para resolver unha actividade. • Orde, limpeza e estrutura do traballo presentado. • Caligrafía lexible. • Tempo de realización. • Destrezas. • ...
3. Actividades TIC.	<ul style="list-style-type: none"> • Uso adecuado e guiado do ordenador e dalgunha ferramenta telemática. • Utilización de Internet, de forma responsable e con axuda, para buscar información sinxela ou resolver unha actividade. • Tipo de participación (autónomo, con apoio ou ningunha). • Grao de elaboración da resposta. • Interese, motivación. • ...
4. Participación e seguimento das clases (intervencións orais, tipo de respostas...).	<ul style="list-style-type: none"> • Nivel e calidade das intervencións. • Mensaxe estruturada. • Uso de vocabulario apropiado. • Comportamento. • Esfuerzo. • Interese. • ...
5. Traballo cooperativo. Valoración individual e en grupo.	<ul style="list-style-type: none"> • Capacidade de traballo cooperativo. • Grao de comunicación cos compañeiros e compañeiras. • Resolución de conflitos. • Interese, motivación. • Creatividade. • Iniciativa. • Opinión persoal do traballo e de como se fixo. • ...
6. Arquivo de traballo individual.	<ul style="list-style-type: none"> • Presentación clara e ordenada. • Actualizado. • Razoamento da selección das producións que forman o arquivo. • ...

Avaliación Inicial: Valoraremos os coñecementos previos que se teñen sobre cada un dos aspectos avaliados establecendo se:

Son suficientes.

Se deben mellorar.

Se se descoñecen.

Avaliación Continua: O docente avaliará as actividades propostas no libro de texto e as Actividades de Reforzo e *Ampliación* a través dos estándares de aprendizaxe.

A avaliación de cada un dos estándares realizarase a partir dunha serie dos Subestándares de Aprendizaxe, concrecións dos Estándares de Aprendizaxe, que se avaliarán a través dos Indicadores de logro. Ditos indicadores avaliarán a adquisición de coñecementos e competencias en cinco niveis.

Avaliación Final: Realizarase unha Avaliación Final dos contidos.

A Avaliación realizarase igualmente a través dos Estándares de Aprendizaxe e os Indicadores de logro. O docente disporá dunha táboa na que se reúnen os Estándares de Aprendizaxe máis relevantes a avaliar en cada tema.

Tendo en conta os criterios, procedementos e instrumentos de avaliación, a ponderación da cualificación do alumnado realizarase tal como segue:

.Actitude:10%.

Actitude individual:

Respecta as normas e as persoas (compañeiros e mestres)

Presta atención

Amosa interese e esfórzase

Actitude co grupo:

Respecta aos compañeiros de grupo

Molesta aos compañeiros

Traballa correctamente en grupo

Traballo individual:

Remata as súas tarefas

Orden, presentación e limpeza

.Tarefas:30%

Realiza as actividades propostas .

.Probas:60%.

Realización de probas específicas:

Probos de avaliación orais ou escritas, que permitan cuantificar a consecución dos obxectivos marcados.

ASPECTOS DA AVALIACIÓN	PORCENTAXE NA CUALIFICACIÓN
Probos	60 %
Tarefas	30 %
Actitude e esforzo	10 %

Na área de **Educación Física**, ao ser un área con características específicas :

Execución de tarefas, actividades e esforzo : 70%

Actitude individual:

Nivel de execución das tarefas, exercicios e actividades físicas, expresivas e lúdico-deportivas.

Respecta as normas e as persoas (compañeiros e mestres).

Presta atención e amosa interese .

Realiza as actividades propostas na aula e se esforza buscando a superación das propias capacidades e limitacións .

Actitude co grupo:

Respecta aos compañeiros de grupo e traballa correctamente en grupo.

Amosa interese por axudar aos compañeiros/as .

Probas :20%.

Realización de probas específicas: execución física ou escritas, que permitan cuantificar a consecución dos obxectivos marcados.

Presentacións, traballos dixitais e actividades voluntarias:10%.

Realización de presentacións e traballos escritos sobre os contidos do curso coa plataforma eva edixgal.

ASPECTOS DA AVALIACIÓN	PORCENTAXE NA CUALIFICACIÓN
Probas	20 %
Execución de tarefas, actividades e esforzo	70 %
Presentacións, traballos dixitais e actividades voluntarias	10 %

Na área de **Educación Plástica**

Esfuerzo: 60%

- Realiza as actividades propostas na aula e se esforza buscando a superación das propias capacidades e limitacións .
- Respecta as normas.
- Presta atención e amosa interese .
- Respecta aos compañeiros de grupo e traballa correctamente en grupo.
- Axuda, colabora e non molesta aos compañeiros .

Realización das láminas: 40%

ASPECTOS DA AVALIACIÓN	PORCENTAXE NA CUALIFICACIÓN
Actitude e esforzo	60 %
Tarefas: láminas	40 %

8.3. AVALIACIÓN INICIAL DE DIAGNÓSTICO - 5º EDUCACIÓN PRIMARIA

A avaliación representa un dos pilares nos que se sustenta, ademáis da análise e a valoración dos logros acadados, a reflexión sobre o modo en que se desenvolven os procesos que nos levan a eles, o coñecemento das causas que poden estar facilitando ou dificultando eses procesos e a búsqueda de estratexias que axuden a melloralos. De ahí que a avaliación sexa un elemento clave para acadar una educación de calidade.

Debemos avaliar para mellorar os resultados da actividade educativa, polo tanto debe ser considerada como parte integrante do proceso educativo cunha función basicamente orientadora e de control da calidade.

Neste senso, estas probas de avaliación inicial de diagnóstico de competencia lingüística e matemática para o 5º nivel de E.P., pretenden ser un instrumento de diagnóstico para una posterior intervención, dado que o que se busca é detectar as dificultades de aprendizaxe e constatar en que elementos do currículo fallan. Partindo dos datos obtidos, deseñárase o reforzo educativo e os programas do proceso de ensino – aprendizaxe que se consideren precisos.

Estas probas aplicaranse na última semana de setembro e na primeira de outubro .

Teranse en conta os informes individualizados do curso anterior, as actividades individuais escritas e orais que se realicen e completárase con outros datos obtidos sobre o punto de partida desde que o alumno/a inicia as novas aprendizaxes.

Esta información será de especial relevancia para o deseño das medidas a adoptar en cada unidade didáctica, de forma que se repasen e introduzan os contidos non impartidos no curso anterior.

OBXECTIVOS

*Detectar as características dos alumnos-as da aula ao comezo do curso nalgúns contidos das competencias lingüísticas e matemáticas.

*Saber que alumnos presentan dificultades dende comezo do curso e cales son as súas carencias para posteriormente realizar con eles un programa de traballo.

*Informar ás familias sobre a situación inicial dos seus fillos-as para implicalos no proceso educativo.

ACTIVIDADES A REALIZAR

*Deseño das probas

*Diagnóstico global

*Corrección e recollida de resultados

*Análise dos resultados

*Diagnóstico individual

*Orientacións

*Seguimento

AVALIACIÓN INICIAL DE DIAGNÓSTICO

COMPETENCIA LINGÜÍSTICA:

Esta proba divídese en 4 bloques:

BLOQUE 1: Lectura: velocidade, entonación, fluidez e comprensión lectora.

BLOQUE 2: Dictado – Ortografía

BLOQUE 3: Expresión escrita

BLOQUE 4: Gramática

COMPETENCIA MATEMÁTICA:

Esta proba divídese en 4 bloques:

BLOQUE 1: Numeración

BLOQUE 2: Cálculo e operación

BLOQUE 3: Resolución de problemas.

Interpretación de datos

Tratamento da información.

BLOQUE4: Xeometría

9. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Ao longo desta programación didáctica terase en conta a atención á diversidade na aula. Así faremos unha análise e reflexión do seu grupo de alumnos/as aceptando que cada un ten os seus propios intereses, capacidades e necesidades. Polo tanto deberanse levar a cabo estratexias como: modificación dos tempos nas actividades de aprendizaxe adaptándose aos ritmos individuais de cada un; tamén se debe axeitar a metodoloxía ás diferentes necesidades do momento, reforzarse afectivamente ao neno/a a nivel persoal e social e adaptaranse as actividades ás diferencias individuais do alumnado, realizando actividades de reforzo e de ampliación e en cada unidade didáctica para atender dita diversidade e por iso terá un carácter aberto e flexible.

A resposta a esta diversidade é labor do centro en xeral polo que deberán estar recollidas no seu Plan de Atención á Diversidade unha serie de medidas encamiñadas a dar resposta ás peculiaridades de cada alumno/a, sexan de carácter xeral ou específicas, para facilitar o proceso de ensinanza-aprendizaxe de tódolos alumno/as do centro.

MEDIDAS DE ATENCIÓN AO ALUMNADO CON NECESIDADES ESPECÍFICAS DE APOIO EDUCATIVO

Deberán diferenciarse os alumnos que requiren necesidades específicas de apoio educativo en función das súas particularidades, que poden agruparse en:

Alumnos/as extranxeiros: aos que se lle favorecerá a súa integración no ámbito educativo, e desenvolveranse programas específicos para os que descoñezan a lingua e cultura española, segundo a Orde do 20 de Febreiro de 2004 pola que se establecen as medidas de atención específica ao alumnado procedente do extranxeiro.

Alumnos/as superdotados: aos que se pretende avaliar dende moi pequenos para detectar as súas necesidades e será a Administración quen adoitará as medidas precisas para facilitar a escolarización destes alumnos en centros nos que poidan recibir unha atención axeitada ás súas características segúndo o disposto no *Real Decreto 943/2003 do 18 de Xullo* polo que se regulan as condicións para flexibilizar a duración dos diversos niveis e etapas do sistema educativo para alumnos/as superdotados intelectualmente e tamén o disposto na *Orde do 28 de Outubro de 1996* pola que se regulan as condicións e procedemento para flexibilizar a duración do período de escolarización obrigatoria dos alumnos/as con NEE asociadas ás condicións persoais de sobredotación intelectual.

Alumnos/as con necesidades educativas especiais no que se agrupan alumnos con discapacidades físicas, psíquicas ou sensoriais, e os que presentan graves trastornos da personalidade ou de conducta. Todos estes alumnos terán unha atención especializada e o sistema educativo deberá dispor dos recursos específicos para que alcancen os obxectivos xerais establecidos; e deste xeito a resposta á diversidade concretarase posteriormente a nivel da aula na programación e nas unidades didácticas que a compoñen e seguirase o disposto no *Decreto 229/2011, do 7 de decembro*, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas establecidas na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación e o disposto na *Orde do 27 de Decembro do 2002* pola que se establecen as condicións e criterios para a escolarización en centros sostidos con fondos públicos do alumnado de ensino non universitario con NEE.

Debe sinalarse que a atención a estes alumnos con necesidades específicas de apoio educativo non debe desvirtuar o que debe ser a intención fundamental do centro educativo en xeral e de cada curso en particular, que persegue a educación integral de todos os alumnos e que se materializa na necesaria integración de todo o alumnado.

A Orientación Educativa organízase en tres niveis que van desde a acción titorial, desenvolta na aula, e as tarefas orientadoras que realizan os Departamentos de Orientación, ata as actuacións complementarias dos equipos de apoio externo. Aínda que cada un destes niveis ten funcións específicas, complementáanse entre si, dado que comparten a mesma finalidade e obxectivos xerais comúns: a personalización da educación e a contribución ao desenvolvemento dos obxectivos establecidos nesta etapa educativa.

Poderanse tomar medidas de reforzo como o apoio no grupo ordinario, os agrupamentos flexibles ou as adaptacións do currículo. Ditas adaptacións realizaranse buscando o máximo desenvolvemento posible das competencias clave.

A acción titorial está ligada a unha visión integral da educación, cuxo fin é a formación de persoas que, ademais de dispor de coñecementos, desenvolvan o conxunto das súas potencialidades e saiban desenvolverse no mundo actual.

Os principios que rexen a orientación e a acción tutorial concréntanse nos seguintes obxectivos:

- a) Facilitar a integración dos alumnos no seu grupo e no conxunto da dinámica do colexio.
- b) Potenciar o esforzo individual e o traballo en equipo.
- c) Favorecer os procesos de madurez persoal, de desenvolvemento da propia identidade e sistema de valores; e a progresiva toma de decisións.
- d) Proporcionarlles aos alumnos unha orientación educativa adecuada, conforme ás súas aptitudes, necesidades e intereses, a través dunha actuación tutorial individualizada e planificada.
- e) Efectuar un seguemento global da aprendizaxe dos alumnos para detectar dificultades e necesidades especiais e recorrer aos apoios ou actividades adecuadas.
- f) Promover o desenvolvemento de habilidades sociais básicas, fomentando actividades de cooperación e solidariedade cos demais e aprendendo a resolver pacificamente os conflitos entre iguais.
- g) Favorecer procesos de mellora educativa a través da programación de actividades formativas por parte dos equipos docentes, e a coordinación co equipo de apoio, realizando as adaptacións curriculares necesarias.
- h) Contribuír á adecuada interacción entre os integrantes da comunidade educativa e establecer os cauces de colaboración, apoio e asesoramento coas familias para o logro dun desenvolvemento integral dos seus fillos e fillas.

ACTIVIDADES DE REFORZO E AMPLIACIÓN

As actividades de reforzo supoñen un concepto amplo de acción educativa que intenta dar resposta ás dificultades de aprendizaxe, ás discapacidades sensoriais, físicas, psíquicas e sociais, aos grupos de risco, ás minorías étnicas, aos inmigrantes, e a calquera outra necesidade educativa diferenciada e especializada.

Cada alumno e cada alumna teñen unha ampla gama de necesidades educativas, debidas á presenza de múltiples factores persoais e sociais (xénero, idade, etapa de desenvolvemento madurativo, motivación, intereses, estilos de aprendizaxe, expectativas, procedencia socioeconómica e cultural, orixe étnica, etc.), que deben ser satisfeitas.

Co ánimo de atender estas necesidades o profesorado utilizará os seguintes recursos como medidas de reforzo e de atención ao alumnado con necesidade de recuperación:

- Fichas de reforzo de cada unidade.
- Fichas de comprensión lectora.
- Fichas de ampliación de cada unidade.
- Reforzo oral e escrito de contidos que o precisen.
- Actividades de repaso dos contidos traballados no trimestre.

- Estableceranse os apoios precisos e elaboraranse fichas de recuperación, reforzo e ampliación en coordinación co equipo de neae.

10. ELEMENTOS TRANSVERSAIS

Educación para a igualdade

- Conseguir unha visión do mundo libre de discriminacións e rexeitamentos por calquera tipo de razón política, social ou cultural.

Educación ambiental

- Ser conscientes da influencia da contaminación no cambio climático.
- Coñecer e valorar o medio como un sistema vivo.

Educación para a paz

- Respetar e valorar as experiencias e as achegas do resto dos compañeiros e compañeiras.
- Mostrar respecto e tolerancia coas persoas que te rodean, coa diversidade de culturas e coas diferentes formas de vida.

Educación moral e cívica

- Defender activamente os dereitos e os deberes de cada membro da sociedade e valorar o diálogo como instrumento para solucionar os problemas de convivencia e para transmitir ideas, pensamentos e opinións, respectando xuízos e opinións alleas.
- e facilitan a adquisición de competencias a todo o alumnado.

Educación para o lecer

- Demostrar actitudes positivas no desenvolvemento do tempo

A intervención educativa debe contemplar como principio a diversidade do alumnado, entendendo que deste xeito se garante o desenvolvemento de todos eles á vez que unha atención personalizada en función das necesidades de cada un.

11.PLANS QUE SE TRABALLAN NO CENTRO

11.1. FOMENTO DA LECTURA. PLAN LECTOR

Os **obxectivos** que se pretenden lograr son os seguintes:

- a) Espertar e aumentar o interese do alumnado pola lectura.
- b) Potenciar a comprensión lectora desde todas as áreas do currículo.
- c) Formar lectores capaces de desenvolverse con éxito no ámbito escolar.
- d) Lograr que a maioría do alumnado descubra a lectura como un elemento de goce persoal.
- e) Fomentar no alumnado, a través da lectura, unha actitude reflexiva e crítica ante as manifestacións do contorno.
- f) Usar a biblioteca para a busca de información e aprendizaxe, e como fonte de pracer

Accións

a) Elección dos textos cos que se vai traballar, estes han de ser motivadores e axeitados ó nivel dos lectores, de contidos variados.

- Traballar a identificación da estrutura dos diferentes textos.
- As ideas principais e secundarias.
- O sentido dos distintos parágrafos e as relacións que entre eles se establecen.

b) A importancia da lectura en voz alta na comprensión lectora, xa que, a través dela, se estimula a recreación de sentimentos e de sensacións, ao mesmo tempo que serve como vehículo de ideas.

c) A automatización dun bo ton.

d) Unha correcta pronunciación.

e) Unha axeitada velocidade lectora son imprescindibles para que o lector poida consolidar a comprensión lectora.

11.2. COMUNICACIÓN AUDIOVISUAL. TECNOLOXÍAS DA INFORMACIÓN E DA COMUNICACIÓN

Para estruturar adecuadamente o traballo educativo das TIC no 5º Curso de Primaria, centrarémonos na transformación dos procesos de aprendizaxe a partir do uso das novas ferramentas e realidades tecnolóxicas. Non se trataría polo tanto, unicamente, de introducir cambios menores ou puntuais nas actividades formativas senón de iniciar a capacitación do alumnado na aplicación dos coñecementos e Competencias Clave que vaia adquirindo na redonda das TIC:

Para empezar esta tarefa, deberemos introducir ao alumnado no coñecemento e uso do ordenador mediante a súa utilización como recurso didáctico complementario para reforzar ou ampliar as aprendizaxes que se levan a cabo na aula. Os diferentes contidos e Competencias Clave traballaranse tanto desde o uso das ferramentas tradicionais como na realización de actividades interactivas, comentario de imaxes ou vídeos extraídos da Internet ou co apoio doutros contidos e aplicacións procedentes da web ou dos mass-media.

Por último, polo atractivo que os formatos dixitais teñen sobre o alumnado cabería incidir no uso das TIC nos procesos de adquisición das Competencias Clave relacionadas coa lectoescritura.

As formas de utilización das novas tecnoloxías na aula son as que se detallan a continuación:

1. Exposición do profesor apoiada nas novas tecnoloxías (encerado dixital).
2. Iniciación á informática.
3. Exercicio mediante programas educativos.
4. Aprendizaxe por investigación.

Preténdese transmitir os coñecementos básicos necesarios para poder utilizar as tecnoloxías.

Os contidos elementais que se deben desenvolver na aula son:

- Utilización dos compoñentes básicos do contorno gráfico do ordenador.
- Apertura e peche de aplicacións.
- Creación dun documento novo.
- Acceso á información contida nun pendrive.
- Acceso a páxinas web.
- Impresión de documentos.
- Utilización do disco duro e uso de dispositivos externos.
- Utilización dun navegador.
- Utilización de bases de datos sinxelas.
- Edición de documentos mediante procesadores de texto.
- Elaboración de presentacións multimedia
- Utilización dun buscador.

11.3. EMPRENDEMENTO

A comprensión consiste nun tipo de coñecemento flexible no que o alumno/a relaciona o que sabe con experiencias, valores e actitudes, produce algo novo a partir do que sabe, é dicir,

utiliza a información de forma novidosa, e esta flexibilidade mental é unha condición que está moi relacionada coa competencia emprendedora.

O concepto de comprensión que manexaremos refírese a procesos máis amplos que a simple memorización e entendemento. Ademais non se refire só a conceptos e teorías, senón tamén a marcos conceptuais, actitudes e valores. É difícil levar á práctica e adquirir un valor se non se comprende ben o seu significado nun campo amplo de situacións e experiencias.

O emprendemento, a competencia para emprender, pode definirse como un conxunto de subcompetencias, categorías ou dimensións básicas:

1. Dimensión da interacción social. Somos seres en relación, en comunicación con outros. Ningún proxecto de emprendizaxe ten sentido en solitario, a rede de persoas e contactos con clientes, provedores e outros profesionais é esencial. A cooperación con outros en proxectos de talento compartido multiplica os resultados.
2. Dimensión da motivación e a forza interior. A motivación de logro, as emocións proactivas, as crenzas positivas, a realización persoal, o desenvolvemento dos propios talentos e a autonomía persoal son esenciais para a emprendizaxe, para saír da zona de confort e afrontar os retos con ilusión e valentía.
3. Dimensión da mellora-innovación. A creatividade é unha ferramenta básica no emprendedor, a capacidade de satisfacer novas necesidades, mellorar procesos e achegar valor. Isto implica apertura e curiosidade, perseverancia, imaxinación e tamén rigor.
4. Dimensión ético-humanista. Os bos negocios fanos as boas persoas. Un negocio malo, desde o punto de vista ético, acaba sendo un mal negocio. Por desgraza vemos todos os días noticias e exemplos de malos negocios. O emprendedor/a necesita unha ética como principio persoal e tamén como estratexia a longo prazo da sostibilidade do seu negocio, construindo relacións de confianza cos seus clientes.
5. Dimensión simbólico-comunicativa. A capacidade de expresar as ideas en varios formatos comunicativos como debuxos, mapas, narracións, formas de falar tanto verbal como non verbal, é fundamental para a emprendizaxe, porque de nada vale ter boas ideas e proxectos se non sabemos vendelas, se non convencemos a sociedade disto, se non persuadimos.

11.4. EDUCACIÓN CÍVICA E CONSTITUCIONAL

Na educación actual é cada vez máis necesario dispor dun currículo no que valores, saberes, prácticas e comportamentos teñan como finalidade común conseguir que no futuro as alumnas e os alumnos participen plenamente nunha sociedade tolerante, solidaria, responsable e dialogante. A Educación cívica e constitucional contribúe á adquisición de habilidades e virtudes cívicas para exercer a cidadanía democrática, desenvolvendo o coñecemento das nosas institucións e do noso ordenamento xurídico básico e favorecendo a convivencia en sociedade.

Así, este elemento educativo transversal pretende o desenvolvemento das alumnas e os alumnos como persoas dignas e íntegras, o que esixe reforzar a autonomía, a autoestima e o afán de superación, e favorecer o espírito crítico para axudar á construción de proxectos persoais de vida. Tamén se contribúe a mellorar as relacións interpersoais na medida en que a educación cívica e constitucional favorece a utilización sistemática do diálogo.

Así mesmo, contribúese a adquirir o coñecemento dos fundamentos e os modos de organización das sociedades democráticas, a valorar positivamente a conquista dos dereitos humanos e a rexeitar os conflitos entre os grupos humanos e as situacións de inxustiza.

A identificación dos deberes cidadáns e a asunción e exercicio de hábitos e virtudes cívicas adecuadas á súa idade na redonda escolar e social, permitirá que os futuros cidadáns se inicien na construción de sociedades máis cohesionadas, libres, prósperas, equitativas e xustas.

A educación cívica e constitucional propón, ademais, o estímulo das virtudes e habilidades sociais, o impulso do traballo en equipo, a participación e o uso sistemático da argumentación, que require o desenvolvemento dun pensamento propio.

A síntese das ideas propias e alleas, a presentación razoada do propio criterio e a confrontación ordenada e crítica de coñecemento, información e opinión favorecen tamén as aprendizaxes posteriores.

Dende a Educación cívica e constitucional desenvólvense, así mesmo, iniciativas de planificación, toma de decisións, participación, organización e asunción de responsabilidades. A Educación cívica e constitucional entrena no diálogo e o debate, na participación, na aproximación respectuosa ás diferenzas sociais, culturais e económicas e na valoración crítica destas diferenzas así como das ideas. O currículo atende á construción dun pensamento propio, e á toma de postura sobre problemas e as súas posibles solucións. Con isto, fortalécese a autonomía das alumnas e dos alumnos para analizar, valorar e decidir, desde a confianza en si mesmos e o respecto ás demais persoas.

Favorécese, así mesmo, o coñecemento e o uso de termos e conceptos relacionados coa sociedade e a vida democrática. Ademais, o uso sistemático do debate contribúe especificamente a esta competencia, porque esixe exercitarse na escoita, exposición e argumentación.

12. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

Debido á situación derivada da COVID-19, neste curso 2021-2022, na primeira avaliación non se realizarán saídas e/ou visitas de tipo didáctico e cultural; este punto revisarase ao longo do curso dependendo sempre da situación socio sanitaria.

O centro, participará en todas aquelas actividades complementarias, preferentemente on-line, ou presenciais (tendo sempre en conta o “Plan de adaptación á situación COVID-19”) que lles poidan ofertar institucións e entidades públicas ou privadas, que se consideren axeitadas, oportunas e con interese pedagóxica para o alumnado.

Ao longo deste curso os alumnos/as do CEIP Plurilingüe Os Tilos participarán en actividades de carácter conmemorativo a nivel de aula, garantindo o estancamento dos grupos de convivencia estable, e tendo en conta en todo momento o “Plan de adaptación á situación COVID-19 no curso 2021-202”.

Todas as actividades xerais ao longo do curso xirarán en torno ao Proxecto da biblioteca , “Tilandra no camiño”, onde se traballarán as emocións relacionadas coa arte. Levaranse a cabo diferentes actividades que se colgarán na páxina web do centro.

13. AVALIACIÓN DA PRÁCTICA DOCENTE

Os Estándares de Aprendizaxe, considerados como concrecións dos Criterios de Avaliación do Currículo de cada área ou materia, permítenos definir os resultados da aprendizaxe e concretar o que o alumnado debe saber, comprender e saber facer en cada materia. Os indicadores de logro permítenos avaliar en cinco niveis as aprendizaxes que o alumnado consolidou respecto aos obxectivos marcados en cada Estándar.

A avaliación tanto dos procesos de aprendizaxe do alumnado como da propia práctica docente será continua. A avaliación docente terá, á súa vez, como obxectivo adaptar as estratexias educativas adoptadas ao longo do curso ás necesidades específicas do alumnado.

Os indicadores de logro permiten, neste sentido, identificar os coñecementos, capacidades, competencias... que en relación a un alumno individual ou ao conxunto do grupo-clase deben ser consolidados, permitindo adaptar a práctica educativa ás necesidades específicas dos alumnos para que poidan alcanzar as ensinanzas establecidas nos correspondentes estándares de aprendizaxe.

En relación á práctica docente os indicadores de logro permiten valorar:

- Se se está cumprindo coa planificación: actividades, tempos, responsabilidades,...
- Se existe desviación entre o obxectivo definido e a acción ou accións deseñadas para conseguilo.
- Se se están conseguindo outras cousas distintas ás planificadas intencionalmente. Se se está progresando na liña definida no obxectivo.
- Se os resultados obtidos xeran satisfacción nos implicados

Dentro do proceso de ensino e aprendizaxe, o equipo docente de cada grupo do alumnado celebrará sesións de avaliación para valorar tanto as aprendizaxes do alumnado, como os procesos de ensino e a súa propia práctica docente.

Neste apartado pretendemos promover a reflexión docente e a autoavaliación da realización e o desenvolvemento de programacións didácticas. Para iso, ao finalizar cada unidade didáctica propónse unha secuencia de preguntas que nos permitirán avaliar o funcionamento do programado na aula e establecer estratexias de mellora para a propia unidade.

De igual modo propoñemos unha ferramenta para a avaliación da programación didáctica no seu conxunto, para ser realizada ao final de cada trimestre para recoller as melloras no seguinte cadro:

AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN. INDICADORES DE LOGRO

Temporalización: **TRIMESTRALMENTE**

	INDICADORES	VALORACIÓN (S-AV-N)	OBSERVACIÓNS E PROPOSTAS DE MELLORA
Motivación inicial dos alumnos/as:			
1	Propoño e presento un plan de traballo, explicando a súa finalidade , antes de cada unidade.		
2	Plantexo situación introductorias previas ao tema que se vai tratar(dialogos, lecturas..)		
Motivación ao longo do proceso:			
3	Mantense o interese do alumnado partindo das súas experiencias.		
4	Comunico a finalidade das aprendizaxes, importancia, finalidade..		
5	Dou información dos progresos acadados e das dificultades atopadas.		
Presentación dos contidos/estándares de aprendizaxe:			
6	Relaciono os contidos e actividades cos intereses e coñecementos previos dos meus alumnos/as.		
7	Estructuro e organizo os contidos dando una visión xeralde cada tema(mapas conceptuais, esquemas,que teñen que aprender, que é o importante).		
Actividades na aula:			
8	Plantexo actividades que aseguran a adquisición dos obxectivos didácticos previstos e as habilidades técnicas e instrumentais básicas.		

9	Propoño actividades variadas(de diagnóstico,introducción, motivación, desenvolvemento, de síntesis,de consolidación , de recuperaciónde ampliación e de avaliación).		
Recursos e organización da aula:			
10	Manteño una distribución axeitada do tempo.		
11	Organizo distintos agrupamentos en función do momento,da actividade, dos recursos...propiciando un bo clima de traballo.		
12	Emprego recursos didácticos variados (tics, audiovisuais,técnicas de aprender a aprender....) tanto para a presentación dos contidos como para apráctica dos alumnos, favorecendo un uso autónomo por parte dos mesmos.		
Instrucións,aclaracións e orientacións das tarefas dos alumnos/as:			
13	Comprobo facendo preguntas,que verbalicen o proceso... ,que os alumnos entenderon a tarefa que teñenque realizar.		
14	Facilito estratexias de aprendizaxe: como pedir axuda,como buscar fontes de información, pasos para resolvercuestións, problema, animo e asegúrome da participación de todos.		
15	Controlo frecuentemente o traballo dos alumnos: explicacións adicionais, dar pistas,feedback....		
Clima da aula:			
16	As relación cos meus alumnos dentro da aula, e as de eles entre sí, son correctas, fluidase non discriminatorias.		
17	Favorezo a elaboraciónde normas de convivenciaentre todos .		
18	Fomento o respecto entre o alumnado e propoño situación que faciliten o desenvolvemento da afectividade .		
Seguimento/control do proceso de ensinanza/aprendizaxe:			
19	Reviso frecuentemene os contidos,actividades propostas,os espazos , os tempos, os agrupamentos e os materiais utilizados.		
20	Proporciono información aos alumnos sobre a execución das tarefas e como pode melloralas		
21	No caso de que os obxectivos non fosen acadados, propoño novas actividades que faciliten un maior grao de adquisición.		
Diversidade:			
22	Teño en conta as habilidades do alumnado e os seus ritmos de aprendizaxe e en función delesadapto os distintos momentos do proceso de ensino-aprendizaxe(motivación,contidos, actividades.....)		
23	Manteño coordinación con outros profesionais (PT, AL,EOE, DO) para modificar e/ou adaptar o currículo aos diferentes ritmos de aprendizaxe).		